

ס פ ר

חברה מחזירי עטרה ליושנה

ע ם

כ ו ל ל ה ע ב ר י ם

ק ו ל ק ו ר א

פנו דרך ה' ישרו בערבה מסילה לאלקינו וגו'

מאת רבינו **עקיבא יוסף שלזינגר** זצוק"ל
מח"ס **לב העברי** וס' **אל העדרים** וס' **בית יוסף חדש** וכו'

י"ל בעיה"ק ירושלם תובב"א בשנת ה'תרל"ג ע"י רבינו זצ"ל וכעת י"ל בפוהשיי
בחשתדלות תלמידיו ומוקירי שמו

נדפס בסיוע "מעין החכמה" ירושלים תובב"א
מפעל מרכזי להוצאת ספרים וסיוע למחברים

פניה"ק **ירושלם** תובב"א
שנת תשט"ו לפ"ק

הכתובת: יחיאל ב"ר שלמה זלמן זצ"ל (ויסטיק) שכונת כרם ירושלם

הקדמה קטנה

זאת לדעת כי אם שתמצא כמה דברים אשר לא ישרו בעיניכם, תדעו כי גם לי היו איזה דברים כחומץ לשנים מכ"מ אחרי שזה יותר מעשר שנים אשר היו מתחילין בענין כולל זה והיינו כ"פ באסיפת חכמי ישראל ולקטתי כעת כל הפרטים אשר הסכימו אז עליהם וכעת לא רציתי לבנות על דעת עצמי לברר לדחות דעת רבים מפני דעת יחיד רבר שבמנין צריך מנין אחר, ע"כ כתבתי גם את הכל כאשר מצאתי בכת"י, מאחר שבליה הכל תלוי במועצה כוללת וע"כ אין לכם לדון על הפרט כ"א על הכלל, והברירה בידכם תהיה ללקוט שושנים ולהניח חוחים, לברר אוכל מתוך הפסוקת, ויבאו בעלי כרם לבער קוצים מכרמם, ורק עיניכם ולבכם תשימו כעת על תכלית כוללת הענין לבחור את הטוב בעיני אלקים ואדם עם ה' והשאר תזרקו הלאה והבחירה נתונה ררשוני וחיו, וקוה קוינו לה' שיקיים בנו ברצות ה' ררכי איש גם אויביו ישלימו וגו', ועכ"פ לא ימנעו על ידינו כי מי מעכב על ידם, דבר חכמה שמעתי משר גדול מאוה"ע אשר עמדתי לפניו למשפט ע"י עלילות רשעים והצעתי דברי והכיר למי האמת, ואמר (בלשונו בז"ל איך ווייס ניכט וואס ריא לייטע טרייבען, עס זאלל יעדער זעליג ווערדען וויא ער ווילל עכ"ל), הענין בזה מה זו רדיפות בזרוע רשע ע"י מסירות ועלילות שוא וכו' וכי גלימייכו שקלו, איש הישר בעיניו יעשה, וכגמול יריו ישלם לו ה' בעולם הגמול ולא זו ררך "ההשכלה, מדרכי גוים תלמדו לכו גם בררכם, כאשר הם עתה מורים ואומרים לקרא דדור ליושבי ארץ, כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' אלקינו ואלקי אבוהינו מעתה ועד עולם:

בענין להתיר להדפים ספר זה אני נותן רשות, ויותר גם החיוב הוא כל מה ראפטר להחזיר להרפיסו ולתרגמו בכל לשון הנצרך לפזרו בין ישראל, כי מה ביני וביניכם, ומה שעלי גם עליכם, הן כולכם בניי אב אחר לכולנו אל אחר בראנו תכלית אחד לכולנו: וגם מצוה על כל ת"ח לתרגם ולהסביר הענין להמון עם ה', ואין הזמן מסכים עמדי להרפיסו כעת גם בלשון המוני, בפרט כי כב' הדפסתי זה י' שנים הערה לנאת החברה בלשון אשכנז וכל אשר יבקשו יכתב אל כבוד אמ"י הג' הצדיק שליט"א . . . . . אך משם אין לידע כ"א הערה בעד המון כאשר במדינת אשכנז מדובר, וכהנצרך אני, אך כעת הפרטים מפורשים ומחודשים רק כאשר הוא בספר זה, וגם על שאר ספרים אשר הדפסתי ספר, נער עבריי, ואל העדרים הראשון והשניי אני נותן רשות להרפיסו, אמנם ספרי, לב העבריי, ב' חלקים כבר מסרתי הרשות עד סוף שנת תרל"ה הבג"ל ומאותו שנה ואילך יכול כל אחד להתזיר ולהרפיסו, כי אני לא חברתי ספרים ליקח ע"כ כסף כ"א ליקח נפשות לה' כיר"א, אך בתנאי מי אשר חפץ להתזיר ולהדפיס מספרי צריך להודיע לי קודם כרי שאשלח מה שצריך תיקון, והזהרו ברוחכם שלא לקבל בקל דבר מא"י זולתי מן המיודעים מקרוב ולא מרחוק כי פה כור הבחינה וכל איש הישר בעיניו עושה לו חותם גדול אמתים ארכו ואמתים רחבו ותבנית כותל מערבי עליו עם פסוקים ממגילת סתרים על שם עיר הקודש יכונה בזה כ"פ מלשין ומכויב לבריו ומושל בכיפה במכ"ע וכו' ומי יאמר לו מה תעש, ואין קטורת בלא חלבנה וזה לעומת זה היי ויקיים בנו וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'.

יראו הרואים ותבוננו הנבונים את הספר יצא היום אלו דברי נעימות מינו אומר לכם שמעו דברי ישראל את המסילה ואת הדרך אשר תלכון ואת המעשה אשר תעשו להעמיד זרעכם ושפכם לפני ה' הרועה אבן ישראל.

אתם ראיתם את הספר לב העברי ואת שאר ספרים אשר הוצאתי להודיע ודועוק חמס על עם ה' ותורת אלקינו אשר שדרו זרים לפתותם ולכלותם ר"ל ואת הנעשה תחת השמים ראיתם כי רשעים כים נגרשו השקט לא יכלו בכל מיני תחבולות וחברות פועלי און לפרוש רשת המינות על כל החיים ה"י כנוס לרשעים רע להם ורע לעולם מן אלו אשר חכמים המה להרע אשר ברמס יארובו לשמוך על עוללים ויונקים שלא חטאו ועל סוד בחורים יחריו למען תפוס את ילדי ישראל למכרם לזונה נכריה. ארץ ארץ אל תכסי זמם ואל תהי מקום לזעקתינו ער אשר ישקיף ויראה ה' ולא יעשה כלה לזרע ישראל צאן קרשים בני אבות עולם, ומה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה.

קלא משנתנו היא אומרת איזה חכם הרואה את הנולד, והקשו למה נקטו את הנולד שהוא לשון עבר, והעבר גם הכסיל הלא רואה ולחכמה מה זו עושה כ"א הול"ל את היולד שהוא לשון עתיד, ופירש בזה מרן רבינו משה סופר בעל חתם סופר זיע"א (מובא בשמו בספר יפח לקץ) רהעתיך לראות א"א גם לחכם ונכון כי מי זה אמר ויהי וכענין אל יתהלל חוגר כמפתח וגו', אך בזה היתרון החכם מן הכסיל כי הכסיל הולך בחושך באין מבין וכשל אחור ונפל כי אין לו לב להשכיל לשמור רגלו מלכד מפחת ופחד ופח, ולב חכם לימינו לחשוב חשבונו של עולם מן העבר על העתיד, כי מה שהי' הוא שיהי', ומתבונן ברכי תבל ומלואה לדעת את הראשונה ומה יבין גם מה שיהיה לאחרונה, וישים על לבו למען מחשבות בעצה יכון לשמור רגלו מלכד ותשועה ברוב יועץ ע"כ.

השם דרכו ע"פ רברים אלו לראות את הנולד באלו המדינות הקרובות קרושות מקרם ראשי הערים שלומי אמוני ישראל, איך גבר אויב החיצוני אשר ארסו ארס צפוני נופת תטפנה שפתי זרה ואחריתו עדי עובר להכרית זרע ישראל מחיק אמנותם ולהשפיל קרן התורה לבלע את הקודש ואת המקדש ה"י, ושאיני מינות רמשכי פסתה המספחת מעיר לעיר ממדינה למדינה כי תצא אש ומצא קוצים ונאכל גם, גדיש גם קמה" ה"י, פרץ ועבר עד הצואר הגיע כי בא גם עד הגבול עד גבול ישראל, זרון לבו השיאו לשכון בחגוי סלע מרום שבתו אומר בלבו מי יורדיני ארץ, השמים אעלה ממעל מכוכבי אל ארים כסאי ר"ל, ומשם אורידך אמר ה', ועל גבול ישראל אשפט אותו נאם ה' לקיים מה שנאמר כי מחה אמחת את זרע עמלק מתחת השמים וגו' כדו"ל אתם תמחו מלמטה ואני מלמעלה, אתם בכחכם ואני בכחי וכו', ומה כחינו ומה תקינותנו אם לא נחשב על אחריתנו לראות מן הנולד את היולד, ואם בארזים נפלה השדהבת וכו', ע"כ דעו וראו ושימו על הלב על אלו להחיש מפלט לנו להציל זרעינו משחת, ואם כי בא עשו אל מחנה האחת והכהו, והי' המחנה הנשאר לפליטה.

ידעתי נאמנה כי היה ראוי לשלוח עור איזהו ספרים באריכות רברים לשלחם למטרה להכין הדרך לכונן בית הנה נאמן לפני ה' באמת ולצרף וללבן למען דא ישלוט זר במעשה ירינו אין פרץ ואין יוצאת, אך הגום ראיתי אחרי רואי כי שיהא אסורה הפרצה הולכת ומתגברת, יום יום מתרבים חללים ה"י, ויאמר ה' אל תאמר כשאפנה וכו' ומחר אעשה, כי לא תרע מה יולד יום, כי המים (מים הזדונים) גברו מאד על הארץ ויכסו ההרים ע"כ חיש ועשה למען ותלך התיבה על פני המים,

פתח דבר

ויבואו אל נוח אל התיבה מכל הבשר אשר בו רוח חיים ויסגור ה' בעדו. **ואתה**, תחזה מכל עם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות ושפטו את העם בכל עת וגו' ומעשה אבות סימן לבנים, אם את הרבר הזה תעשה ויכלת עמוד וגם כל העם הזה אל מקומו יבא בשלום, ואיזהו חכם הרואה את הנולד, מן הנולד את היולד מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה, ואל תאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעולמים אשר היה לפנינו צאי לך בעקבי הצאן וראי את גדויותיך על משכנות הרועים.

הזמן קצר והמלאכה מרובה והשעה רחוקה ע"כ קצרתיו באמרים והלכתי ברמזים כי לא לדרשה באתי כ"א על המעשה, לאמור מעט ולעשות הרבה איש אשר בכחו בעד עמינו ובעד תורת אלקינו, ואם החריש תחרישו בעת כזאת אשר עוד יד ישראל תקיפה בעזה"י בכמה גבולים ומדינות אשר לא אלמן ישראל הי"ו, ומה תענו ליום מחר אחרי אשר ראיתם את המעשה רשעים איך מתגברים איך מתאמצים ואיך מתחברים חבורי עצבים להעמיד שקרם ולפרסם רשותם ש"י ולא נעשה כן לאלקינו ולא נחשב על אחריתינו, להציל זרעינו לפני ה' אלקים אמת ומלך עולם.

הדברים אלו שימו' על הלב וראו את הספרים אשר כבר יצאו בענין זה, והן אמת כי זה יותר מעשר שנים אשר העיר ה' את רוחי ליסד חברה כוננת והדפסתי אז זה ספר קטן „חברא" מחזירי „עטרה" בלשון אשכנזי יהודית כאשר מדובר בין המון עם של מדינת אשכנז להעמיד גם שם שארית הפליטה, וע"כ פתחתי גם ספרי ל"ע מוסמך על מקרא זה ויאמר ד' אל גדעון בשלש מאות איש אושיע אתכם וגו' כאשר יבואר בעזה"י בסוף ספר זה בסוף חלק הרביעי כי ע"ע דא זכיתי כ"א להוציא רק שני חלקים ועוד שנים עדיין בכתובים עד שיזכנו ה' להוציאם לאורה כאשר אקוה ברחמיו, ומאז כתותי את רגלי מעיר לעיר אל אל ראשי ההרים אשר בית ישראל נשען עליהם והצעתי הרברים לפניהם ואמרתיו או צעיר אני לימים ואתם ישישים עליכם משא העם הזה ע"כ הרימו קול לפני עם ה' לעשות בינוס לצדיקים ולחבר את ישראל זה עם זה למען איש את ריעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק לקיים ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, אז מה היום קיים לעולם כך הם קיימים לעולם, ובזה אמרתי ללבי כבר יצאתי ידי חובתי כיון שמסרתי הדבר לפני חכמי הדור ההוא, ומעתה טוב לי לילך לבית הספר להיות נחבא אל הכלים, והגדולים אשר כבר דאו וחקרו ושכחוהו רבנן, המה יעשו ודבריהם יהיו נשמעים כי בדור הזה אשר נתקיים ותהי האמת נעדרת וגו' מי ישמע לי, וגם בימים הראשונים אשר אמרו לית לי חיורא (ברכות דף כ"ח) מה גם ברורות אחרונים, ובזה אחר נסוגתי וישבתי ימים ושנים וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וחכיתי לו, אמנם לא עשיתי ולא נעשה, ולבי הומה לי ממה שאמר ה' ע"י ישעי' נביאו לחזקיה מלך יהודא וזע"א את בעי למעביד מה לדירך ומה דניחא קמיה קוב"ה לעביד ודא עליך הדבר לגמור וכו' ובהדי כבשי דרחמנא למה לך (ברכות דף י') היה לך לעשות את שלך לילך בכחך זה לקיים קרא בגרון וגו' והשופע ישמע לקבל האמת ממי שאמרו והחדל יחדל ואתה כי תקעת בשופר וקראת עליהם את הקריאה הזאת את נפשך הצלת, אך ע"י שמסרתי הדבר לרבים ע"כ נדחה הדבר מכל וכל כי קדירה דבי שותפי לא חמימי ולא קירי (עירובין דף ג') וכענין שארז"ל דבר א' לדור ואין שני

דברים, כי כשם שאין הפרצופים דומים זה לזה כך אין דיעות ב"א דומות זה לזה (ברכות דף נ"ח) כן היה בדבר הזה זה אמר בדרך כה וזה אמר בדרך כה, ומהם אשר גם אמרו למה לנו לעשות חדשות בארץ הנח להם לישראל, ולא שמו על לב כי חדשים מקרוב באו וזה לעומת זה עשה אלקים לך מנגד וגו', חדש מעשיכם שמו מעשיכם, ובימים ההם ישבו עוד שלווים ושקטים ויד ישראל תקימה ע"כ לא שמו על לבם את אשר יבא אחריהם, ואם כי הגדתי את כל המעשה מראשית שרם הצמיח השמעתיו כאשר יהי' הספרים אלו לעד ואת כל הכתוב שם אשר חקרתי להגיד מראשית אחרית בטטר נצר עברי אל העדרים וספר חברה לא נפל צרור ארצה מכל דבריהם ואיזה חכם הדואה את הנולד ע"כ דברתי וצעקתי ככרוכיב למען השם עשו אחרונה ראשונה, כל זמן אשר עוד בכחכם לעשות, להקדים רפואה, אוקיר לאסיא עד דלא תצטרכו ליה, ומה גם הוי מחשב הפסד פצוח נגד שכרה, הלא השכר מה רב להציל זרע ישראל משחת והמקיים נפש א' מישראל כאילו קיים עולם מלא, ומה תפסידו לקיים חבר אני לכל אשר יראוך וגר ולחשוב מחשבות להרם קרן התורה על ישראל ועד אמונתו, ובכל אלו מאחר שלא היו כולם שווים ברעה אחת לכל הדברים בלב א' ונפש אחת ונאחו חחבל בשני ראשים וזה מוסף לכאן וזה לכאן עד נתפרד החבילה, ביני ביני עברו ימי שלווה, המה לא עשו, והרשעים עשו, ועלו עליהם מעלה מעלה והמח ירדו מטה מטה בעוה"ר, ואחרי שראו כי באו מים עד נפש אז החלו לעשות אך מנה היום עבר זמנו ולא היה עוד ביכלתם או אחרי כי אולת ידם, ע"כ אחרי סכנות ומלחמות רבות אין מספר זכות אבות ומעשי נסים עמדה להם עד שהגיעו להצלה פורתא אשר לא נמלו שרוד תחת רגלי הרשעים ה"י, (וכל דעבדו מן שמיא לטב עבדין אמרתי גם זו לטובה אשר ע"כ נתקיים דברו לצרף וללבן דרז"ל (סוף כתובות) בונוי ובונוי צירוף אחר צירוף) ומי יקים יעקב כי קטן הוא והגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים וכפרשיי ז"ל, ואשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי וכר.

וגם לא אמנע מלהגיד כי נספתי והיצעתי ג"כ דברי אלו לפני אמ"ו הגאב"ד דס"ב ז"ל אשר חכמתו עמדה לו כנודע ונפורסם ועמד וימודד העמיק הרהיב ויורני ויאמר לי לנסוע לאחד המיוחד מגדולי ארץ אשר יד לו בחצר המלך כדי שיתאמץ אחרי שיקוד דברים להשיג רשיון מיוחד מן המלוכה יד"ה על הכלל הזה כדי לעשות חיל בישראל ביד רמה בע"ה. וחשתי ולא התמהמהתי לעשות כן אמנם יען שבימים ההם לא היה עוד חרות הדת בכללות, ולא היה אפשר להשיג הורמנא על פיודר מן הרשעים זולת תחת שם חסידים אשר להם היה הורמנא מיוחדת של נמוסי ומנהגי ספרדיים, וע"כ מרוב התנגדותו של זה הגדול המשתדל לא רצה לכונוס תחת תנאי זה לעמוד עם החסידים תחת הורמנא אחת וכל דברי לא הועילו שישקול דבר נגד דבר ולא ימנע הצלת רבים בשביל כינוי שם בעלמא, לא שמע ולא הטה אונזו ואחרי אשר באתי והרצתי הדברים לפני אמ"ו ז"ל, עמדו עוד בטענה כי אין רצונם בזה להשפיל כבודם מאחר שהם הכלל למה להם לצאת מן הכלל אל הפרט לכנות עצמם רב בשם חברה ולא ראו מה לפנים מה לאחור עד כי נחר גרוני מדבר כי כאשר אמרתי או אם החריש תחרישו בעת יכזאת בהיות לאל ידכם לעשות ברוב מנין ורוב בנין מי יתן שלא יבא זמן בקרב הימים אשר עיניכם יהי' תלויות למרחוק צופה ומביט להשיג עוד רשיון על החברה, וכן היה לא עברו ימים מועטים אשר התאזרו והתקצבו עליהם

פתח דבר

הרשעים לענות ולכלות ה"י וכמה מלחמות במסה"נ עברו עליהם עד שעמדו על נפשם עד שהשיגו רשות לעשות חברה לשים להם מעט שאר ושארית, וידל ישראל מאד ולא ככחם או כחם עתה ה"י.

ומהם אשר באו בטענה שלא לגרום ביטול תורה ע"י למודי אומניות ואם כי השבתי להם הלא התורה אמרה חייב ללמדו אומנות ודינא דגמי (קדושין דף ל"א) הוא ומשנתינו אמרה שיגיעת שניהם משכחת עון, השיבו בבדיחותא טוב יותר לקיים כל הש"ס מלקיים משנה זו לבטל עיי"כ כל הש"ס והשבתי הקב"ה אמר יבטל שלמה ואלף כיוצא בו וקוץ מדברי תורה לא יבוטל ח"ו מאחר שמשנתינו אמרה חייב ללמדו ונאמרה ונשנה כל תורה שאין עמה מלאכה סופו בטלה וגוררת עון ר"ל, והנסיון יוכיח לנו בדור הזה עד כמה גוררת עון כי כל אלו באו לנו ע"י ביטול מלאכה כי סוף עשו תורה לקרדום, ולבסוף עשו קרדום לתורה, למען הביא טרף לביתם, ורוב ת"ה שבדור הזה המה נצרכים לבריות בעוה"ר ודא עקא כי אשתוללו אבירי לב דכיון שנצרך אדם לבריות, פניו משתנה"י וכמו שאמרו קשה עניות בביתו של אדם יותר מחמישים מכות ה"י ועניות מעביר האדם על דעת קונו ר"ל, והביטו אל צור מחצבתם בדרכי אבות ראשונים זיע"א ובדרכי התנאים מיסרי הש"ס אשר בעלי אומניות היו ואמרו גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה (נדרים מ"ט) וטוב תורה עם ד"א וכו' ואל תצדק הרבה שמא תשומם, אורח חיים פן תזלס נעו מעגלותיה לא תדע איה שוקל איה סופר כך קבלנו מסיני כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון ר"ל ויגיעת שניהם משכחת עון ע"כ כן נגדל בנינו להיות תורתם עיקר ומלאכתם טפלה להחזיר העטרה ליושנה אשר כתר תורה עולה על גביהן.

ואין בזה מצד לצו לראשונים ז"ל כי המה לא היו יכולין לעשות כן מצד גזירות המלכות בימים ההם אשר כל בעל מלאכה היה צריך להיות נודד בגוים כמה שנים כנודע ועיי"כ נתבטלו מן התורה ומן המצוות ח"ו, משא"כ בעתים הללו ובמדינות אלו אשר החדות נתונה לכל מלאכה ומסחר וקנין, ואין צריך כ"א לקבוע עתים ללמוד המלאכה בביתו ולהשתמש בה, ויודע איש בנפשי כמה מניעות מעבודת ה' יש לי ע"י שאני נצרך לבריות וכמה נצטערתי על זה ועשיתי כמה מיני תחבולות לפרנס עצמי מיגיע כפי וע"ע לא עלתה בידי בעוה"ר ותפילתי לא עשתה אלא מחצה שלא להנות מדברי תורה לעשות התורה קרדום לחפור ח"ו ולית אני מוביד סברי, ואמנם לגדל בנים עדיז היפך דעת חכמים אשר אמרו כשם שאדם חייב ללמד בנו תורה כך חייב ללמדו אומנות לא יעלה על הדעת, וז"ל הרמב"ם (פ"ג ד"ה ת"ת ה"י) כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה ה"ו חלל את השם ובוה את התורה וכבה מאור הדת וגרם רעה לעצמו ונטל חייו מן העולם הבא עכ"ל עיי"ש עוד באורך (ובש"ע אורח סי' קנ"ו וביו"ד סי' רמ"ו וכו') ומאן ספין מאן רקיץ לצאת ידי שמים לחנך בניו לכתחילה רק בדרך צדקה, קו"ח בדור הזה החלוש לצמוד בנסיונות ה"י והצרכים מרובים והבלבול גדול י"ה וכבר הארצנו בזה בספר ל"ע ח"ב אות אומנות ע"ש ואכמ"ל, וזוה תקיש קו"ח ב"ב של קו"ח אם יכולין להשיג מלאכת אדמה בא"י באמת לקיים מצות ישוב הארץ ומצות תלויות בארץ ועדיז לפרנס עצמו מיגיע כפו וכגמרא (יבמות דף ס"ג) אד"א עתידין כל בעלי אומניות שיעמדו על קרקע ע"ש ובאופן שיבואר לקמן בס"ד, עד כמה ספונה המצוות, וכאלו וכיוצא בהם עמדו עלי בטענות שונות נלאיתי

לחזקתים ואת אשר כתבתי היא למען תדע למה כעת יצאתי לבדי לפני ה' רועי
 הוא מן הסעם שהקדמתי לך איוהו חכם הרואה את הנולד, מן הנולד כבר יראתי
 את היולד, כי אלמלא לא הרביתי או בשאלות ולא גליתי את איון בנ"א כבר
 היה הכולל עומד לשם ולתפארת, אך אחרי ששאלתי ורציתי לצאת ידי כל
 הדיעות ולא היה באפשר לעשות כן ולעבור אח"כ על רצונם ב"כ לא רציתי
 כי זה היה גורם טירוד ח"ו, ומתוך כך לא נעשה כלום ע"כ אין טוב כ"א כאשר
 כתב החכם החוקר בלי"ע ז"ל על הקרא ותשועה ברוב יועץ וקשה דהול"ל
 יועצים ותי בזה כי יועצים רבים אינם טובים כי ע"פ רוב מבלבלים ולא מתקנים
 כ"א תשועה ברוב יועץ ר"ל להיות מתייעץ הרבה, הפוך בה, והפוך בה מתון
 מתון בשקל ומאזני צדק לה' אחרי תפילה ותקנינו בעצה טובה מלפניך ובדרך
 הזה עתה באתי בדברי אלו לקחת דרכי לפני ה' אשר מצעדי גבר יכוון, ואיני
 אומר קבלו דעתי מה שנוגע להנהגה כללית של הכולל כאשר כבר הוא כתוב
 מבורר מבטנים שהדבר מסור לכם לא כמו שאומר אני, אלא כמו שתאמרו אתם
 וראשיכם לשבטיכם אשר תבחרו בו אין ממנין מרנס על הציבור אלא אי"כ
 נמלכין בציבור תחילה (ברכות דף ג"ה) ע"כ בחרו לכם כטוב בעיניכם שרי
 אלפים שרי מאות שרי עשרות ושפטו את העם בכל עת ככל משפטו ותנאו
 הנמצאים כתוב לחיים בספר בס"ד לקיים בנו מקרא שכתב (ישעי' ס"ו ל"ו)
 כי מירושלים תצא שארית ופליטה בהר ציון קנאת ה' צבאות תעשה
 זאת בב"א.

ישמעו החכמים ויוסיפו השכל ודעת אחרי אשר ראו בעינים את המעמד הזה
 או שמעו מן כל תולדות אשר עברו על אחי"י במדינות פרוצות ובפרס מעת
 אשר קמו במדינתנו ונאספו עלינו אסיפה גדולה זה זמן לא מעט כינוס לרשעים
 להשמיד כל זכר מישראל ר"ל, ולולי ה' שהיה לנו שלא כדרך הטבע כאשר
 יסופר במקומו בע"ה לולי ה' שהיה לנו אוי וגו' ובחסדי ה' שנשאר לנו שארית
 בארץ אחרי צרות רבות ומלחמות גדולות ה"י שלא יעברו עליהם המים הזדונים
 למשול בזרוע רשע על עם דל, וכי הטה ה' את לב מלך ושרים יריח לעשות
 עמנו לטובה אות להסיר מעלנו שבט מושלים יד רשעים והדת גיתנה לעשות
 כרצון איש ואיש כאשר ידבנו לבו לקיים דתו ותורתו.

אמנם יבינו המשכילים בראותם את מעמד הדור כי אזלת יד אין דורש ואין
 מקש אם גם כי הבחירה חפשית שיכולין לעבוד את ה' כאשר עם לבבם
 אך הדורות מעצמן מתמעטין הלך וחסור ה"י, והתערובות והפרצה והמינות
 מתגבר והולך מעצמו, אם לא זה לעומת זה ישראל יעשו חיל, והדבר דומה
 כאשר שמעתי מחכם לבעל הגן אשר שתל גנו נסע כרמו ויסקליהו ויעזקיהו
 ויטעהו שורק, ויתי היום וירא ארבה גדוד יצא חצץ כולו לאכול ארץ ויבולה ה"י
 ויתן בכת קולו הגוס כל חילו לאסוף עליהם אסיפה גדולה לגרש את הארבה
 בכך מיני תחבולת, שוב יום אחד ראה והתבונן בשכנים רעים שודדי לילה אשר
 פרים ישאו מן הגול מטרופ טרף מרי ארצו, והחאזר חיל להעמיד ח"כ וחומת
 ונתן קולו לפני עמו לחזק את כל בדק למען הפורץ אל יפרוץ ולא ישלוט
 זר במעשה ידיהם פרי מעלליהם, בינו לבינו לא נתן עיגו ולבו להשקות גנו כגן
 הירק למען לא יכם שרב ושמש, וכן בזה עבר שנה כלה קיץ, ויקו לעשות ענבים
 ויעש באושים ואו ראת כי יגיעו לריק היה ופריו לאסא, כי אם אין נטיעות
 מה לו עם שמירות ולנגד עיניו אוכל נכרת אם גם לא יעלה הפורץ ולא יאכלם

פתח דבר

הארבה כורח השמש וגמס יבש וקמל והיה כלא היה חיי כן גם היא כרם ה' צבאות בית ישראל, ואיש יהודה נטע שעשועיו, גן נעול אחותי כלה אשר מריח מים יפריחו כארזים נטע ה' כגנות עלי נהר אשר יצמיחו ויצליחו אם הדרוך ידרך להשקות ולהרוות, ופטר מים ראשית מדון תחילת דינו הוא על ד'ת. ומי המשקה תמוציא והמביא השומר והנוטע להגן נטע ה' הלא תן הנה החכמים שבדור המנהיגים שבדור, דור דור ודורשיו וכו' ובתי כנסיות ובתי מדרשות להתחיל בקטנים תנוקות של בית רב ולסיים בגדולים ראשי העם, דיני ישראל מנהיגיהם מגידיהם שוחטים סופריהם רבניהם שופטיהם ושוטריהם וכו' וצור תעורה חתום תורה אם אין גדיים אין תיישים וכו' ח'ו, והנסיון יוכיח ממעמדינו זה היום שנתקיים, ונסו ח'ו אם גם אין רודף אותם כי באו בנים עד משבר וכו' אין ללידה ח'י.

המתכוון בדברים אלו ויתן עינו ולבו על המעמד בלבבו יבין אחרית דבר מראשיתו ח'י, ואם גם בעת צל בימי חורף רק מריח מים יפריחו כל עצי גן מה גם בעת צאת השמש בנכורתו אשר אז רק טל ומטר יחיה ארץ, ורוב הנסיונות הללו אשר ברור הוזה מרוב התרעבות עול פרגסה וכי שזפתם גם השמש מבני אדם נחרו במ להג שאננים הבו לגאיונים, מזה ומזה רדופים ירחמם עושיהם בביא, ע"כ הגיע עת לעשות כי לא בשמים היא כ"א בסינו ובלבבינו לעשות כדברי התורה הזאת ושמרתם את משמרת עשו משמרות וכו' ,סור" מרע (אשר גם זה לא נעשה עוד בשלימות כיבואר), ועשה טוב, ואז נדברו יראי ה' ויקשב ה' וישמע וגו' לחזק את ברוך הבית את בית ישראל ועל מי לנו להשען על אבינו שבשמים הנאמן בדברו ומקיים הבטחתו הבא לטור מסעיין לו פתחו לי פתח כמחט סדקית ואני אפתח לכם פתחו של אולם כי ידיו ה' את עמו ועל עבדיו יתנחם וגו'.

דעו וראו מן הנולד את היולד בכל אלו המדינות אשר בימים הראשונים משם תורה יצא לכל ישראל ראו מעמדם עתה על כי שמו ידם בצלחת להיות רק מן הנאנחים והנאנקים ולא עשו משמרת דדורות, ומדינתנו זאת אשר ת"י עמדו על נפשם, אך ע"י אשר אחרו לעשות כמבואר בהקדמה לעיל ולא שמו על לב להקדים רטואה למכה מה עבר עליהם ועד מח הגיעו. בא עשו על מחנה האחת והכהו בעוה"ר, נהמכו למשחית כמעט רוב המדינה לאסיקוריות ולצדוקית, והמחנה אשר נשאר למליטה הם עיף ויגיע ואין זרע לזרע ולחם לאוכל לחם לפי אוכל הסף ללחום בדחמו, והרשעים כים נגרש השקט לא יכלו ומסורה לנו מאבותינו כי אך ורק אם "הקול" קול יעקב אז אין ידים ידי עשו תחילת ניסה נפילת ר"ל לשוא כל עמלם ח'ו כי יזינו זיו כ"ש ואשר בדשון אחרת ידברו אל העם הזה ואחרי לימודי גוים ילכו שולל להראות יפים מזה ומזה, ויתרוצצו הבנים בקרבם פעם לפתחי בהמ"ד פעם לפתחי לע"ז, לא זו דרך לא זו עיר כי נכון ובטוח כי יפלו בנוסלים כאשר נמלו כל אשר הלכו בדרך זה אם לא ישובו מכל כל אל דרכי אבותיהם ואבות אבותיהם לשמור את דת משה ויהודית כאשר שמרו הם, מלמד כאשר היו מצוינים שם בשמם, לשונם ומלבושם נמוסם ומנהגם, ואל יתערב זר במעשי ידיהם כלל וכלל ותגדלו את בניכם רק על ברכי התורה כאשר עשו אבותיכם עמכם להחיות עד היום הזה ועל פתחי לע"ז לא תבאו ולא תביאם (לע"ז אוסר במשהו) ואז תשכילו ואז תצליחו וה' אלקי אבותיכם לא יעזוב אתכם בא חבקוק והעמידו על אחת וצדיק באמונתו יחיה וכאשר כתב

מן בעל חת"ס ז"ל (בצוואתו) לפני מותו ואל תאמרו נשתנו העתים כי אב וקן יש לנו לא נשתנה ולא ישתנה, ואל גכול בני ארום לא תבאו ולא תעברו בו סן בארוב יצא לקראתכם ויט ישראל מעליו וגו' (ודי לחכימא ברמיזא).

רע"ל כן כי תראו מה שעלה למדינות הללו אשר היו גדולים וטובים ממנו אך ורק בשביל שלא הקרימו נעשה לנשמע" להסרים תפילה לצרה כאשר הורו לנו חכמים ואמרו שלום עלי נפשי אם שלום ואמת יהי בימי (מלכים ב' כ) ולא הבינו אל פעולת ה' להעמיד זרעם לפני ה' למען אחריתם אל יהי אובד כנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' וגו' ע"כ יצאו מהם תרבות אנשים חסאים ר"ל אשר העמידו צלם בהיכל והחריבו את המקדש ואת הקודש הי"ו, כי לא תהיה כהנת כסונדקית אם על מורא בור"ד על צרות הגוף ה"י חרות הוא על הלוחות הש"ע (אוי"ח ס"י תקע"ו) שהמדינות הקרובות צריכין להתענות ולהריעות שלא יעבור הרעה בגבולם קו"ח על סכנת הנפש בפרט במכה המהלכת כזאת כמינות אשר העידו ואמרו שאני מינות דמשכי שטה מעליו ועבור אל תקרב לפתח ביתה וכו' כי נופת תטופנה שפתי זרה וגו' ותורה אמרה כי ימוך אחיך והחוקת בו וגו' פרשו לנו החכמים רז"ל קודם שיפור די לנו בהחזקה כ"ש אחרי שיפול ח"ו צדיך כח גדול להקימו ע"ש, רמונו אלו למען הנשארים לה' בפרט במדינות כשרות הי"ו, לא יחשבו עצמם בנוח לאמר שלום יהיה לנו, ואם גם לו יהיה כדבריכם הלא לא יהיה פחות ממלחמת מצוה ומלחמת חובה להציל אחינו בני ישראל משחת ומלחמת מצוה דוחה שבת החמור וכל מצות שבתורה כמבואר בש"ע שלנו (שם סעיף י"ב וס"י שכי"ט) ואין נקי אפילו חתן קחדרו וכו' (סוטה דף י"י) והלא זה הוא חטאת בני עשו כתובה על הספר (עובדיה א') מחמס אחיך יעקב תכסה בושה וגו' ביום עמדך מנגד ביום שבות זרים חילו ונכרים באו שערי וועל ירושלים ידו גורל גם אתה כאחד מהם ואל תירא ביום אחיך ביום נכרי וגו' ואצל ישראל נאמר (שופטים ח') ויאמרו אליו אפרים מה הדבר הזה עשית לנו לבלתי קראות לנו כי הלכת להלחם במדין ויריבון אתו בחזקה וגו' וכמה דמים נשפכו ר"ל בשביל זה מדוע עברת להלחם בבני עמון ולנו לא קראת ללכת ע"ך וגו' (שם ס"י י"ב) וכמקרא מלא לא תעמוד על דם רעך וגו'.

והענינים אשר לסנינו רובם שוים לטובה לכל נמש, וגם באותן מקומות אשר אין דחם פחד מן הארבה והחסיל והגזם הי"ו, בזה הא לכם זרע לזרע ומים לצומח להציץ ציץ ופריח מוסיף והולך להכות שורש למטה ופרי למעלה, וחזקו ואטצו לה' ויצא ה' בכחו אם אתם תצאו בכחכם, ואיש איש לפי כחו יעשה, ומעולם לא יצאה מחשבה טובה אשר אין הקב"ה מצרפו למעשה, הענין כי קרוב ה' לכל קוראיו ורצון יריאיו יעשה וגו' רק מעמיסם קדימים מאחרים מיד או לדורות, בינו שנות דור ודור ותראו כן מעשה אבות סימן לבנים ומעולם לא התאמץ אדם להוציא מחשבה טובה, ויגיע לריק ח"ו ע"כ תהי' נכון לבכם וטעות כי לא ניגע לריק כי יצאו הדברים וטופו להתקייס עכ"פ בע"ה ותהי' לאות ולמופת למשפדת לדור דור.

נעשה נשמע" כזה עמרה רגלינו על הר סיני וקבלנו תורת אלקינו, והזדוקים על זה באו בטענה יצא רמיזא אתם, אך כך הוא הסדר, סדרן של ישראל והוא אשר עמדה לנו שלא להמתין עד שפסתה המספחת, ועד אשר בעינינו יראה וזאנו ישמעו כי באו מים עד נפש, ממלכות בית דוד זיע"א שמענו לראות סן

פתח דבר

הנולד את היולד טרם התעבר לנטש את הריב על ה' כעצת אחיתופל אשר היה בימים ההם כשאוד איש את דבר אלקים ליקח רק שני עשר אלף משבטי ישראל חושו ועשו, ולא כחושי יהארכי אשר בתחבולה יעץ להאריך ולהעריך מי ומי ההולכים עם רכ ולא מעט, טוב מעט ביראת ה'. נחשון בן עמינדב היה נשיא ביהודה על כי קפץ בים תחלה כן בשופר תקעו ובקול קראו על ראשי ההורים מי לה' אלינו ואין מעצר לה' דהושיע וגו' זריזין מקדימין ובשכר לילה אחת שהקרימה וכו' ועמא פזיזא אתם, ורק מראשית ראיתי את הארץ והנה תוהו ובוהו וערב רב עלה אתם, ולבסוף וירא את ישראל שוכן לשבטיו וגו' וכן מראשית (שמואל כ"ב) ויתקבצו אל דוד כל איש מצוק וכל אשר לו נושה וגו' ולבסוף בחברון מדך שבע שנים, ובירושלים שלשים ושלש, וכל סוד בנין כך הוא אם גם כי היכל מלכים יבנו טרם על תלו בנוי תואר משחת מראיהו מכובד האבן ונטל החול ומהומה רבה מהעוסקים והבונים ותערובות רב שק הסיד ותחול והאבנים הלבנים והעצים והכלים וכו' וכן ממעשי בראשית נראה אשר בראשית ברא אלקים שמים וארץ והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך וגו' עד ויבדל אלקים וירא אלקים כי טוב וגו' כל התחלות קשות עד שיתברר ויתלבן אחת אחת עד וכל העם הזה על מקומו יבא בשלום.

הקדמתי אלו רמזו דברים למען לא יבהלכם רעיונכם לעתיד ולמען לא ינחם העם בראותם ח"ו מלחמה, ע"כ רעו לפני ה' אתם הולכים חזקו ואמצו בעד עמינו ובעד תורת אלקינו וכן צוה לנו יוצרינו אל ירך לבכם אל תיראו ואל תחפזו כי אתכם ה' אלקיכם וגו' אשר הוא בוחן ובודק גזני נסתרות חוקר לב ובוהן כליות הוא יודע ועד על מי ועל מה תכלית מבוקשתינו על כבודו עלינו יתראה ית'ש ועל עם ה' בנים למקום ב"ה זרע ישראל שקא יכלה ולא יתבטלו בין האומות, ואם כי הייתי נדחה מפני השעה זה יותר מעשר שנים אשר החילתי לעשות בזה ונדחתי פעם מן הערכאות הנקרא (פאליצייליכער בעשלאג) אשר בא על ספרי ספר חברה, ואחרי יגיעות שיצא בדימוס ורשות היה נתונה לי ממקום גבוה, או נתבטלתי מעבודתי ע"י דיעות שונות אשר משכו אלו מזה ואזו מזה וכל הנדחה מפני שעה, שעה עומדת לו כנאמר אבן מאסו הבונים וגו' וכאשר אני רואה עין בעין ג"כ לטובה כי מראשית כאשר התהלכתי למעשה הכולל סדרתי העניינים באופן הנהגה פרטיות של חו"ל, ואחרי אשר העיר ה' את רוחי לעלות לציון אשר אוה למושב לו ושם ראיתי את המראה האיר פני מזרח לא כמראה אשר ראיתי בגולה לעשות כטוב לפניו ליסד בציון אבן באבן למען יהיה מקור נפתח לבית דוד וזכות שמו הגדול יעמוד לנו כאשר אמר למעני למעני אעשה ולמען שמי וגו' ובגלל אבות יושיע בנים בני אבות עולם אבותינו ורבותינו אשר חרשו וזרעו וכו' ואשר השליכו נפשם מנגד והלכו לפניו כל הימים הפה יעמדו לנו להעמיד שמם וזרעם לפני ה', צאו לכם לרעות את גדיותיכם על משכנות הרעים וה' אלקים צבאות יעץ ומי יפירונו עצו עצה ותושר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל, כל כלי יוצר עדיך לא יצלה וכל לשון תקום אתך תרשיעי זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם מאתי נאם ה' מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו בב"א.

פתח ואמר ארור האיש אשר שם פסל ומסכה תועבת ה' ושם בסתר וגו' והאזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי אנחנו יעדנו זאת מעשה מספר ליסד חברה ולעשות כולל לשם ה' צבאות ליסד מציון אבן באבן וכל

כולל העברים

ה

הנדרש על דבר כבוד שמו ית' ועל תורתו ועל נחלתו ועל ישראל עמו העמוסים מני בטן וכו' ואתקע בשופר ואתן קולי אל בית ישראל לאמר לעמי מי לה' אלינו להיות חבר לכל אשר יראוך וגו' ולמען לא יהי מעוות לא יכול לתקן כל שחבריו מנוין לדבר מצוה ולא נמנע עמהם (ברכות ד' כ"ו) אמנם אין אנו מבקשים כ"א אלו הבוחרים בה' ותורתו באמת ולא ההולכים אחר בצעם בצע כסף בצע כבוד שוא גאה וגאון לבקש לו שררה או התמנות לפסוע על ראשי עם קודש ח"ו, ואען ואומר מי שיש בו מדעת קונו לא יגבה לבו ולא ילך אחרי גדולות קו"ח שלא יבקש רבנות או החמנות כי בדבר אשר התחלנו איזה חכם הרואה את הנולד מן הנולד אשר יולד, ובאשר אשא עיני אל ההרים מנהיגי ישראל ודורשיו מאז היו לגוי לא מצאתי עוד אשר עלה על ישראל ולא נטר חלקו ה"י, הן צדיק בארץ ישולם נתחיל כראש משה רועה נאמן נתפס בעונו ר"ל ומת במדבר ובניו לא מלאו את מקומו יהושע בן נון מת בלא בנים ה"י ותגעש עליו ההר גם לא נספד כהלכה. גרעון אשר בצדקתו עמד ואמר לא אמשול בכם ולא ימשלו בני עליכם ה' ימשול בכם וגו' (שופטים ח') לבסוף נתפס באפוז ונהרגו שבעים בניו על אבן אחת ר"ל (שם סי' ט') פינחס כהן לה' לבסוף נסתלקה ממנו שכניה על כי על ידו נעקר יפתח שנפלו ממנו אברים אברים ונאבד בלי זרע ר"ל (שם י"א ע"ש) עלי הכהן לבסוף נשבר מפרקתו ונהרג הוא ובניו ביום א' ר"ל. שמואל ששקול כמשה ואהרן בניו לא הלכו בדרכיו ויטו אחרי בצע וגו' ולא מלאו את מקומו. שאול בחיר ה' אשר היה נחבא אל הכלים לבסוף נהרג הוא ובניו ביום אחד וגם זרעו אחריו נכרת ע"י גבעונים ר"ל (שמואל ב' סי' כ"א) וכן עד דוד המלך זיע"א אשר נשבע ה' אם לדוד אכזב וגו' זכור ה' לדוד את כל ענותו וגו' מתחלה היה נרדף מאחיו ואח"כ משאול המלך חותנו גולה וסורה במדבריות נפשו בכפו תמיד בגליות בשבי ומלחמה ונלקח אשתו ונתנו לריעהו ולבסוף קם עליו רעה מביתו מרד בו בנו ונגרש מירושלים ונשכבו פילגשיו עד שנהרג בנו ר"ל. ושב. מרד בו שמעי ושבע בן בכרי ואדוניו וכו' ולבסוף נחלק מלכותו מיד בימי רחבעם וכמה וכמה פעמים נהרגו כל זרע המלוכה ולא נשאר כ"א יאשיה וכיוצא ואת עיני צדקי עור והביאו בבלה ושם נהרגו בשבי עוד הפעם כל זרע המלוכה ה"י ולא נשאר כ"א שריד מעט זכר לבית דוד אשר כסאו לארץ מגרתה זה יותר מאלפים שנה. וגם מבית חשמונאי והוא כהן לאל עליון שקא החזיר המלוכה למלכות בית דוד כל זרעו נהרג ר"ל כגמ' (קדושין דף ע') האומר מבית חשמנאי קא אתי עבד הוא וכו' ע"ש. המתבונן בכאלו וכיוצא גם אשר אין די לפרטם ואשר בארזים נפלה השלהבת וכו' ומי יכול לפרט כל פרטיות יבין מה שארז"ל נואף אשה חסר לב זה המבקש שררה על ישראל וכו' משחית נפשו הוא יעשנה וכו' (פסיקתא) והובא בלי"ע ח"א באורך ואם לא נכנס בו רוח שטות להיות כסיל מתעבר ובוטח לא יבקש לו שררה להיות שוטה רשע וגם גס רוח ר"ל ולא מיניה ולא מקצתו. ובימים ראשונים הייתי מתפלל בכל תפילה ותפילה שיצלני הקב"ה מן הרבנות ומן השלטנות ואין לי עת שמחה כ"א כאשר אזכור שתליי ברחתי מן הרבנות ובתוך עמי אני יושב בין המון עם ה' תלמי לא פרנס לא מנהיג לו דומיה תהלה ית"ש. ואל תשליכנו מלפניך וגו' ולא לחנם אמר משה רעיא מהימנא שלח נא ביד תשקה וגו' ובכל זאת אם רואה שא"א לעשות ע"י אחר מחויב לעשות בן

חברה מחזירי עטרה ליושנה

דבמקום דלית גבר תמן גבר (ברכות דף ס"ג) ואז יעשה כשור לעול כחמור למשא בדרך, לא שררה אני נותן לך כ"א עבדות (הוריות דף י') ויעשה בשברון רוח דכיון שנתמנה אדם פרנס למטה נעשה רשע למעלה ומוטב להיות שוטה כל ימיו מלהיות שעה אחת רשע לפני המקום ר"ל (עדות ס"ה) וכאשר אמר רב ברעות נפשיה לקטלא הלך וצבתא לביתא לא עבד הלוי שיהיה יציאתו בביאתו וכו' (סנהדרין דף ז') ולא יקבל התמנות כ"א בדרך הכתבי בש"ע (ח"מ ס"ח) ע"ש ועד"ז במקום שאין אנשים השתרד להיות איש בפרט אם יש להתירא על כבוד שמים שלא יתחלל ח"ו והבוחן לבבות יודע אם לעקל אם לעקלקלות ושומר מצוה לא ידע דבר רע ובמקום דלית גבר תמן יהוי גבר (ברכות דף ס"ג) ומקיים בזה מסה"נ ויותר ממסה"נ כי למסור נפשו לפני ה' אינו כ"כ עבודה כי האדם הולך למות ועין לא ראתה יעשה למחכה לו וגוי ובמחיצת סתי על קירוש השם אין כל בריה יכול לעמוד (פסחים ג') אמנם להשיג דגלו בדרך זה לסכן נפשו לא גופו כ"א נפשו ונפש ביתו וכל זרעו ה"י מכריע אלפי אכסים מסה"נ. ודומה בזה להאוחז דרכו על חבל התלוי באויר בין שמים לארץ שצריך להשגיח בהשגחה יתירה על כל פסיעה ופסיעה בל יטה ימין ושמאל וכן צוה ה' גם למלך בלתי רום לבבו מאחיו ולבכתי סור טן המצוה ימין או שמאל וגוי ושגיאות מי יבין וגוי ואיה שוקק איה סופר, ומי יערב לבו לגשת אם אינו כופר בעיקר ר"ל ואינו כסיד מתעבר ובוטח ויזכור ימות עולם שיבקש לו שררה והתמנות בשאט נפשו ה"י משורש גאה וגאון תועבת ה' כל גבה לב אשר הוא אשרה פסל ומסכה צמון וטמון במטמוניות לבו של אדם ר"ל ואני ה' חוקר לב ובודק כליות ע"כ פתחנו בכח התורה ארור האיש אשר שם פסל ומסכה תועבת ה' ושם "בסתר וגוי על כזה וכיוצא בו ההולך אחרי אליקים אלהי כסף (ח"מ ס"ח) להיות לו דיין המתמנה בשביל כסף לבקש לו פרנסה אחר בצעם ירדפו ולבם בל עצמם על ה' אשר חותמו אמת ועל תורת אלקינו אשר נתן לנו תורת אמת קו"ח אשר לבו פונה מה' והוא כמתגנב הולך רכיל להיות כמרגל קרוב בפיו ובלבו ישים ארבו להשחית ח"ו לא יאבה ה' סלוח לו ורצצה בו כל האלה וגוי וכן האיש אשר במתכונתו יעשה לילך אחרי שרירות לבם להחזיק דרכם לסור מאחרי ה' (ע' יומא דף ל"ח) כדרך הזה אשר בחרנו להכיא יעקב שר"ם בשם לשון מלבוש. שדום בתורת אלקינו ושלם במנהגי ישראל וכדרכי אבותנו ורבותינו שמה יבא אדם שאינו הגון לעשות כן לע"ז ר"ל ובשביל זה אחרתי ג"כ, אמנם לפדתי מגמ' הנ"ל שאין ראוי למנע טוב בשביל זה ע"ש ואין חכמה ואין עצת לנגד ה' קשר רשעים אינו מן המנין ויאבדו רשעים מפני אלקים וגוי יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ומחח ה' את שמו מתחת השמים, ולא באלו חלק יעקב תתן אמת ליעקב עם אלקי אברהם ישראל נושע בה' תשועת עולמים לילך אחרי אלקי אמת באמת ותמים כל הימים אשר בחר בנו מכל העם ורוממנו מכל לשון יבחר לנו את נחלתינו את גאון יעקב אשר אהב סלה שבטי יה עדות לישראל כאשר עומדוח היו רגלינו בשעריך ירושלים ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו וגוי וחוקו ואפצו לבבכם כל המיחלים לה' כי הוא נאמן בדברו לקיים וורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאתיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם וגוי ואשיבה שומטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה וגוי. ובחסד עולם אגשך וברחמים אקבצך אמר מרחמין ה'. עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה, עזי וזמרת ית ויחזי לי לישועת ה' יגמור בעדי ה' חסדוך לעולם מעשה ידוך אל תרף, דבי

כולל העברים

ו

לחקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה' ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ופעשי ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו אמן ואמן.

חברה מחזירי עטרה ליושנת.

היסוד לחברא זאת הוא לקרב הרחוקים לפתוח שער לרוצה בתשובה לשוב אל אלקי אבותיהם. להשיב לב בנים אל אבותם. כי הן אמת אשר יצאנו ברעש להכות באגרוף רשע בספר לי'ע ואי'ה וכו' אמנם יוכיר יוסף את אחיו ותם לא הכירהו, אם כי וידבר אליהם קשות ראה את עצמו מוכרח כי חטאו חטאה גדולה למכור את זרע ישראל אשר בן זקונים הוא לאבינו שבשמים (כענין שפירש מן חת"ס ז"ל אל תשליכני לעת זקנה הכוונה אחרי אורך הגלות כי זקנתי בגולה הי') למדינים. אשר יביאם מצרימה לפוטימר סריס פרעה שר הטבחים ויצא מזה עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו ותתפסהו בכגדו לאמר וגו' ויפחו זרועי ידיו מידי אביר יעקב ירחם ה' ודיבר עמהם קשות אולי יכפר בעד חטאתם כי כל זמן שתוכחה בעולם חרון אף מסתלק מן העולם כשיש דין למטה אין דין למעלה (תמיד כ"ח) וכאשר צעק יצעק ויתן בקולו עוז אה נאמן כי יראה אחיו אוהו דרכו עלי גשר רעוע שבורה סחת ופחד לפול מצולת ים תהום רבה צירים אחוה כילודה יפעה בחבלתו על סכנת אחיו. ויוצק זעקה גדולה ומרה למען ישמע ויחדל לשוב אליו מדרכו הרעה הנסתרה, ולא יפול לשחת לאבדון הי'. ויכיר יוסף את אחיו זכר את האחוה דרו'ל והם לא הכירוהו כאשר בא החררה ויבך בכה ויתחנן וסלחת לעונם ולחטאתם וגו' וכי כח אבנים כחם אחרי אריכת הגלות הזה. עול הפרנסה וגודל התערבות רבו המסיתים פרוץ הפורץ אין נביא אין כהן אין דורש אין מבקש וגביאיך חזו לך שוא ותפל ולא גדו על עונך וגו' ותהי האמת נעדרת וגו' ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם וכו' וכו' א"א לפורסם ולפניו נגלו תעלומות. והמרחק אותם ורי הוא כזורק אבן אתרי נופל ק"ח מי זהו ואיזה הוא אשר בדור הזה יעזו מצחו ללמד קטגוריא על ישראל ח"ו. ואם גם הרועה נאמן אשר על פניהם ברכם. ואמר ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם. נאמנים מצעי אוהב וגו' כי נתן נפשו עליהם ואמר ימות משה ואלף כיוצא ח"ו ולא יגע בצפורן של ישראל ח"ו. ונלמד ק"ח לדורות אחרי אורך הגלות המר הזה הי' ע"כ בתסילה ובפעולה צריכין להתאמץ במה דאפשר לקרב רחוקים. אך ורק לא ח"ו בדרך רשעים לותר על קוץ איוד של תורה ח"ו. או לפקוד בשם ולשון וכו' או בכ"ש ממנהגי יהדות או ללמד חכמות האומות היפך דעת ותורה ללכת בהם ולא בחכמות האומות בשביל לקרב כי זה עון פלילי חסא פלגש בגבעה כמובא בל"ע מועתק מראשונים ז"ל כי לחקל ראש בפרהסיא בהסכמת רבים על ערקתא דמסאני יהדג ואל יעבור כמבואר במקומו אין כזה מקרב אלא מחרף ומחריב. רופא חולים ע"פ דעתו המזויף בהוראת שעה. ומתיר אסורים לדורי דורות. שנעשה כהיתר ופתח חטאת פתוח לבטל ד"ת אחת אחת ר"ל. לא באלה חלק יעקב. אלא דרך צדוקים היא כאשר יבואר במקומו. כי אם זה הכלל שורש מייג עיקרי אמונתנו זאת התורה לא תהי' לה מוחלטת וכו'. ועלהו לא יבול. מנהג כ"ש מישראל נעמד עליו בנפשינו כאשר קבלנו זאת התורה מאבותינו כך גוריש אותה לבנינו ובנינו לבניהם בלי שום

חברה מחזירי עטרה ליושנה

שינוי יחילוף כ"ש ח"ו. אמנם בזהמ"ז רבים מהמון עם ה' לבס עוד יהמה אל ישראל ואל אמונתם, רק שהם כתינוק שנשבה בין הנכרים והזמן והמקום גורם להם שהם שכורים ולא מיין על כאילו וכיוצא במצוה וחובה לזרו אותם להתראות להם פנים יפות ולדבר אל לבם ליתן להם יד להחזיקם במה דאפשר ע"כ פתחנו להם שער בזאת החברה שהיא כמו חצר לבית של הכולל, ולתוך החברה רשות נתונה וכל אשר ידבנו לבו יהיה מי שיהיה אם נפשו חשקה לראות עוד בתפארת ישראל כאשר ה' באמנה בימי אבותם, ופן ואולי אחת ימצא לו דרך שיבוא גם הוא בתוך הבאים אל הכולל לקיים כל הכתוב שם ע"ד בני הכולל הרי השערים פתוחים לכל אשר קרבת ה' יחפצו אשר יכתוב ירו לה' ובשם ישראל יכונה אחינו בשרינו הוא וכן כיוצא אשר בראשית דבר אינם רצונם עוד להכניס עצמם תחת עולי הכולל ע"ד שיודעו איך יפוד הרבר ומימי ההולכים וכל חקיו אשר יסכימו לרבים וכדומה, על חחינוך של החברה שהיא רק הפרודור דטרקלין ואין בו שום צול ושיעבוד שבגוף כ"א שוה לכל נפש אם גם כי לא דרכינו דרכיו מאחר שבלבו עכ"פ ברצונו לעשות כן רצון ה' בשלימות רק אומר מלמד שהמקום גורם ואנוס הוא מצד עול הפרנסה וכו' וצ"ד אל תדון את חברך ע"ד שתגיע למקומו וכו' מאחר שאינו מומר להכעיס עכ"פ ואשר חפץ שורצו יהי בחיים בין קודש ישראל לה' עכ"פ והבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל, יכול לכנוס בתוך חברתנו זאת באין מחריד, ואחת לאחת ברצות ה' נתאמץ איש את ריעהו יעזרוו בנפש חפצה לבא אל תכלית מטרתנו להחזיר עטרה ליושנה לעברו שכס אחד בב"א.

התחייבות.

ליתן כאשר כתב בחקי הכולל, או אם ירצה ליתן דבר קצוב לכל שנה תחת לישא בעול כבני הכולל בצניני המסים הכתובים לקמן בס"ד גם ער"ז מקבלים אותו.

זכויות.

כל מה דאפשר שיהי לו מן זכויות של בני הכולל ינתן להם ע"פ שיקל דברים לפי הנצרך לחינוך הרת מלבד אשר לו חלק בנפשו אחר אריכת ימיו בענין הלוייה והלימוד והעריכת נר בין ע"י בני הכולל במקומו ובשאר מקומות ע"פ התנאים ככ"פ אשר כתוב על בני הכולל היו ושאר דברים יצאו מבוארים מדברי בני הכולל וכאשר יהי נקבע לחלקם להוסיף עוד ודהטיב במועצה הכוללת בעוה"י.

עניני כולל.

דעו טרם נסדר פרטי הכולל נקדים כי עירוב פרשיות נאמר כאן, ואין מוקדם ואין מאוחר ואל תשאל למה נעשה כן בלי סדר לא לחנם נקבע להבדיל בתורה בלא סדר כ"א מצעם כמוס שצריך להיות בסדר הזה ג"כ. ועד"ז יש טעם כמוס בסידר זה והחכם עיניו בראשו אם גם בראשית טרם נגמר בנינו ימצא תערובות יבין לאחרייתו על תמונתו אחרי סידור וחיבור דבר דבר על אוסניו, וע"כ על תבהל ברוחך לשפוט על דבר ע"ד שתצרך את כל הכתוב כאן והיו לאחריים בידך, ובלתי ספק כשם שא"א לבר בלא תבן כך א"א בלא דברים בטלים, וא"ת אם כן למה נכתבו ע"ז כתב החכם וראיתי את החכמה ואת הכסילות וגו' יש מקום שצריכין לתבן, וא"א לבר בלא תבן. התבן מצמיח ומשמר את הבר מנזק ועד"ז כתבתי את כל אשר מצאתי מקום לחוד אף בריחוק מקום אם גם בשאר מקומות לכסילות נחשב, ואיני אומר קבלו דעתי רק זאת עצתי שלא תבטלו דבר ע"ד

שחשאלו מה טעם יש בו ואז הרשות נתונה בידכם כאשר תסכימו אתם לפני ה' והבחר יבחור במועצה כוללת לצרוף וללבן עד עת צאת פרטיי חקי הכולל בהשכל ודעת בהסכמת רוב מנין כאשר יבואר לקמן בס"ד.

אמר דוד מלך ישראל ז"ע גם את הארי גם את הדוב הכה עבדיך וגו' (ע"ש במדרש) ראיתי כי חסדי ה' צמדו לי כאשר הוצאתי ספר ל"ע (ושאר ספרים צמו) כי תל"י נתקבלו בדצון בין יראי ה' וחושבי שמו. באמת ונדפס זה כ"פ דאלפים ונתקבל בכל תפוצות ישראל הנשארים לה' גם במדינות הים הרחוקות שותים בצמא את דברי תל"י ותכלית מבוקשינו שם לגרום להפריד ישראל מן אהלי הרשעים מכה שורש מוסיף והולך יום יום, אמרתי לא אלמן ישראל זכות אבותם יעמד לנו כנאמר במשנתנו כל העוסק בצרכי צבור באמונה זכות אבותם מספיק על ידם וכו' והעיקר אשר מטה אלקים בידי להשען על אבינו שבשמים אשר אמר למעני אעשה וגו' סמוכים על אלו עתה הנה באתי, ואם גם על צד ספק מני אלף יצא מזה טובה לישראל מיד ולדורות כדי לי כל הטרחות וכל החששות אשר פני לא הסתרתי מכלימות ורוק מלעג השאננים הבזו לגאיונים והנה א-ל ישועתי אבטח ולא אפחד וגו'.

ואמרתי ליטד חברה זאת לרובו ושרשו בין בני נעורים מעשרים עד חמשים המה מיועדים לכנוס לכולל, ולא שאנו מדחין את הזקנים ח"ו כ"א טעם דברינו בזה הוא מכח אלו הטעמים.

(א) התורה אמרה אחרי רבים להטות לא נתנה התורה השקל ע"פ מספר השני והחכמה כ"א אחרי רוב דיעות ויש קנקן חדש מלא ישן, אך בדור אשר עליו נאמר ותהי האמת נעדרת וגו' אם גדול א' אומר דבר, הכל כרוכים אחריו ובטלו דעתו, וגם רואה עצמו מוכרח כ"פ לשום ידו למו פה שלא יחשב כענות פנים לדבר לפני מי שגדול ממנו בחכמה או כוקן ממרא ועיי"כ נעשה עדת חנף גלמוד ח"ו מאוסה כמו נדה וכו' (סוטה דף מ"ב) ואין זה דרכי אמת ולא דרכי תורה שהרי בפירוש אמרו (קדושין דף ל') אפילו אכ ובנו נעשו שונאים זל"ז וכו' ע"ש ומלא מיניה כל הש"ס, הא, דידיה הא, דרביה, ולא עוד לא די שפליג רבי על אביו אמר נרא' דברי מדברי אבא (עירובין דף ל"ב) וכו' ולא צ"תם קיימיל בסנהדרין פותחין בקטן תחילה כדי שלא יבטל דעתו לגבי גדול והעיקר בשיקל הדעת שיהי דעתו טהורה ונקי בלי שום פניה ונטיה ומשא פנים ואז יצא לאור משפט באמת וצדק, ומי מדד בשעלו ימי הנשמה של הזקן או של בחור, ועיי"כ שתחנו בזה מיד שחברתינו מיוסד בין בני נעורים למען ידעו כל אחד אשר רוצה לבוא עמנו בבית אם גם כגובה ארזים גבהו צריך לבא ולקבל תנאי זה להיות ת"ח שמוחל על כבודו כבודו מחול שאך ורק ככל אחד ואחד של בני חברה או בני כולל יחשב וקטן וגדול שם הוא.

(ב) ע"פ רוב גדולי ישראל המה יושבים על ראש מרומי קרת ויש פרנסתם מבני צירם וגבולם כנודע, ובזה"ז שהגיעו ימי הצירוף כאשר ניבאו לנו הנביאים לפני בא גואל, כמעט אין מקום אשר אין בו מן התערבות מבני פרץ, ואם יש לו לפחד מן מיעט הפרנסה או פחיתת כבוד, או מן מוטררים ומחלוקות וכדומה כבר אין לבו מסור בידו, ואם יאמר שאין לו פחד אעפ"כ לבו יפחד, ומאחר שיש שום צד הנאה או פניה אין דעתו להכריע כלום, כאשר מצינו בגדולי תנאים דבחדש הנאה כ"ש אמרו פסילנא לך לדינא ומי לנו גדול מרב ענן אשר נגלה לו אליהו ז"ע כאשר היה לו נגישה רחוקה נטה כמבואר כ"ז זה (כתובות דף

כולל העברים

ק"ה) וכאשר קיי"ל בש"ע (ח"מ סי' ל"ז סעי' כ"א) דאם יש לו צד הנאה רחוקה שברחוקות אין לו להיות דיין ברבר ע"ש ואנחנו צריכין שופט צדק ואמת ואשר מורא לא יעלה על ראשם. כי סן תקראנה מלחמה מלחמת מצוה מלחמת חובה על ה' על תורתו ה"י ובתורה אמרה הירא ורך לבב ירך וישוב לביתו וגו' וכן עדין בירושלמי נאמר דעתו בלבו תלוי ולבו בכיסו תלוי וכו' ע"כ מצאנו ראינו ליסד חברה זאת ביסוד ושורש בין אלו וכאלו אשר עומדים נקיים ברשות עצמם.

ג) על הזקנים אין להם להתירא כ"כ כבר אמרו רז"ל כיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חסא שוב לא יחטא (יומא דף ל"ח) אמנם כאלו יש להם לדאוג עליהם ועל זרעיהם להצילם ולהעמידם לפני ה' ע"ע. ולא יעלה על הרעת שכוונתינו שהנערים יהי' דוחים את הזקנים ח"ו היא אמרו בני נערים סתירה ח"ו כ"א כאיש גבורתו שאנחנו צריכין להטיל עלינו עבורת משא לעשות כל מלאכת הקדש כחצים ביד גבור כן בני הנעורים וגו' והזקנים יסמכו על ידינו וע"ד אשר כתבנו בל"ע ח"ב בהקדמה רמזנו שם וז"ל מבן שלשים שנה ומעלה עד בן חמשים שנה כל הבא לצבא לעשות מלאכת באהל מועד, ומבן חמשים ישוב ושרת את אחיו בעצה. בצלם אלקים ברא את אדם בחור למלחמה וקן לשיבת, ואת יהושע שלח משה לקראת עמלק ואת פנחס למרין וכו' עיי"ש. וכענין שנאמר גפן ממצרים תסיע וגו' דרז"ל מה גפן זה נסמך על עצים כך ישראל נסמכים על הזקנים הי"ו.

וזאת לדעת כי זה שם החברה נקרא "מחזירי עטרה" ל"יושנה ע"ד שארז"ל (יומא רף ס"ט) וכאן פרושו הוא תכליתינו להתחבר ולחזור כולנו יחד באגודה אחת אל דרכי אבות הראשונים ז"ל לדרך המיועד להשיב לב בנים אל אבותם, אמנם בשאר ענינים, משנה מסורש היא הוי מתפלל בשלומה של מלכות וגו' שבועות נשבענו שלא נמרוד באומות ח"ו כדאיתא בגמ' (כתובות דף ק"א) וקיי"ל בש"ע דינא דמלכותא רינא וח"ו ישראל כשרים אשר מצווים ועומדים לקיים את כל התורה כולה מא' ועד ת' תושב"כ ותושבע"פ אשר אצלם כל הפוקר כ"ש בדת' הרי דינו חרות כאפיקורס כדאיתא בגמ' (סנהדרין צ"ט) פשיט' שלא יעברו קו"ח בזה על השבועה שכל העולם כולו נודעוץ בשעה שאמר הקב"ה לא תשא וגו' (שבועות דף ל"ט) רק זה המכוון בשם זה להשים פנינו אל דרכי ראשונים נחי נפש ז"ל ליתן מקום לדבריהם כענין שאל אביך ויגדך ומזקנים אתבונן וגו' וע"כ נקרא ג"כ בשם "כולל" העברים דזה השם עברים הוא ראש לראשונים לשורש האומה הישראלית כענין אברהם העברי, וגם יש טעם כמוס ע"י בספר ב"י מפרש למה כאשר בא משה לפני פרעה ויצא נגר חרטומי מצרים שהם נעשו אח"כ העירוב רב כראיתא בזה"ק למה לא אמר כה אמר ה' אלקי ישראל, ולא אמר כ"א כה אמר ה' אלקי העברים וגו' וכתב שם שורש יסוד שם זה של ישראל למה בעת כזאת היה צריך להשתמש רק בשם זה ע"ש ותבין הענין (וברמז ג"כ ע"ב רי"ו ע"ה והמ"י) וגם בהיות חברה זאת נמשכת על דרכי ספרים אשר הקרמנו בשם נער עברי, ולב עברי, ושם רמזנו בשם הטעם אשר כתב בפירוש של ספר תנא דבי אליה זי"ע"א בשם רבינו אליעזר מגרמיו"א זי"ע"א ע"ש (ולפי הנראה סמך לזה מבסי' רמ"ט סעיף י"ב בהגהה) ואין להאריך בדרושים וברברים אשר אין נוגעין לתכלית מבוקשינו פה, וכה אמר ה' עשך ויצרד סבטן יעזרך אל תירא עבדי יעקב וגו' כי אצק בים על צמא ונוזלים

חברה מחזירי עטרה ליושנה

ח

על יבשה אצוק רוחי על זרעך וברכתי על צאצאיך וצמחו בבין חציר כערבים על יבלי מים זה יאמר לה' אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו לה' ובשם ישראל יכנה. כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו ה' צבאות אני ראשון ואני אחרון וגר (ישעי' ס"י מ"ד) ובוזה החלי בשם ה' אלקי ישראל אשר אז ממשה רועה נאמן זיע"א בשם אלקי העברים יכונה לסדר הפרטיים לאחרים ואלו הן:

(א) ראשית דבר ליתן מרעה לצאן קרשים אלו ילדי בני ישראל כי אם אין גדיים אין תיישים ח"ו שיהי' גדולם וחנוכם בדרך הקודש ע"כ צריכין להעמיד בתי ספר בכל מקום ומקום ובכל פלך ופלך אשר בתוך הבתים הללו יכנסו הנערים מבן ה' שנים ולמעלה, וחברתינו שרשה היא להחזיר עטרה ליושנה ע"כ גם בזה שלא לזוז מדרכי אבות במשנה וכתוב בהלכה (יו"ד סימן רפ"ה) כל סכום ילדים יהי' להם מלמד מיוחד וסדר הלימוד יהי' מבן ה' שנים למקרא וילמד כן ה' שנים רצופים רק כ"ד ספרי קודש עם פירשי ז"לן ומדרשים עד שיהי' שגורים בפיהם, ולא ילמד כ"א אלו (חוץ שעה א' אשר ילמדו מלאכת כתיבה בלה"ק) ומבן עשר שנים יתחיל ללמוד ששה סדרי משנה לבר עם פי' רבינו עובדי' מברטנורא ז"ל עד שיהי' שגורה בפיהם וכן ילמדו ה' שנים רצופים ומבן חמש עשרה שנים יתחיל לימוד הגמרא עם מפרשים עד שיכנס לחי' שנים ואז ישא אשה וילמד גם אחרי חתונה לא פחות מג' שנים רצופים בבתי הישיבה של הכולל ואח"כ נעשה חפשי ילך אל משא ומתן או אל מלאכה ויקבע עתים לתורה שיהי' תורתו עיקר ומלאכתו טפלה והרי הוא כשאר מבני הכולל, זה הוא תמצית הכובקש בענין חינוך הבנים בקיצור ועל כל דבר זה צריך השגחה והנהגה מש"ר ראשי הכולל וכאשר יבואר בע"ה.

(ב) על המלומדים צריכין להיות משגיחים ועל המשגיחים צריך להיות השגחה מן חכמי כולל בהשגחה פרטיות וזמנים קבועים לנסיון לכל דבר וראשי הכולל יעמידו אנשים חכמים מיוחדים אשר יהי' תחת ידם ההנהגת בתי חינוך אלו והם יעריכו תקנות וזמנים קבועות לכ"ד וישלחו דבריהם לפני הראשים ואסיפה כוללת לקיים דבריהם ובהסכמתם כן יעשו.

(ג) כשם שהמלומדים צריכין להיות להם השגחה על התורה כן צריך להיות להם השגחה על התפילה אשר יתפללו אצלם בכהכ"נ מיוחד של בתי חינוך או שילכו עמהם למקום התפילה שיהי'.

(ד) כל מלמד יהי' לו די מחסורו מן הכולל שלא יהי' לו שום דאגת פרנסה זולת כל מחשבתו יהי' פנוי לעשות מלאכת ה' בשלימות, וכי ירחיב ה' את גבולינו צריכין להעמיד בתי חינוך על אופן זה שכל הילדים יהי' להם מזונותם משה כסא שולחן הכל שם. שם יאכלו שם ישנו תחת מוריהם ולא יבאו לבית אבותם כ"א לפרקים, ועכ"פ צריך להיות בתי יתומים מיוחדים אשר יהי' להם כל דבר ודבר מלבושם ואכילתם וכו' הכל בתוך בתים כאלו בהשגחה פרטיות בע"ה.

(ה) כל מי שמוסר בנו לבתי חינוך צריך לשלם לכולל דבר קצוב כאשר יעריכו הגבאים ואם איש עני הוא יקבלו אותו בחנם על הוצאות הכולל ובאופן כמבואר לקמן.

(ו) חק הוא לחינוך הכולל כל מי אשר ידבנו לבו לשלם בתו' חסד כפי חשבון הנצרך לשלם בעד בני העניים כגון למשל שהגבאים ימצאו ע"פ החשבון שהוצאת הכולל בעד כל ילד הוא כגון עשרה זהובים לחודש וזה העני אשר אין יכול לשלם כן א"כ זאת הוצאה היא על הכולל, אמנם כשיעמוד עשיר (בפרט מי שאין לו בנים ל"ע) ויאמר שהוא משלם בעד ילד א' או שנים וכו' אזי

כולל העברים

והיה זה טכרו כאילו למדו ואמרו רז"ל כל המלמד את בן חברו תורה מעקה עליו הכתוב כאילו ילדו, ועפ"י זה נכתב שם הילד כבנו בפנקס הכולל על שמו לזכרון לדורות ומחוייב זה הילד כשיגדל לנהוג בו כבוד כבן לאביו ולאחר אריכת ימיו מחוייב לומר עליו קדיש וללמוד בעד נשמתו כל השנה וכן לקיים יאהרצ"יט בלימוד ונר כבן לאביו עכצ"ת, ועי"כ יהי טובה לשניהם טוב לעני שימצא מי שמחזיק אותו על תורתו וטוב לעשיר שימצא בעד כספו לעשות לו נפשות ממש כי הכנים בניו ע"פ תורת ה' ועפ"י רוב עשרו יהי דוב בניו לפני ה' ע"צ.

ז) להוסיף להספיקות בתי החינוך הנ"ל יעריכו הגבאים לבני עשירים שיוסיפו לשלם בפי השגת ידם כדי שאיש את ריעהו יעזורו, וגם יהי קבוצ בבתי כנסיות ובהמ"ד של בני הכולל לנדבות לת"ת, וכן קבענו שכל הנדבות והכנסות של מכירת המצות של חג השבועות ושל חג שמחת תורה ושל פורים בכל מקומות בני הכולל יפלו לת"ת, וכל הנצרך יותר יקבלו הגבאים של בתי חינוך מן ראשי פרנסי הכולל מקופת הכולל.

ח) הכנסת כלה יהי תחת משגיחים מיוחדים וכל בני הכולל מוכרחין לקיים ככתוב במשנה ושי"צ ועצה"י בן שמונה עשר לחופה ואין רשות לאחד מבני הכולל לעשות שידוך כ"א ע"פ הורמנא של ראשי הכולל ובני עניים ובנות עניים יהי לאם צור לנשואים ע"פ גבאים וממונים על הכנסת כלה, ועד"ז כל הנושא אשה צריך ליתן מן הנדוניא שלו דבר קצוב להכנסת כלה, וגם אצל כל חתונה יבא גבאי עם השמש ויעשו קיבץ בעד הכנסת כלה גם בבתי כנסיות יהי קבוע נדבות להכנסת כלה והשאר יקבלו מן הקופת הכולל כדי ליתן לאיש איש די מחסורו הנצרך כהלכה במלבושים ונדוניא, וכבר כתבנו לעיל שלכל הפחות ג שנים אחרי חתונה צריכין לישוב על התורה ע"כ צריכין להשגיח שב' צדדים יספיקו את הנוג לכל הפחות ג' שנים ואם א"א יהי עזרה מן הכולל להספקתם וצריכין להשתדל שיהי רוב השדוכים נגמרים בט"ו באב לעשות זכר למעשה אבותינו ויע א ביום הזה.

ט) סדר המלומדים צריך להיות נחלק ע"פ השנים כגון מאחר שידעין שמחמשי עד עשרה שנים צריכים לידע מקרא ע"כ צריכין לחקק כ"ד מקראי קודש לה' חלקים לכל שנה חלק א' וכאשר גמר בשנה א' חלקו אצל מלמד ראשון או צריך ללמוד חלק שני עם פרש"י ומדרשים ורחזור חלק ראשון אצל מלמד השני ועד"ז במשנה ובגמרא.

י) אמנם צריכין לסמוך לאלו בתי חנוך ישיבות שאחרי שהגיע כבר למדרגת חלימוד בפרט אחרי חתונה צריכין לבא לישיבות ללמוד לגמור ולסבור ולהלפה למעשה וע"ז יהי ראשי ישיבות קבועות מיוחדים אשר ישגיחו על אלו ע"פ הסדר מתחילה יכנוס לישיבה אשר בה ילמדו היטב ע"ד פשט עם מפורשים ראשונים ואח"כ לישיבה ע"ד סלפול והלכה ואח"כ כאשר יהי בכחם לחדש חדשים יהי מיוחד ישיבה אשר בה ימיקו ויהי קבוע ללמוד בכל שבוע ענין א' ובש"ק יאמר מי אשר עליו יפול הגורל דרוש באותו ענין וראש הישיבה ישמע חירושיהם ויאמר גם חדשויו וסופר הישיבה יכתוב כל המחדש שם אחרי שיתבררו דבריהם שהם ראוי לקבוע אותם על דפוס ועד"ז משם תצא תורה, יא) ראשי הישיבות וסופריהם וצרכי בהמ"ד אם אין להם משלהם בתחזקה מיוחדת יהי ספוקם מן הכולל.

(יב) וכן זוהיודושים אשר יצאו מן ישיבות הכולל אחרי ברורי דברים לפני ראשי חכמי ישיבות יבאו דבר בשם אמרו מידי שנה בשנה ברפוס הכולל ועד תוצאת הכולל בשלימות המעולה לפורם בישראל למען יגדיל תורה ויאדיר.

(יג) אמרו רז"ל אלף נכנסין לביהמ"ד א' מהם יוצא להוראה ע"כ כפי הבנת חכמי ראשי ישיבות יבחרו באלו אשר נמשם חשקה בתורה והם כליש מוכשרים לצאת מהם מורי הוראות גדולי ישראל אלו יכנסו להוראה שהוא ללמוד בישיבה קבועה להלכה גם אחרי עבור ג' שנים הראשונים ויהי תורתם אומנתם ללמוד שם עד בוריה הלכות למעשה עד שיקבלו סמיכה התרות הוראה מחכמי ראשי ישיבה ומהם יצאו לעתיד מנהיגי בני הכולל כאשר יבואר וכל זמן שלא יבא אד מקום הוראה יהי להם חיווק סרנסתם מן הכולל.

(יד) גם צריך להיות השגחה שילמדו אלו המיועדים לחכמי הכולל להיות מנהיגי עם ה' דברי אגדה ומדרשים ודהרגיל עצמם בדרושים של תוכחה לאורות עם ה' דרכי ה' וכן ילמדו מעשה הכתיבה של ספקים והזמנות וכו' וכל מעשה כ"ד כדי שיהיה ראויים להיות מנהיגים בשלימות לכל מלאכת ה'. ואצל כל מלמד ור"י מבין ה' ולמעלה צריך להיות קביעות ללמוד בכל יום ספר מוסר ומס' ודרך ארץ וקיצור הלכות אשר יעשה אותן האדם וחי בהם, ורק באותן הספרים כאלו אשר יסכימו על למודם ראשי חכמי הכולל.

(טו) הנשארים אשר אינם ראויים או אשר יבחרו יותר לקיים טוב ת"ר עם ר"א לרנס עצמם מיגיע כסם או מיד כאשר יבאו לשנת טוב יתחילו ללמוד אומנות אשר יבחרו בו וצריך להיות ממונים מן הכולל להשגיח גם על זה למען יהי' אומנים מופלאים בכל מיני מחשבת אשר ילמדו אצלם המלאכה, והאומן הזה יקבל שכרו בשביל למודו מן הכולל בעד כל א' וא' וצריך שילמדו המלאכה והיא אצל אומן ישראל בכל יום ב' או ג' שעות עצה"י באומן שער ג' שנים יהי' מושלם במלאכתו ואז אחרי הבחנה שכבר למד אומנתו בשלימות יקבל האומן שכרו כקצוב לו.

(טז) אחרי שלמד אלו ב' או ג' שעות הקבועות ביום אצל האומן צריך לחזור ולשוב אל בתי ספר אל התורה וסדר הלימוד יהי' שער כלות ג' שנים אחרי חתונה יצא משם מושלם בתורתו ואומנתו בידו שיהי' יוכל לבקש לחמו מיגיע כסיו, גם ילמדו בשבת ח"י הלכות הנצרכים לעניני אישות מהלכות גדה וצניעות, ין צריכין להשגיח שבמקום אשר ילמדו אומנות לא ילמדו אצל עברייני ולא יהי' שם תערובות שאינו הגון ולא יהי' בבית אשר שם אשה וכו'.

(יז) המסוגנים על האומניות צריכין להודיע ממהות מיני אומניות אשר יחזקו בהם לראשי חכמי כולל ובהסכמתם, כי ישנו מיני אומניות שצריכין שיקול דעת ע"פ תורה כגון מלאכת רוכל היקרא אפאטהעקער שהיא בעצם מלאכת נקיה וקלה אמנם תלוי עפ"י מלמד אם הוא אדם כשר כמו שהוא כאן בירושלים שיסנו רוככים ישראל כשרים וכן עדין מלאכת רפואה ישנו מה וכן בפולין דופאים ישראל כשרים אשר לומדים הרפואה אשר קבלו מפי דאקטער של אוה"ע ורק הרפואה לומדים ולא שארי למודיים, ועיי"כ ישנו הרבה רופאים רגלים בקיאים מופלאים מכ"מ צריך שיקול הדעת כי איך יתנהג באשה, ואיך יתנהג בצדיק, וכן עדין מלאכת מאשיניסט וחעמיקער וכדומה אם לומד כן מישגיח ופאטריים הכתובים בלה"ק וכל מיני מלאכת מחשבת אשר ממנו יכול לשרנס עצמו כיון ציבלה"ק לומד כן ומישראל כשר אשר אם גם אפשר שאין למצא בזה ציטור

כולל העברים

ע"פ דינא כי לא שייך בזה טעם משום מסורות ככתב בירושלמי משום האי טעמא לאסור חכמתם כיון שבלשה"ק לומד ולאומנות, מכ"מ צריך שיקול הדעת על התולדות ועל סניפים מזה ותדבר דומה לאכילת פירות אם גם שהם טובים ומחיים את בני"א מכ"מ בשעת מגפה ר"ל מזהירים הרופאים שלא לאכול גם פירות הטובים כן בעתים הללו אשר מבין אלו יצאו מגפת המינות אשר רבים חללים הפיץ היי צריך שמירות יתרות לפי המקום ולפי הזמן מראשי חכמי הכולל שילמדו רק באלו באופן שלא יצא תקלה ח"ו בצד הרחוק.

(ב) גם בכלל אומניות היא להעמיד שוחטים, מלמדים וסופרים בשלימות מלאכתם ותלכותיהם ומה טוב אם אפשר להעמיד בית סופרים אשר הסופרים יהיה להם הספקה קבועה מן הכולל והם יעשו שם מלאכת הקודש בהשגחה יתירה עצהי"ט בקדושה וטהרה.

(ג) גם מלאכת האדמה היא בכלל אומנות אשר ילמדו כל הנצרך לזה בפרט בא"י לצורך ישוב הארץ כאשר יבואר בע"ה.

(ד) כל בני הכולל צריכין לקבל עליו האיסור שא ילמדו בשום ספר הנדפס מחדש אם לא יש עליו הסכמה והורמנא מן ראשי חכמי הכולל אפילו הספרים הקדמונים אפילו ש"ס שנדפסו מחדש כי הרבה זיוף ע"י דפוס ישנו בדפוסים חדשים וראשי חכמי כולל לא יתנו הורמנא כ"א אחרי הבחנה דרישה וחקירה אם לא נרפס בש"ק ואשר אין בו מכשול וזיוף וניוצא בו אסור לקרא בשום מכ"ע כ"א אשר לו הורמנא מחזיר כולל.

הנהגות הכולל

(א) סדר ההנהגה מלמטה למעלה הוא ע"ד הכתוב בתורה שרי עשרות שרי חמשים שרי פאות שרי אלפים כל עדה שהם עשרה יבחרו מנהיג אשר ישגיח עליהם שינהיגו כשורה כד"ת ולקבוע עתים בתורה בבוקר ובערב ברצים, וכל דבר הכולל יבאו על ידו, וכל חמשים נקראים, בית אב"י וכן, ראש בית, אב אשר תחת ידו יהי חמשה שרי עשרות.

(ב) מאה נקראים דג"ל ויש להם מנהיג ופרנס ושמש והמנהיג הוא כמו רב אשר ירריך כל דברים הנוגעים להוראה ולד"ת ותוכחה וכו' וכל מיכי דשמיא והפרנס ישגיח על כל מילי דעלמא דממונא והנהגות והספקות של הכולל ותחת ידיהם הם שר החמשים ושרי עשרות של דג"ל והוא הכולל שתי בתי אבות. (ג) אסף נקראים שבט והמה יבחרו שר האלף גזול בתורה ובמעשים ותחתיו יהיו שני מנהיגים ת"ח שופטים, יקראו והם עמו להושיב ב"ד ושלשה פרנסים אחד ראש שהוא פקיד שר האלף ושנים תחתיו בשם גזברים יכוננו וסופר ושמש והמה ישגיחו על אשר תחתיהם שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות על הדרכה כד"ת ועל החשבון וכו'.

(ד) יותר מי"ב שבטים א"א שיהי ע"כ כי יתרבו יותר בשבט א' יבחרו עוד שרי אלף עד שיעלו במספר שני רבבות ושני אלף (ע"י יבמות ס"ד) ואז יבחרו עליהם נשיא, והנשיא יהיה תחתיו ב"ד הגדול וז' טובים וסופרים ושמשים כראות עיניו וכל השבט תחת ידו על פיו יצאו ויבאו וזה דבר פשוט שאין לו רשות לעשות דבר שלא כד"ת כי צריך להיות עושה מעשה עמך כנודע.

(ה) רז"ל אמרו שירמ"י הנביא החזיר עשרת השבטים (מגילה דף י"ד) אם כי רובם נשארו במקומם כנודע מתוך הגמ' ומדרשים מכ"מ מכל י"ב שבטים ישנו

כולל העברים

עמנו גם היום ואייה בספר ליע חיד יבואר בעיה השרשים לזה לדעת סימניהם בסדר אמנם כעת עם הגורל אשר צריך להיות רק כאן בירושלים תובביא יחלק כל גבול וגבול תחת שם שבט מיוחד ואם יבא אליהו כ"ב אזי ישיב לב בנים אל אבותם בשלימות ולא יגרע נחלתם בזה.

(ו) מקור הנהגת הכולל צריך להיות אך ורק בירושלים עיר הקודש תובביא ולא בזולתו בשום מקום כלל וכלל. ועפ"כ הבחירה חפשית אינו מן הנצרך כי יבחרו את הנשיא כאנשי ירושלים כ"א אשר יבחרו במה יעלו לירושלים ואם הנבחרים אין להם יכולת יעזו על הוצאות הכולל ויהי להם סיפוקם מן הכולל בעיה. וכדנדל והכהן הגדול מאחיו וגו' גדליהו משל אחיו כי בא הזמן שיהי ולבם של ישראל למקום הנה אשר אוה ה' למושב לו ומציון הצא תורה וגו' ממקור ישראל עם ה' כי שמה כסאות למשפט וגו'.

(ז) מה שכתבנו שמקור ההנהגה צריך להיות מירושלים הוא עדין כל שבט צריך להיות לו נציב בירושלים וכל הכולל כונו יבחרו להם ראשי כולל וטובי כולל אשר ישבו שם. כגון שיבחרו שלושה ראשי חכמי כולל אשר ידונו על כל דבר הנוגע לדת למילי דשמיא ושבעה טובי כולל אשר ידונו על כל מילי דעלמא כגון מילי דממונא וכיוצא וראש נשיא אחד יבחרו על כל הכולל אשר יעמוד בין ה' וכיניהם לקיים מה שנאמר דבר אחד לדור והוא בציון ישב וזה הכלל אין ממנין פרנס על צבור אא"כ נמלכי עם הצבור תחילה.

(ח) הבחירה תהי חפשית ר"ל שאינו מן הנצרך מי שיהי שר מאה שיהי צריך להיות תחילה שר עשרה ושר חמשים שיהי בהדרגה כ"א גם אם לא היה מתחילה בין השרים אם רוב מנין מסכימים יכול להיות מיד אפילו נשיא כעין מקים מעפר דל וגו'.

(ט) אמנם כל זה הוא בראשית הבחירה אמנם אחרי אשר כבר יהי השרים על משמעתם ויבחרו מחדש עם סיבת דבר כגון שדי עשרות וכיוצא אחרי שיסכימו דוב מנין עליו צריכין תמיד לשלוח אל השר הגבוה ממנו מלמטה למעלה. ראשית אל שר החמשים והוא יסכים ויתן חתימתו ואח"כ ישלח אל שר המאה והוא אם יסכים יחתם וישלח אל שר האלף והוא אם יסכים יחתם וישלח אל הנשיא ואח"כ יבא עדין בחזרה ורק כן עפ"י הסכמתם יהי.

(י) אם שיהי בחירה ראשונה קבוע או שיתחדש הבחירה של המנהיגים בכל שנה או בכל ג' שנים או בכל שמיטה יסכימו במועצה הכוללת.

(יא) כי יהי ריב בין האנשים ילכו אל שר עשרה שלהם ויעשה פשרה ביניהם ואם לא יסכימו אחרי פשר שלו ישלחו דבריהם אל שר החמשים וכן למעלה עד הנשיא ואם משני עדרות יהי להם דין ודברים או התובע הולך אחרי נתבע וכדין שנפסק בש"ע בזה.

(יב) ועדין כל דבר הנתבקש מן הכולל כגון חיווק דממונא הוספה וכיוצא צריך לשלח דברו אל שר העשרה ואם הוא יסכים ויתן חתימתו ישלח אל שר החמשים וכ"ו עד הנשיא ובדרך שהלך כן יבא בחזרה עד שר עשרה והוא ימסור לו דבר בקשתו למלאות דברו.

הדרכי והיצאיה ורכנסית הכולל

(א) הוא ימס הפרטי שהוא מן בני הכולל כאשר ידבנו לבו ליתן זכר קצוב לכל חוזש או לכל שנה כברכת ה' אשר נתן לו.

חברה מחזירי עטרה ליושנה

ב) הוא ימס' הכללי מזה אין נקי בין עשיר בין עני והוא כל א' מבני הכולל צריך ליתן מעשר מן המעשר שהיא א' ממאה מכל אשר ירוויח ואם א"א לקיים ע"פ חשבון יוכל להשוות עצמו עם הפרנס כמה יתן בערך לכל חודש, ואם מצד הדין צריך לקיים מעשר כספים לגמרי ומה טוב אם יתן כל המעשר לבית הכולל שהוא צדקה דרבים ואין לך צדקה כיוצא בו ובהצנע לכת, מכ"מ מצד חיוב של בני הכולל הוא רק ליתן מעשר מן המעשר והמוסיף יוסיפו לו ברכות מן השמים.

ג) פי יבנת בית חדש או כי יקנה בית נחלה או כרם צריך ליתן ה' למאה, והמוכר בית או נחלה וכרם צריך ליתן א' למאה, וכן מכל עובון ירושה צריך ליתן ה' למאה, וכן מכל נדוניא בין מצד חתן בין מצד כלה צריך ליתן ה' למאה וכן מן המתנות אשר נותנים לחתן וכלה צריכין ליתן ה' למאה בערכו להכולל.

ד) מכל כלי בית אשר קונין ומכל מלבוש אשר מחדש צריך ליתן ה' למאה ע"פ חשבון כגון אם המלבוש הוא של עשירה זהובים צריך ליתן חצי זהב לכולל, פי יקנה כלי כסף וזהב ומרגליות ואבנים טובות בעד תשמישי ביתו צריך ליתן עשרה למאה.

ה) כי תלד אשתו בן צריך ליתן דבר קצוב וכשיכניסו לבית צריך ליתן גם הסנדק וגם המותל צריך ליתן דבר מה כמי אשר יקבעו הפרנסים בכל גבול וכן עדין צריך ליתן כי תלד אשתו בת בשעת נתינת השם וכן כשתעמוד אשתו מלדתה אשר בזמן שבהמ"ק קיים היה צריך להקריב תורה יתן דבר קצוב, וכן בכל חודש של ימי הנקה צריך ליתן במקום תורה דבר מה כאשר יקצבו, מלבד אשר יעשו קיבץ אצל סעודה וחתונה וכל שמחה.

ו) בשעת התקשרות כתיבת תנאים של חתן וכלה צריכין ליתן ע"פ ערך הנדוניא אשר מחייבין עצמן ב' צדדים א' למאה ובעת החופה צריכין ליתן אב ואם של חתן וכלה וכן השושבינים וכן זקיניהם כי יזכו לראות בני בנים בעת חופתם דבר קצוב כאשר יקבעו בכל גבול במקום תורה לה', וכן כל אשר יברך ברכת הגומל צריך ליתן דבר קצוב תורה לה'.

ז) וכן עדין כאשר יקבעו פרנסי הכולל בשעה הצריכה לך, ואופן הגביה יהי אשר בכל בית יעמד קופה מסוגרת ומחותמת בחתימת הכולל, ואסור לו להשתמש ברזוח שלו או כליו או מלבושיו עד שיתן חיובו זה לתוך הקופה אמנם בשארי דברים כגון בלית אשתו וכו' אם אין לו ליתן מיד לתוך הקופה, או יכתוב על פתקא כך וכך אני מחוייב ויזרק בתוך הקופה, וכשימצא אח"כ לשלם יתן חיובו בתוך הקופה וישליך עמו פתקא אשר הוא שובר על פתקא ראשונה שכבר שילם זה הסכום.

ח) בכל ר"ח צריך להביא קופה שלו אל שר העשרה ובכל ר"ח צריך להיות בשעה קבוע עור א' שם כדי שיהיה כהלכה, צדקה נגבית בשנים, ובמקום שיש בעיר גם עוד שר עשרה אוי ישבו יחד בכל ר"ח בזמן מיועד על הגביה של עדתיהם, והם יפתחו לפניו הקופה וימנו לפניו ויתן לו כתב קבלה עם חותם הכולל שקיבל כך וכך מכלוני בחודש מלוני בשנה מלוני, ושרי עשרות ישלחו מיד גבייתיהם אל שר החמשים ויקבל שטר קבלה והוא ישלח לפרנס של שר מאה ומשם לגזברים של שר האלף ומשם אל טובי הנשיא וכל המעות צריך להיות מונח במקום בטוח (חוץ מן הנצרך לפי שעה) כגון בתוך (עפענטליכע קאסא) של הורמנא דממשלה יר"ה.

ט) גם יחיו קבועים בכל בהכ"נ ובהמ"ד טבלות בשביל נדרים ונדבות ומכירת

המצות יהי, חצי להוצאת בהכ"נ וחצי לכולל, ויקבעו ג"כ נדרים דק"ק שבזה יהי לכולל פירות תמיד.

(י) בעניני מסים לפי מה אשר יבינו להוסיף או לגרע יוגמר במועצה כוללות בעזה"י. (יא) בכל שנה צריכים הראשים להרפס חשבון של הכנסה והוצאה וישלחם לשרי עשרות ליתן אותו לכל א' מן בני הכולל ושם יראה כל א' אם בא הכל על מכונו מן כל א'המסים ונדרים ונדבות וכו'

(יב) הנה כתב בזה הספר כי"ס כי לעת עתה לא יתחיל כלל שום קבוץ ממון כי"ש ולא שום דבר ומה שאני כותב כאן היא ע"צ רק בתורת עצנה ולא בתורת מעשה עד אחרי שיתבררו כל הדברים לפני מועצה כוללית ויהי הכל בטוב ומתוקן בהסכמת רבים ויעשות כדת ושלא לעבור ח"ו בשום דבר על חקי הממשלה יריה, ובפרט אני מכריז שלא ישלח לי שום אדם שום ממון כי"ש לצורך הכולל כי לא אקבל ממון הכולל בש"א, לא לעתיד מה גם עתה מה שנוגע לצורך רבים, ואני נותן עצה לכל הירא את דבר ה' אשר הוא איש עני ואין יכולת פרנסה ברחבה בירו, שלא יקבל ממון של צדקה או של רבים לעולם מפני החשד, ומפני החשש, ואין חכם כבעל נסיון פעם א' בא לידי שקבלתי ממון מרבים ליסוד העמוד היראה' כנודע והרביתי הוצאות על הכנסות ע"י הכנות של דמוס חרש וטלטולים ומשפטים אשר היו לי ע"י עלילות רשעים ר"ל עד שבשנה א' שנית את מקומי ג"פ מעיר לעיר אני וביתי הי"ו והדרך ממעט ג'דברים וכו' הי' ולבסוף מחמת שינוי מקום לא יכלתי עוד לעשות וקבלתי ההפסד ועלי הי' אח"כ להחזיר לכל איש את אשר שלח כרי שלא יהי ח"ה ח"ו והיה לי יסורים קשים לא יאומן איך אצא ידי חובתי, וראיתי מה שארו"ל מי לנו גדול מאחד היה אברהם אבינו זיע"א שאמר אם מחוט עד שרוך נעל אם אקח וגו' ואפ"ה גזל הנאכל לא היה יכול להחזירם כי קשה גזל הנאכל שאפילו צדיקים גמורים אין יכולים להחזיר ר"ל כדאיתא בגמ' (חולין דף פ"ט) וע"כ גם אני מוחר לאחרים כיוצא בי לא לחינם פרש"י זיע"א מסירו"ל אנשי חיל וגו' אלו עשירים שלא נצרכו להחניף ולהכיר פנים ע"ש פ' משפטים, ואשר לא נצרכו לשום דבר וע"כ ממון לא יקח תחת ידו שום אדם זולת אם הוא איש אמיד שלא יגע בממון זה כלל וכלל, מן בחבלי חסאתו יתמך ח"ו כי עניות מעביר אדם ח"ו על דעת קונו ית"ש מתחיל ברבר מועט ובדרך הלואה ואח"כ נמשך אחת לאחת למצודה שא"א עוד לצאת ממנו מאחר שהעידו ר"ל שמגזל הנאכל אפילו צדיקים גמורים אין יכולים לצאת ומי יערב לבו לומר שהוא יותר מאברהם אבינו זיע"ה ע"כ יסחור יסחור לכרמא לא תקרב כי קשה עון גזל ר"ל שאפילו אין יוכ"ס מכר מכ"ש גזל דרבים הי' ע"כ שומר נפשו ירחק.

(יג) וכן לא יקבלו שום ממון כ"א אחרי שיקבלו שטר מיוחד מכל א' של בני הכולל שכל אשר נותן הוא נותן בתורת מתנה גמורה בלי שום תנאי לראש"י הכולל, כרי שלא יכול לבוא לידי סכסוך ועלילה ח"ו ע"י צרכאות וכיוצא ופן לא יתנחג כשורה עד שיצרכו לדחותו מן הכולל כמבואר לקמן שלא יהי טענה ומענת. (יד) במקום שהכולל יתן סטוק למנהיג שהוא רב שלהם בהוראה וכו' וכן כל צרכיהם שוחט בהכ"נ ומקוה וכו' אז יהי גביית מיוחדת אשר יהיה קצוב מן הוביחה הנקרא געבע"לע ועד"ו ממכירת יין וכיוצא המסים הנהוגים בתוך הקהילות ישיבים ראסוגנים המה יכנסו לקופת הכולל והכולל יספיק כל הצרכי עיר ועיר אשר לסנינו.

חברה מחזירי עטרה ליושנה

טו) הרב שתוא מנהיג שר המאה יקבל סיפוק די מחסרו לפי המקום ולפי הזמן מידי שבוע בשבוע מן הכולל ובכך רגל יוסיפו לו, ואין לו רשות לקבל שום מתנה משום בני אדם בשום אופן אפילו "משלוח מנות אין רשות לו לקבל או לשלח זולת לקרוביו, וכי ימצא שקיבל שום שמץ מתנה יסולק משורתו.

טז) אשר האלף שהוא המנהיג ישגיח על שרי מאות המנהיגים אשר תחת ידו אם ידריכו כראוי לעמוד על משמרת מלאכת ה' באמונה בהיראה ותוכחה וכו' גם יהי תמיד אצל המנהיג שר האלף במקומו שוחט בומחה לרבים אשר צריך להיות לו השגחה על השוחטים אשר תחתיו לנסותם בהלכותיהם ובדיקת הסכין בעתים וקבועים ולפי ראות עיניהם.

יז) השוחט יהי לו סיפק קבועה מן הכולל לפי ערכו ולפי מקומו, ואין לו רשות לקבל כ"ש מן הטבחאי ולא שום מתנה, ויכול כל עדה לבקש להם שוחט מן הראשים, וכן אם ירצו שהראשים יבחרו להם רב ומנהיג ישלחו דברים כן אל הראשים והם יבחרו להם הטוב והישר.

יח) כבר כתבנו שבחירת המנהיג וכל המנויים תלוים בדעת הציבור ע"פ רוב זיעות ובתנאי שיסכימו גם הראשים ג"כ בבחירתיהם שלא יבחרו אדם שאינו הגון ח"ו ע"כ צריכין חתימת השרים מלמטה למעלה לקיים בחירתם ואז יקום דברם, אמנם אם בתוך הזמן ימצאו דבר נגד מנהיגם ולא יחפצו בו אזי יודיע דבריהם אל השרים מלמטה למעלה, ובקורת תהי' לשנותו ממקום למקום ולפי הענין, וכן המנהיג אם לא יערב לו מקומו וערתו יכול לבקש מן השרים כרי לשנות מקומו אל מקום שלבו חפץ, אם הערה דשם יחפצו בו ויביאם אם ביתו אליהם על הוצאתיהם מכ"מ צריך הסכמת הראשים והנשיא לזה.

יט) כל דגל שהם מאה יעשו להם בהכ"נ, אמנם פחות מזה די להם בבהמ"ד ובבהכ"נ צריך להיות השגחה ע"י השרים שיתנהגו קדושת בהכ"נ שלא ירבו שיחה בטלה וכדומה וסודרי ביהכ"נ יהיה בהשגחת ראש דגל שהוא הפרנס שר למאה, ובענין הליכה של דת ע"י המנהיג כל דבר הנוגע לגילוי רשמיא.

כ) בכל מקום שיש ביהכ"נ צריך להיות גם בהמ"ד עם ספרים שיהי' פתח פתוח לתורה וצריך להיות שיעור קבועה אחרי תפילת שחרית ובין מנחה למעריב, גם יתאמצו בפרט בימות החורף לישות משמורת ללמוד שם כתות כמות בלילה מהם עד חצות מהם החצית ואילך, ובכל ליל ה' להיות נעור שם ולעשות תיקן חצות ברבים, ודומה אחר כך תהלים ברבים, וכל המוסיף הינו משובח.

כא) בבית"כ יהי' קבועה לר"ש קורם כל רגל ובמועדים הקבועים בישראל לזינות ענהוג אגדה ודברי מיטב וצריך לרדוש ג"כ בפלפול בכל רגל בשמעתא מיוחד וצריך להוריע שלושים יום קודם הרגל הסוגיא וההלכה אשר יררוש בה.

כב) על תקנה חמה צריך השגחה יתירה שימצא עצמיהם בכל מקום הנצרך ועל כל אלו מ נצרכו לביהכ"נ או בהמ"ד או מקוה ואין ידי העדה משגת יבקש להם עזר מן ראשי הכולל בהלוגה או מתנה והם יתאמצו להחזיקם במה דאפשרו

כג) הכולל צריך להיות לו רפוס מיוחדת לצרכיהם וצריך להיות משגיח מיוחד על זה וכל דבר אשר יראו הראשים שהיא לחיזוק תורת ה' ויראתו ידפיסו שם וכן אם יחדש או מבני הכולל ספר אשר יראו שהוא לתועלת ליראה או לתורה ידמיסו שם על הוצאת הכולל והמשגיח צריך להיות מקושר עם המקומות כדי לגרום פזרונם ולמען שלא יפסיד הכולל.

כד) ולענין מכ"ע אם יהי' לכולל צריך עוד שיקול הדעת כי אפשר טוב יותר

כולל העברים

יב

שלא להתערב בדרכם כי לא כצורינו צורם, אל תען וגו' קושטא קאי ולף מנגד וגו' וכל דבר אשר צריכין להודיע יודיעו במכתב מיוחדת ושלא לחוש כלל ללעג השאננים שבקיה לרוא וכו' ואפשר זה לעומת זה עשה אלקים והמועצה כוללת יכריע (כה) נוסעים קביעים צריכים להיות לכולל והן ת"ח י"א אשר להם לשון למודים לדרוש את דבר ה' בכל מקום ולגרום להרחכת גבול להכולל, והם יסעו על הוצאות הכולל ואסור להם לקבל שום מתנה על הדרך.

כו) אין הפרש כלל בעניני כולל בין אשכנזי ספרדי או מערבי כל מי שרוצה לכנוס לכולל יכנס, והכולל צריך להתאמץ בכל יכלתם להרבות שלום אחדות אהבה וריעות לכל בני מאיזה מדינה או מנהג שיהי' מאחר שקבלת אבותיו בידו כשם שאין בלכינו אלא אחד כך אין בלבם אלא אחד. אב אחד לכולנו ואל אחד בראנו ית"ש.

כז) אמנם יען שישנו בזה מנהגים שונים ולא תתגודדו וגו' אם גם שמבואר בש"ע (או"ח סי' ס"ח) בענין המנהגים שהם כנגד י"ב צרופי הוי' ב"ה ונגד י"ב שיערים וי"ב שבטים ע"כ כל שבט יש לו מנהגים מיוחדים מכ"מ יותר מן הנראה שכל בני מנהג א' יבחרו בדומה להם כגון הספרדים יבחרו להם שרים של ספרדיים ואם יעלו עד אלף ויותר יהי' להם שבט מיוחד ועד"ו האשכנזים וכן המערביים וכו' ועד"ו כל העם הזה עד מקומו יבא בשלום אך ראש הנשיא צריך להיות בקשר אחד עפ"י רוב מנין הכולל כולו והוא בצדק ישפוט את כולם יחד ואתם תדביקים בה' אלקיכם וגו'.

כח) הנסיון יוכיח כי השינוי המלבושים ע"פ המדינות אם גם שהוא רק חצוניות מכ"מ גורם פירוד לבבות בפנימיות ר"ל, ע"כ מה טוב גם בזה להחזיר עטרה ליושנה להתאמץ שכל בני הכולל ישנו את מלבושיהם וילבישו אותם מלבושים אשר אחרי דרישה וחקירה שהלכו בו אבות ראשונים זיע"א ובימי התנאים (עי' שבת דף ק"כ וכו') ואם א"א לברר עכ"פ שיהי' בהסכמות לבוש כוללת יחד, ואולי השרים לפי ערכם יהי' להם היכר וסימן בלבושיהם, דכן דעת הרמב"ם ז"ל בספר המדע דמלבושי ת"ח צריך להיות משונה וניכר משאר עם וכן ראינו מאבות אבותינו ז"ל שהמנהגים רבנים ודיינים וכו' הלכו בהיכר מלבוש בדרך והדרת פני זקן וגו' שיהי' ניכר הדורו לעם, ואל יהי' דבר הזה קלה בעיניכם כי הלבוש הכוללת הוא יסוד ליהדות והאחדות.

כט) צריכין להתאמץ עד"ו לפרסם ולדבר בשפתינו להיק ע"כ יסכימו לדבר אצל אסיפה רק בלה"ק וכן בשבת קודש שלא יהי' דבורך של שבת כדבורך של חול, חוץ בשעת דרשה של תוכחה שצריך לדבר בלשון היהודית אשר מבינים ההמוניים וכנודע מהר' הר"י זיע"א, וכן הנערים מנעוריהם צריכין להרגילם היטב בלשונם בדה"ק ולהשתמש במכתבים וכיוצא ע"פ רוב בלשון הקודש וכן כל דב"א אשר יצא מן הכולל יהי' הכל בלה"ק.

ל) כי יתרבה ההכנסה בשבט אחד ויש שבט אשר אין להם די מחסורם אי כל הנחלים הולכים אל הים אז נשיא הכולל הראשון וצריכין לשלח עזר משבט לשבט ולא יחסר המזג.

לא) מלבד הספקת המנהגים וכו' כהנ"ל צריך הכולל להשים עיניו ספקח לחזק באני רבנן דבשלי וכן כל ענין הנצרך כגון כי ימוך אחיך וגו' וצריך עזר של הלואה על זמן מה וכן אם ח"ו יחלה אדם ואין ידו משגת לפרנס עצמו, וכן אם צריך להשיא בניו ואין ידו משגת וכיוצא בו כפי צורך השעה או לשלח בקשתו

חברה מחזירי עטרה ליושנה

אל ראשי הכולל ועד אשר כתבנו מלמטה למעלה שתחילה יסכים שר העטרה ויהתום שזה ראוי וצריך לעורה זאת ואם היא הלואה שהוא בטוח ע"י כן וכן וכר וישלחנו כן מלמטה למעלה. לא שהוא בעצמו צריך לשלח כ"א השר עטרה הוא ישלח לשר חמשים והוא וכו' עד הנשיא ובחתימת הנשיא נעשה רצונו וכן עדין ישיגו את מבוקשתו במה דאפשר כיד ה' הטובה.

חסי בני הכולל.

(א) שלא לעבור על דברי ש"ע ומוסקים ומנהגי ישראל הקדמונים ויד כלל וכלל ואם שיש חילק כגון הספרדים יש להם נוסחא והלכה כמין ב"י ז"עא והאשכנזים מנהג אשכנז והלכה כרמ"א ז"ע"א מכ"מ העיקר שלא לצאת מדרכי תורה מבאר חפריה שרים ראשונים ז"ע"א וע"פ גמ' ומוסקים ואיש כמנהגו וקבלות אבותיו ודבותיו כן יעשה ואין מהיד.

(ב) ובכלל זה שלא לעבור על דברי פב"ד אשר נעשה באסיפת חכמי ישראל אשר תוכן דבריו הוא להיות זהיר שלא לשנות לשון של ישראל היהדות ושלא לשמוע דברי דורש לע"ז. ושלא לכנוס בבהכ"נ אשר משונה בו שום מנהג ממנהג ישראל הן בבנינו בין בסודרו וכאשר יבואר באורך על מקומו.

(ג) אין רשות לכל בני הכולל לקרא בשם, מכתב עת' וכן בשום ספר אשר יצא מחודש זולת ע"פ רשיון וראשים וכן לא ימצא בביתו שום ספר מרמ"ד שרי' או מתלמידיו או חבריו וכל ההולכים דרך עמו הן בלע"ז הן בלח"ק והאומש עם באורו לא יראה ולא ימצא.

(ד) אשר הוא, משחק יבקויא או הולך בתי טיאטראות או יושב מושב לצים בבתי קאפסע זולת מה שנכנס שם באקראי לצורך משא ומתן אין להיות בבני כולל.

(ה) וק"ח שאסור לבני הכולל לקרא בספר חזונים הן הכתובים בלע"ז או כתובים בלח"ק.

(ו) וכן לא ימסור בנו ללמודי חזוניות כלל זולת לבתי חינוך של כולל ואם א"א למסרם שם מחמת ריחוק מקום או שיש גזירת המלכות שם ללמד בניי לשון וספר כשריים ה"י או יודיעו דברו אל ראשי הכולל והם יכתבו לו כדת מה לעשות לצאת ידי שניהם.

(ז) כל עברין בשאט נפש על דבר א' של ד"ת או ד"ס או מנהג ישראל ק"ח אם מלעיג עליו דרך אפיקורס"א או עובר עליו במרהסיה וכן אשר המצא ימצא בקלות ראש או בין חרעובות נשים ואנשים וכגון אצל חתונה כנחוג במדינות פרוצות ברקודין ההם ר"ל כל אשר ימצא שם וכן בעל החתונה אשר יניח כן על חתונה בניו יבדל מקהל הכולל.

(ח) וכן כל אשר נשמע עליו שאינו ניהג כשורה בין במצות שבין אדם למקום או במצות שבין אדם לחברו יבדל מקהל הכולל. אמנם זה הכלל אין עונשים אלא מהחזין תחילה צריכין לשלוח מכתב התראה ואחרי שהוא עובר עבירה ושנה בו או יבדלו.

(ט) צריכין להיות מתון מתון בדבר שלא לדחות שום אדם בקל טוב יותר ליתן לו עונשי כסף או עונשי כבוד כיוצא כאשר יראו השופטים ואם יקבל עליו לעשות תשובה וקבל העונשים שלא לשוב לאילתו מטפלים עמו אחת ושתיים ודא לדחותו, אמנם אם מרגישין ששמך מינות נזרקה בו או שהוא מסית או מרגל כדרך המוטרים והמלשינים או ידחה מיד ולא לחנם אמר איוב אם ראית

כולל העברים

יג

וְצָרִיכִין לְיוֹתֵר הַשׁוֹמְטִים שֶׁלֹּא לִקְבֹּל לְהִירֵד מִיד כִּי־א בְּדְרִישָׁה וְחִקְרָה שְׁצָרִיכִין לִישֵׁב בִּיחָד בְּמוֹתֵב תְּלַתָּא לְכָל הַפְּחוֹת שֶׁר הַחֲמִשִּׁים וּשְׁנַי שְׂרֵי עֲשָׂרוֹת וַיִּשְׁלַחוּ אַחֲרָיו וְאִם יוֹדָה עַל חֲטָאוֹ וְכִי חֲטָא אִישׁ לְאִישׁ יִצְרוּ אֲנָסוֹ וְהַתּוֹדָה וְרוֹצָה לִקְבֹּל עֲלָיו כְּאִשֶּׁר יִעֲנֵשׁ בְּסַלְיִלִים, אִזִּי יִתְּנוּ לוֹ עֹנֵשׁ לְפִי הָעֲנִין בְּאוֹפֵן שִׁיתְכַמֵּר לוֹ עוֹנוֹ וְכֹא רַק עֹנֵשׁ כִּסְף כִּי צְדָקָה תְּצִיל רַק עִם תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וַיִּקְנָסוּ אוֹתוֹ לְפִי הַנְּצִרְךָ, אִם יִקְבֹּל עֲלָיו לְמַעַן דָּא יִדְחָה מִן הַכּוֹלָל אוֹ אִם יִהְיֶה בְּרִשׁוֹת הַמַּמְסָלָה יִרְיָה, וַיִּתְּנוּ לוֹ תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל וְהַכֹּל לְפִי עֲנִין הַחֲטָא כֵּן יוֹסֵר, וְכֵן אִי־מִבְּנֵי נְעוּרִים יַחֲטָא בְּחֲטָאת נְעוּרִים חִי אוֹ יוֹסֵר בְּשׁוֹטִים בְּמִקְל וְרִצְיָעָה וְכִנְאָמֵר יִסֵּר בְּנֵךְ וַיִּנְחֵךְ וְגוֹ כִּי תִכְנֹנ בְּשִׁבְטֵךְ לֹא יָמוֹת אֶתָּה בְּשִׁבְטֵךְ תִּכְנֹנ וְנִמְשׁוּ מִשְׁאוֹל תְּצִיל וְגוֹ אֵךְ עֲנִשִׁי הַגּוֹף צָרִיךְ לְחַיּוֹת עֵינַי אוֹמְדָנָא שֶׁל רוֹפֵא, וְאִם הוּא יִקְבֹּל עֲלָיו בְּרִצְוֹן לְמַעַן לֹא יִדְחָה וּבְרִשׁוֹת הַמַּמְסָלָה יִרְיָה כְּהַנִּיֵּל.

יג) וְכֵן בְּאִמְשֵׁר שׁוֹמְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל אֶרֶץ וְגוֹ שְׁכָל שֶׁר אֶלְךָ יִחִי־לוֹ חֲמִשָּׁה שׁוֹטְרִים וְשֶׁר מֵאָה שְׁנַי שׁוֹטְרִים וְשֶׁר חֲמִשִּׁים שׁוֹטֵר אִי אֲשֶׁר עַל יָדָם יִעֲנִשׁוּ וְהֵמָּה מְמוּנִים לְהוֹצִיא וּלְהַצִּיא אֶל שְׂעַר הַמִּשְׁמַט וְאֲשֶׁר יִהְיֶה לָהֶם הַשְּׂגָחָה שֶׁלֹּא יִתְעַרֵּב סְסוּלִים בֵּין בְּנֵי כּוֹלָל וְדִין עֹנֵשִׁים עַל יָדָם הוּא נַעֲשֶׂה אַחֲרֵי סִסְק הַשְּׂרִים אֲמַנֵּם עַל כֹּחַ הַשׁוֹטְרִים צָרִיךְ לְחַיּוֹת הוֹרְמָנָא דְּמַלְכוּתָא יִרְיָה וְכִאֲשֶׁר יִבְאוּ עוֹד יִבְיָ) אֵין רִשׁוֹת לְדַחוֹת שׁוֹם אֲדָם מִן הַכּוֹלָל זֹלַת בְּחֻסְכֵּמָת כָּל הַשְּׂרִים אֲשֶׁר הוּא תַּחְתִּיָּהֶם עַד הַנְּשִׂיא.

יג) אִם נִדְחָה מִן הַכּוֹלָל יִכּוֹל לְחַיּוֹת עוֹד בֵּין הַמְּהוּזְרִים שְׁהוּא בְּחֻבְרָה בְּתוּרֵי עֲשָׂרָה לְיוֹשְׁנֵי כְּהַנִּיֵּל אֲמַנֵּם מִסִּית אוֹ מִסוּר וּמְרַגֵּל יִדְחָה לְגַמְרֵי לֹא יִחִי גַם בֵּין הַחֻבְרָה

בית יעקב

א) כֹּחַ תְּאֵמֵר אֶל בֵּית יַעֲקֹב וְגוֹ דְרִזִּיל אֵלוֹ הַנְּשִׁים כְּמוֹ שִׁישׁ הַהוֹדָכָה אֲצֵל תְּאֵנִשִׁים כֵּן צָרִיךְ לְהִיֹּת אֲצֵל נְשִׁים מִיּוֹחַד וְצָרִיכִין לְהַעֲמִיד בְּתֵי חֲנוּךְ בְּעַד בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִלְכּוּדוּ בִּם הַתְּפִילָה וְהַקְּרִיאָה כְּזֹאת תּוֹרַת נְשִׁים אֲשֶׁר בְּשִׁבְלֵי מְצָרִיכִין בְּרַכַּת הַתּוֹרָה כְּמִבְּאוּר (אוֹרָח סִי מִיִּז) שְׂמַחֻיבִין לְלַמּוּד הַלְכוּתִיהֶן, וְאֵין רִשׁוֹת לְכָלָה לְכַנֵּס לְחוּפָה עַד שִׁיבִיָּה לָהּ כְּתֵב תְּעוּדָה מִן הַמְּמוּנִית שִׂיּוּדַעַת הַלְכוּתִית, וְכֵן יִכּוֹלִין לִקְבֹּעַ שֵׁם לְיַמּוּד מְלֹאכְתָן וְכִי מַעֲשֶׂה הַכְּתִיבָה בְּעִבְרִית וְגַם יִלְמְדוּ שֵׁם לְתַרְגֵּם הַתְּפִילָה מִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לְלִשׁוֹנֵי הַיְּהוּדִית וְכֵן יִלְמְדוּ שֵׁם לְדַבֵּר וּלְכַתֵּב בְּלִתִּיק לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְאוּ מִשֵּׁם בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּרַבְרוֹת שְׂמָה עִבְרִית לְמַעַן יוֹכֵל לְהִיֹּת כִּי אִישׁ שׁוֹרֵד בְּבֵיתוֹ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן עִבְרִית.

ב) גַּם צָרִיךְ לְהִיֹּת הַשְּׂגָחָה עַל הַנְּשִׁים עֵינַי הַמְּמוּנִית אִם נוֹהֲגִין כְּשׁוֹרָה תְּמִיד לְשִׁמּוּר חֵק בְּשִׁלְיֹמוֹת וְכוּ', וְכֵן צָרִיךְ לְהִיֹּת הַשְּׂגָחָה וְעוֹר עַל מְצוֹת שִׁבִּין אֲדָם לְחַבְרוֹ לְרַחֵם עַל אֲלֻמְנוֹת וַיְתוּמוֹת רִיל וְעַל עֲנִיּוֹת וְחוֹלְנִיּוֹת הִי וְכֵן עַל דֶּרֶךְ זֶה כֹּחַ דְּבַר חֲנוּהַג לְנְשִׁים יִתְנַהַג עֵינַי נְשִׁים.

ג) עֵיכֵי לְתַכְלִית כְּמוֹ זֶה שְׁהוּא אֲצֵל אֲנִשִּׁים כֵּן צָרִיךְ לְהִיֹּת כְּעֵין זֶה בְּנְשִׁים מְמוּנִית עַל עֲשָׂרָה וְעַל חֲמִשִּׁים וְעַל מֵאָה וְכוּ' וַיִּתְנַהַג כָּל דְּבַר בְּהַשְּׂגָחָה פְּרִשִׁית עַל יָדָם וּבְהַנְּצִרְךָ יִשְׁלַחוּ דְּבָרֵיהֶם בְּכַתֵּב אֶל הַרְּאִשִּׁים.

ד) גַּם הֵם יִתְקַנּוּ לְעֲשׂוֹת קוֹסוֹת מִיּוֹחַדָּת אֲצֵל נְשִׁים וְכֹל מִסֵּ אֲשֶׁר יִבֹּא מִצֵּד אֲשֶׁה כְּגוֹן מִסֵּ הַבָּא מִמְּלִבּוּשֵׁי אֲשֶׁה וּמִתְּכִשִּׁיטִיָּה וּמִתְּנֹגוֹת כָּלָה וְכִיּוֹצֵא יִבְאוּ לְקוֹסוֹת שֶׁל חֻבְרָה נְשִׁים וְיִכּוֹלִין לְעֲשׂוֹת בִּינִיתֵן מִסִּים עוֹד רַק אֲשֶׁר יִסְכִּימוּ עֲלֵיהֶן בְּמוֹעֲצָה פּוֹלְלָת וּבְהַסְכָּמַת תְּנִשִּׂיא וְהֵם יִסְפִּיקוּ בִּזְמַן חֲנוּךְ בְּתֵי חֲנוּךְ וְעַל תְּצַדִּיקוֹת מְנוֹפֵר

כולל העברים

ע"א הסכמה של השרות מלמעלה למטה כדרך שהוא אצל אנשים עד הנשיא אשר הכל תחתיו, זולת הנצרך לפי שעה בדבר קצוב להושיע לעני בשעת דוחקו או לצורך רפואה, שכבר יהי בזה חק קבועה כמה יתנו ואם יחסר להן שלא יספיקו ההכנסה להוצאות או יעזור להם הכולל ואם יתרבו ההכנסות על ההוצאות אז כל הנחלים הולכים אל הים קופת הכוללת של ראש נשיא.

ה) אשה אשר הולכת בפאה נכרית, או במלבושי פריצות ואשר יגלה מבשרה לחוץ ע"י קיצר מלבושים, או אשר תקרא בספרי חצונים, או ההולכת בבתי טיאטריות בע"ל או אצל שום שמחה שיש בו תערובת אנשים ונשים לא תהיה בין בנות הכולל וע"כ יכול להיות שהבעל הוא בין בני הכולל ואשתו לא תהי' וכן להיפך, וא"א לפרש כל הפרטיות באילו וכאלו וכאשר יסכימו עוד הדאשים לגדר גדרן של ישראל.

חברה קדישה.

א) בני החברה ובני הכולל צריך להיות להם בית החיים מיוחד ולאחר אריכת ימים ושנים בצד א' יניחו בני החברה ובצד א' בני הכולל, ואם רק מועטים הם במקום א' עד שא"א שיהיה שם בית החיים מיוחד או עכ"פ על המצבה יחיה חרות שהיה מבני החברה או מבני הכולל וכן באשה שהי'ה מבנות הכולל.

ב) הנהגת חברה קדישה היא ע"י ממונים מיוחדים הנקראים „גבאים“ והם ישגיחו על כל דבר כגון הצריך שמירה ועניני קבורה עכ"צ של"ט הכל על ידם, וכן יהי' להם גביה מיוחדת מן המקומות ומן הקופות ונדריים ונדבות והכל כאשר נהוג מימים ראשונים בקהלות קדישות יבולע המות לנצח וגו'.

ג) וכן יתנהגו להתענות יום אחד ולעשות בו חברה סעודה כנהוג רק יש מקומות שעושים כן בו' אדר ויש מקומות שמתענות בל"ב בעומר ועושים הסעודה בל"ג בעומר, ומרן חת"ס ז"ל הנהיג ביום ל"ב בעומר התענית ודרש אז דרוש פלפול מענינו, אשר הודיע תחילה באיזה סוגי' אשר ידרש ואח"כ אגדה של מוסד בעניני גמ"ח וחסד של אמת ובל"ג בעומר היתה סעודה גדולה וקודם הסעודה ישבו הגבאים בחצר בית הסעודה לקבל הנכנסים מחדש לתוך החברה והעריכו כמה יתנו דמי חנוכה, וכן גבו אותו יום גביית החובות ונדבות במקום הזה. וחדר הסעודה היה מצויר להפלא אשר היו תלויין בו כל פרוכת נאה של בתי כנסיות מתכשיטי ס"ת ובי"ס שהתיר להם כן חת"ס ז"ל ושמעני שאמר המשכיל יבין כי השמחת מריעות בסעודה ושמחה של מצוה הוא נותן יסוד וקיום לכך דבר שבקדושה וכדור"ל ושבחתני אני את השמחה זו שמחה של מצוה וכו' (שבת ד' ל') ואצ"ו היחה ג"כ חברה קדושה מחולקת ער"ז כמו שלפנינו בין חברה לכולל ועצ"ו היה להם הפרש בין המתחנכים ובין בני החברה עצמו ואצל המתחנכים היה הסעודה בחדר מיוחד וכני החברא היה להם הסעודה בחדר מיוחד אשר שם ישב מרן ח"ס ז"ל בראש השולחן ודרש גם קצת על שולחן כדי שלא יהי' סעודה בלא דברי תורה, וכל המתחנך אשר נתעלה לבא לתוך החברה זה היום היה יום העליה בסימן שיבאו אל השולחן ע"פ קריאת השמש בהכרזה של כבוד בפיוטים וכו' וכן היה בימים ההם התקנה אצלם שלא לקבל שום אדם בהחברה מיד כ"א אחרי שהי' תחילה בין המתחנכים מספר שנים קצובים ומקנים אתבונן וגו' לעשות גם על דרך של קנאת סופרים תרבה ולהרם תפארת ישראל בכל דבר, וכן הי' אז העונש היותר גדול למי אשר חטא ביותר אשר חתכו לו דף שלו מן פנקס החברה ושלחו לו לביתו עם השמש להודיע שהוציא

חברה מחזירי עטרה ליושנה

יד

אותו בזה מן החברה, ויותר הי' רוצה לסבל כל מיני קנסות ועונשים שבעולם רק שלא יעשו לו ביוון זה דחרפת עולם לו ולורעו וכמשפחתו להוציאו מן הכלל תחת גערה במבין וגו' ועדו גדרו רבותינו ז"ל את גדרי תורה ומדותיה ותן לחכם ויחכם וגו'.

ד) גם צריכין הגבאים עם הבני החברה להשגיח על החלאים ל"ע שלא יחסור להם מחסורם וכמקום הנצרך להעמיד בית החולים והעניים שיהי' להם רופא ורפואה וכל הנצרך להשיב נפש בהנם, וצריכין לעשות להם טבלא גדולה אשר עליו כתב הודוי גדולה וכל חולי אפילו אינו מסוכן לעשות ששפוש מעשינו ולומר ויודוי וגדולה תשובה שמביאה רפואה וחיים בעולם.

ה) עכצ"ת אם א' מבני חברה או כולל שבק חיים או יתעסקו בו מן בני הכולל וכל מי שהי' בתוך חברה מחזירי עטרה יתנו לו ט' קבין, וכל מי שהי' בתוך הכולל יטבלו אותו במקום האפשר אשר ישתדלו שיהי' מקוה ומקום לטבול עכצ"ת, וכן ישאו אותו בכתף, ולא ינהגו אותו בסוסים בש"א, וזלת אם צריכין לשלחו ממקום למקום או ישלחו אותו עם שורים ולא בסוסים ולא בבהמה שאינה טהורה, ובכל ענין עדה שלו המה בראשונה להתעסק עמו וכן בני דגלו וכל בני כולל יסעו על ידם וללוותו וליתן לו מקום לפי כבודו, ובענין טהרה הנראה שיהי' בכ"מ כמו הטהרה בא"י וצריך עוד שיסול דעת לפני חכמי הכולל.

ו) בענין הלימוד בעד נשמתו או העדה שלו צריכין להזכירו בעת הלימוד בכל יום כל השנה כולי, וכן עדו צריך העדה שלו בחיים להזכיר אחר אמירת תהלים בכל יום אחרי תפילה כל מי אשר הוא חולה ל"ע כ"ז שהוא עצור במטה צריכין להזכירו כל העדה עד ששב ורפא לו, ואם לשר עשרה שלהם אירע נז: אז כל "הבית אב" יתפללו בעדו בחיים לא"י ויזכירו נשמתו אחרי אריכת ימינו ואם ראש בית אב הוא אז כל הדגל יזכירו ויתפללו בעדו וכן תמיד למעלה עכצ"ת, וכן יהי' כתוב לזכרון יום יאהרצ"ייט שכל א' להזכירו בו ביום בלימודי כל העדה כדרך הנ"ל, אמנם ע"י קרן קיימת סכום אשר יגבולו יכול לעשות יותר בעד נשמתו כגון אם רצונו שכל בית אב יזכירו אם יתן סכום כך וכך, וכן שיהי' נר דלוק במקומו כל השנה צריך ליתן כך וי"הי' נר דלוק כל יארציינו, שלו צריך ליתן כך אשר יזכירו לו הדגל, או כל השבט או גם כל הכולל י יעריכו והק"ק יכול להיות על שני אופנים א' אם יתן בדרך ציואה סכום מן העובון לק"ק ב) או אם משלם כל ימי חייו בכל יודש דבר קצוב בעד טובת נשמתו אשר יהי' חקוק בספר הכולל לזכרון שצריכין להנהג בו כך וכן על כל אלו יעריכו ויודיעו לרבים סכום חיוב התשלומים על אופנים הללו וכאן אני כותב רק ראשי פרקים ותבינו דבר מתוך דבר.

ז) ע"ד הנ"ל יהי' גם בענין הלימוד בא"י כי כל סדרי הכולל כאשר הוא בתוך בני הגולה כן יהי' בא"י וצריכין להיות מצורפים זה בזה שבט שכגולה עם שבטו שבא"י וכן הפרטיות עדה עם עדה כאשר יבואר עוד בס"ד ע"כ לכל א' מבני העדה אשר יחוק בא"י עדה שלו יזכירו אותו ואם יוסיף להחזיק א"י ע"י ק"ק או ע"י תשלומים קצובים כן ירבה לו זכות לנשמתו בזכות רבים יותר לפי ערך זה לעומת זה וכן לענין עריכת נר בעדתו כמובן ועל כל זה צריך השגחה פרעיות מן הגבאים ומן הפרנסים ומנהיגים אשר באמונה יהיה עושים ש"א יהי' גול לחיים ולמתיט ב"מ הי'.

ח) לענין הספרים ב"מ יהי' לפי ערך ואצל א' מן השרים אחר אריכת ימים

כולל העברים

חשר שלמעלה ממנו עליו הדבר בראשונה ולעשות הספד ר"ל ככתוב בזה בשיע
ע"ם הלכותיה.

(ט) צריכין להתאמץ למהר קבורתו שלא ילינו את המת כי כשם שא"א ליושב
יבשה לידע מן צער סער הים כך א"א שהחיים ידעו מן צער המתים ב"ם וולת
יורדי הים המה ראו וידעו והן הנה דברי רז"ל מתודת אלקים אשר נפש כל חי
בידו ותורתנו צוה שלא להלין אפילו לחוטאים ופושעים אפילו עכורים לא תבא
עליו חשמש ושם באדרשו של רשב"י זיע"א ע"ש עד כמה הדבר ואם הי' החיים
יודעים עד כמה הצער הוה ידעו כי זה כדי לבד לצאת מן המדינה אשר מלינן
בו מתו ב"ם. ובעוה"ד מוסרים ואמיקורסים גרמו אלו בכמה מקומות והם אומרים
משום שכנה שמה יחיה ומי חש יותר על פקוח נפש מרז"ל (עי' או"ח סי' שכ"ט
ופ"ו) שדחו כל מצות שבתורה ואמרו הוריו משובח בעצמו בנפל עליו הגל וכו'
ופה"י בשום צד ספק כ"ש א' סני אלף דחו ש"ק וכו', ואם כן מוכרח הוא שידעו
שצרת הגנת מת הוא יותר קשה והמה ראו וידעו. אמנם כדי להסיר כל מיני
תלונה אזכיר כעת איזהו דברים מן ואולי בזה יהי' מקום למצא רשיון בכ"ס
אפילו במקום גזירת המלכות יר"ה ע"ם תנאים אלו אם יעשו גם תמה יסכימו
אם יעריכו הדבר לפני ראשי חכמי הרופאים של אוה"ע כי בעוה"ד ע"ם רוב
רופאי ישראל נוצרים עם החיים ועם המתים ויה"ר שיהוטכו לטובת:

(י) ואלו התנאים אשר יעריכו שם א) ישנו מיני חלאים אשר גם מחיים ידעו
הרופאים שימות מכ"ש שלא ישיב ויחיה כחלאים האלו אשר חלה בה זמן רב
וא"ע לפורטם והפח ידעו ע"כ כאשר יעריכו הרופאים שעדין יכולין לקבור
במקום ב) בפת פתאום שאלתי לא זר מן הבקיאים איך אפשר למהר לקברו
מן ישוב ויחיה השיב לי כי יש להם סימן והיא הנקראת בלע"ז טאדטען פלעקען.
פי פאשר מתחיל הרקבון אז בא לו משיון ירוק. בלע"ז געלבע פלעקען. בכמה
מקומות וזה סימן התחלת רקבון הדם ושוב א"א שיח"י. ג) יכול להיות נסיון
של נסיפת שעה או בדיל במקום שכונת הלב ואם הי' בו רוח חיים הי' מרגיש
ד) אם כל אלה לא יספיק אפשר לעשות הקבר באופן שאם יחיה יכול לעמוד
כגון שיח"י הלול ונקוב ולא יתנו כ"א מעט צמר על הגולל ואחרי ג' ימים ימלאו
את כל הקבר. ה) יכול להיות קברים כאשר הם הקברים הישנים בא"י שנעשו
מן מצר כעין תנור ארוך והמת ב"ם נתין לתוכו וסותמים לפניו ועיי"כ יכול
לעשות לגבור רק פתימה אחר ג' ימים ועד"ז כתוב בשיע (יוד' סימן שצ"ד)
דפוקדים על המתים כל ג' ימים וי" ע"ש ויכול לשוב משם יותר ע"י רוח חיים
מאשר מושכב בחדרם ויה"ר שישובה במהרה בתחיה"ם.

(יא) תבאמי דברים הנ"ל לדוגמא והקב"ה יתן עצה טובה לעשות חסד של צפת
ולהוציא כל מחשבותינו לטובה לפניו ית"ש פלגי מים לב מלך ביד ה' וגר רץ
בני עמי נחרו בי בעוה"ד בני ערב רב במלשינות הי' ועכ"פ אם מתאמצים לשיש
הקב"ה עוזר ואם אין בא העזר מיד בא אחר זמן ובנין בית שני יוכיח שהיו
פסגנין עצמן עם מעט. כל הקהל כולי היו מ"ב אלף וי"א רק ל"ב אלף כמבואר
בעזרא וברש"י שם וע"י מלשינות של עמי הארץ וכותים נתבטלו שמונה עשר
שנים הי' מעבודתם ולבסוף בא הנבואה על הגי זכרי' ונגמר רצונם לפני ה'
וצנו ביתו ברבים אשר עמד יותר מבית ראשון ואכלמלא היו אז שארית ישראל
פסגנין עמהם היה זה בית עולמים והחזירו העטרה בשלימות שלא היה גלות
אצ"י ולא ש"ם נמרב מבהמ"ק בית שני זה (עי' יומא דף פ' וכו') כי זה הכלל

אמרו רז"ל לא עליך הדבר לגמור וכי עשה דברים לשם פעלים וכי וסיף דבר
הכל נשמע וגו' אך ורק שלום ואמת יהי כיריא.

ישוב הארץ.

שלומי אמוני ישראל שמעו אם לא ידעתם אם לא שמעתם אלקי העולם ה' בורא
קצות הארץ אשר בידו מחקרי הארץ ובידו נפש כל חי ורוח כל בשר
איש מה גם לב מלך ושרים ביד ה' אל כל אשר יחפוץ יטנהו. וגו' ע"כ אם
תביטו ותראו איך נשתנו העתים לשעבר היה גלות הגוף גדול מאד ר"ל וכעת
חרות נתונה ברוב העולם בשיעבוד הגוף, וצרת הנפש וגלות הנשמה ר"ל נתרבו
יום יום ה"י הן ע"י גזירת העולם וע"פ רוב בני אמי נחרו בי כפרשי מרז"ל
שהוא הערב רב כאשר הגידו לנו מראשית בדרז"ל על עקבא דמשיחא, ובקוצר
אומר נפלה לא תוסיף ה"י, קום בתולת ישראל, הנפילה היא באופן שאין תקומה
ח"ו כי לא יכלו להתמהמה, עוד מעט ח"ו וכי נתקיים ערו צרו עד יסוד
וגו' ואל שמים עלה וכו' ואם אין גדיים אין תיישים וגו' ברוב מדינות שנתבטל
תנוקות דבי רב מהבל בלי הטא, ומכריחין ללמודי חזוניות אשרמזה אין תקומה
נאשר העידה תורה כל באיה לא ישובו וגו' ר"ל זאת היא הנפילה אשר ממנה
לא תוסיף לקום ה"י ומהם גזירות א"א לפרטם הגורמין אכילת טרפות חלול ש"ק
וביטול כל הדת ר"ל ולאחר נשואין להפסד ברית ר"ל וכו' וכו' ובמלכות גמפך
למינות רוב המנהיגים הם מערב רב, השקר והאפיקורסות למעלה והאמת והאמונה
בארץ תחתית והמרחם ירחם כהבטחתו, ויש מדינות שנגזר עליהם לשנות מלבושי
ישראל ולקצוץ המיאות ושילמדו רבניהם בבית למודי גויים וכדומה גזירות קשים
על הנפש א"א לפרטם וע"פ רוב רק ע"י ערב רב המוסרים ואפיקורסים (כי
מלכי חסד הם לא יבקשו להריע רק צריכין להשתדל להודיע להם הענין איש
כמובן ופלגי מים לב מלך ביד ה' וגו') וצריך כל מאמין בה' באמת כי עיקר
אמונה לא ע"פ מופתים כמו שכתב ברמב"ם ז"ל (ה' מלכים ה"א) כי המופתים
ביצ"ט וכן אם יהי' לעתיד יהי' רק בעת ההכרח וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ח ה'
יסודי תורה) וע"פ מופת אין אמונה כלל וכלל ני מה' המחדש בכל יום מעשי
בראשית אנו רואים בכל שעה כפלי כפלים יותר מקריעת ים סוף וכאשר עין
בעין יותר תראה אם יזכני ה' להוציא ספרי בית יעקב יחדש במהרה ונאן
אין מקומו, וזה העיקר המקווה כי מלא הארץ דעה ה' כמים לים מכסים, ומי
שרואה אביו בביתו אין צריך מופת על אביו, ובימי עזרא לא היו נסים אמרו
רז"ל עד יעבור עמך ה' וגו' ראוי ה' לעשות להם ניסים אלא שגרים אהשג ר"ל
(ברכות דף ד') והרי הנסים רק להראות אהבתו לבניו ובימי עזרא לא נפו
בשביל שכבר נכשלו איזהו מהם רבנות הארץ ובניהם חצי מדבר אשדודית ואין
מכירין לדבר בלשון יהודית וגו' ע"ש ומי יודע מה גרם חטאינו ירחם ה', ומה
היה בימי עזרא אך ורק העיר ה' את רוח כורש שאמר מי בכם מכל עמו יהיה
אלקיו עמו ויעל וגו' ולא היה נבואה גלוי שלא נמצא כתוב בה אמר ה' עלו
לא"י וגם חשגון ע' שנים כבר היה כלה בימי אחשורוש לפי דעתם כמבואר
בדרז"ל וברשי ז"ל שם כאשר בזמנינו כבר כלו כל הקצין ועלו ע"ד חכס עדיף
מנביא מאחר שמינין בתורה סצות ישוב הארץ ורוב המצות תליון בארץ ונפשו
בספרי שמצוות ישוב א"י מכריע כל התורה כולה א"כ כשרואין שה' עשה והשיר
המניעה של גזירת מלכות שלא ישובו בארץ שנתבטל עול הגלות א"כ והי' בהם

כולל העברים

הספר הזה זה הס'ת לעד כי לא תשכח. ונבואה זו למה לי. כענין שנאמר כה אמר ה' וגו' (כי תשא סי' ל"ב) פרש"י ז"ל בשם המכילתא והיכן אמר ה' דכתיב זובח לאלקים יחרם וגו' ודי מה שכן צוה ה' מצוה ממצות ה' מה שכתב משה באורייתא. ובאיזה מעמד עלו אז מתי מספר כי מכל ישראל לא עלו כ"א סך הכל מ"ב אלף (עזרא סי' ב') והעולים היו עניים מרודים שהיו צריכין עמי הארצות לסע'י בהם בנדבות וחזקו ידיהם בכסף וגו' כמבואר (שם סי' א') ורוב מנין ורוב בנין של ישראל נשארו בגולה שזוים ושקטים ככתב בגמ' (קדושין דף ס"ט וכו') לא עלה עזרא מבבל וכו' ונענשו אח"כ על שדא עלו בימי עזרא בגיירות ושמדות שנת ת"ח ותת"ו ר"ל ככתב באורך בספר היורות. ובאיזה אופן או עלו א"י היה אז מדבר שממה ובסכנות הדרך סכנות נפשות ר"ל ככתב (שם סי' ח') ואקרא שם צום על הנהר ההוא להתענות לפני אלקינו לבקש ממנו דרך ישרה לנו ולטפינו ולכל רכושנו כי בושתי לשאול מן המלך חיל ופרשים לעזרני מאויב בדרך כי אמרנו למלך יד אלקינו על כל מבקשיו לטובה וגו' ע"ש ותראה אשר הגיעו לירושלים איך עמדו בנפשם מפני רשעות אפיקורסי כותים בימים ההם בתחלה באו ואמרו נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלקיים וגו' אך זרובבל לא רצה לקבל טיבת רשעים נוח ה' לו להעמיד עצמו וכל הגולה בסכנת נפשות ולוותר על ביהמ"ק מלעשות התחברות עם רשעים ולקבל טובתם ואז הכותים לא כפרו כ"כ כ"א באיזה מילין דרבנן כמוכח בגמ' (חולין דף ו' וכו') אעפ"כ אמר להם לא לכם ודא לנו לבנות בית אלקינו כי אנחנו יחד נבנה לה' אלקי ישראל וגו'. וכן מה מצינו בנחמיה לא נמצא שום נבואה גלוי (כדאיתא בגמ' יומא דף ט' דלא היה נבואה או מפני שלא עלו כל ישראל) כ"א מאחר שנחבטל עול הגלות ורשות היה להם מן המלכות לעשות כטוב בעיניהם א"כ בהסר המניעה עלו ממילא מצד מצוה שבתורה. ושבת עד ה' אלקיך וגו' כי הדר בא"י דוכה כמי שיש לו אלקי וכל הדר בחו"ל דומה שאין לו אלקי וכו' (כתובות דף ק"י) באשר הרשות נתונה חרדו בנים מים וכציפור מארץ מצרים ושו' בנים גבולם כבנים אל חיק אמותם. וכן כתב (נחמ' סי' ב') אך ורק ואומר המלך מדוע לא יראו פני אשר העיר קברות אבותי חרבה וגו' ובזה ביקש מהמלך רשות והמלך נתן רשות ובזה עלה ע"ש. ובנבואת ישע'י ר"ק נאמר (ישע'י סימן מ"ה) כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו וגו' לפתוח לפניו דלתים ושערים לא יסגרו וגו' והבן. ובגמ' (מגילה דף י"ב) אמר לו הקב"ה למשיח קובל אני עליך כורש אני אמרתי הוא יבנה ביתי ויקבץ גליותי והוא אמר מי בכם מכל עמו ויצל ע"כ. ובאיזה מעמד עלו עם מתי מעט עם עני ודל וחסו בה' ככתב (שם סי' ב') ואנשים מעט עמי ובהמה אין עמי כי אש בהמה אשר אני רוכב בה וגו' ובמה היה מעורר לישראל הלא כתב (שם סי' ב') ואמר להם אתם ראים הרעה אשר אנחנו בה אשר ירושלים חרבה ושעריה נצתו באש לכו ונכנה את חומת ירושלים ולא נהיה עוד חרפה ואגיד להם את יד אלקי אשר היא טובה עלי וגו' פירש"י אשר נתן לו חן והצלחה לפני המלך שנתן רשות ודי. ובאיזה סכנות עלו. של הכותים ועמים ככתב (שם) וישמע סנבלט וילעיגו ויבזו וגו' ולא לבד מן הכותים כ"א יותר מרשעי ישראל אשר בסתר היה להם יד אחת עם הכותים מהם סבלו סכנות גדולות ר"ל ככתב (שם סי' ג' וס"ו) איך טובי' הרשע היה בכרית עם הכותים בסתר וירדו לחייהם וכולם מיראים אותם בפועל ובמלשינות לרפות ממלאכתם ורצו להרגו ר"ל ואעפ"כ אמר האיש כמוני יברח

וג' וכל אלו סבל ולא רצה לחבר עצמו עמהם ואמר ואנחנו עבדיו נקום ובנינו לכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים (שם סי' ג') ועמדו עליהם בנפשות זמן רב עד לבסוף שבא הנבואה מה' ונבנה החומה ונבנה ההיכל אשר עמד יותר מבית ראשון וגדול היה כבוד הכית האחרון וגוי' כדאיתא (בי"ב דף ג') ואלמלא שעלו אז יתר הגולה שב הנבואה ושב אורים ותומים וכו' אמנם ע"י שישבו אז שלמים ושקטים ועלו רק עם מעט ודל וערב רב עלו וא"י היה עיסה לבבל כגמי פ"ד דקדושין. כי נשאר שם גדולי היחוס ורוב מנין ורוב בנין לא עלו כ"א כתבו להם מגרמזיא אתם יושבים בירושלים גדול אנחנו יושבים בירושלים קטן וכו' ולא חשו על מצות ישוב הארץ שמכריע כל התורה כולי וכו' (ילקוט וספרי פ' ראה ע"ש) ובירושלמי (פ"ק דסנהדרין) חביבה עלי בת קטנה בארץ ישראל מפנהדרין גדולה בחו"ל עכ"ל. והם מאחרי שישבו שלמים ושקטים וגם טעו ברוה"ק אשר אמרו שרואים שזה הבית יחרב ולא חשבו כי הא בהא תליא אלמלא עלו לא נחרב ומה גם בעת טובה היה בטוב לראות את פני ה' כל זמן שבידם. ע"כ הגיעו עליהם אח"כ כל אלו הגזירות ושמדות וצרות רבות ורעוץ ה"י בשנת ת"ח ותתנו' וכו' אשר בפרק א' לבד נהרגו ק"ך קהילות קדושות באשכנז ר"ל וכל אשר עבר עליהם על אשר מאסו ארץ חמרה כמסופר באורך כ"ז בספר הדורות ואכמ"ל עד שנבא בספר אי"ה. רק בקוצר אני אומר ליראי ה' וחושבי שמו באמת תדעו כי כל הגזירות וכל הצרות וכל היסורים אשר אתם סובלים ע"פ רוב הוא משא אשר תיסרכם אמכם העלובה על גלות השכינה ה"י ועל ארץ קברות אבותיכם אשר היא שממה וגלמודה מאין יושב כ"א מתי מעט בערך שארי מדינות ה"י. עם עני ודל אשר לא באו עוד למספר להיות גורם השראת השכינה עכ"פ ע"פ גמר' (יבמות דף ס"ד) והבאים רובם באים ע"ד כאשר באו למלכות בית דוד זיע"א בראשונה (שמואל סי' כ"ב) ומה תענו ביום הדין מה תגידו ביום התוכחה הלא איהו חכם הרואה את הנולד כאשר פתחנו מן הנולד את היולד ה"י מה שהיה בימי עזרא זיע"א ואת כל הבא עליהם כמבואר ואז ישבו בשלום ושלחה על התורה ועבודה בשלימות כאשר יוכיח תלמודינו "תלמוד זבבלי שלנו אשר משם תורה יצא לכל ישראל ומשם עלו רק ע"י רשות של המלך והעולים עלו בעוני ובסכנת נפשות ר"ל. ובעת כזאת אשר הרשות מן המלוכה יריה נתונה לכל אשר דרש ידרשנו (שנותנים לו רשות על ידי ספר מא"ס בלע"ז ואין כאן סכנות לא מדבריות לא אורבים לא גוזלים ולא חומסים לא סער ולא שבי. השל"ה הק' זיע"א שהי' אבי"ד דק"ק דפראג וזכות רבים הי' תלוי בו לרוב ופה כמעט לא מצא לו מנין אז. ומשם נסע שנה שלימה בשכנת נפשות שבי בינה וסער וכו' ר"ל ובזה עלה לא"י ועתה אשר נוסעים במספר עשרה ימים אשר כעב תצופנה על מרככות אש ולכידות ועל אניות קיטור ממהרות מטייל ובא. ולא תבאו ולא תשאלו על שלום ירושלים לשכון כבוד עלי ארץ נחלת אבותיכם אשר עליה משה חרף נפשו למות בתקט"ו תפילות עד שאמר לו ה' רב

לך וגוי' ה"י.

וכי המרגליות אשר רחוקה מפנינים מכרה עי"כ היא פחותה מערכה ע"י שאין אתה מכינה (אתמהה) ורק החכם האומן (יובעליע"ר בלע"ז) הוא המכין ומעריך לה. וכי אם האבן טוב (די"אמאנט בלע"ז) כי קטן הוא בעיניך אם גם פחות מכזית. בכל זאת ערכו רב מן הבתים והצרות כרמים ושות המשביעים את עיניך עיני בשר יותר אין קץ. ועל כן לא יפתוך יצרך גם אם יש לך זכות

כולל העברים

רבים מצות ומעשים וחזרה אין מספר בחורף ועיניך תשבטנה עושר רב, מאחר שכך אמרה תורה חביבה עלי בת יקטנה בא"י מסנהדרי גדולה בחורף ודוד ראת עצמו בחורף כאילו אין לו אלקי וכעובד ע"ז ר"ל (כתובות דף ק"י) ולפני מי אתה עמל לפני ה' והוא אמר ויהי צוה כן על הארץ היא זיעמוד ואם גם תאסף מלא ביתך כסף וזהב ובית לבית תגיע להשביע עין בני אדם בא אבן בדיאלוגים קטן אחר ומכריע את כל אלו כהנה וכהנה כי שקולה מצות ישוב הארץ נגד כל מצות שבתורה ככתב באורך (ספרי פ' ראה וכו') וזה רק אם תשב בה גם אם לא תעשה בה, מה גם אם תענה בה יהי שמה רבה מבורך וכו' גם רק אחת, מה גם אם תלמוד בה ותעבוד בה כ"ש בשעה אחת באפשר תכדיע כל צבורתך בשבעים שנים בחורף כזה אשר בכה רבי יש קונה עולמו בשעה א' זכו, למה ועל מה אך ורק על כי בחר ה' בציון אוה למושב לו וכל אבות העולם בכו והתחננו להם שפכו נחלי דמעות נתנו נפשם ודמם והתפלשו בעפר הארץ ההיא כי טוב כי רצו עבדיך את אבניה וגו' למה ועל מה אם לא תבינו כי לא תבינו אך זאת חוקת התורה על הארץ אשר נשבע לאברהם יצחק ויעקב ליתן לזרעם ונחלו לעולם.

וא"ת גם החטא בא"י יותר חמור ככתב מהר"ם ז"ל ושגיאות מי יבין וגו' הרי תשובה בצדו גם התשובה יותר קרובה כי קרוב הדבר וגו' ומפושעים במזיד ובעלי דלטורים אין אנו מדברים כי המה ישבו בחורף כי שם מקומם, ועל השגנות אין הקב"ה בא בטרונא וכו' ברוך אתה ה' הרוצה בתשובה.

זאת ועוד אחרת מה תגידו לה' ביום הדין בטרט אלו אשר יושבים במדינות פרוצות ובארץ גזרה הלא תראו דברי הרמב"ם (פ"ו ה' דעות) וז"ל דרך בדייתו של אדם להיות נמשך בדיעותיו ובמעשיו אחרי ריצו וחבריו לנהוג במנהג אנשי מדינתו לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם הוא ששלמה אמר הולך את חכמים יחכם ורוע בסילים ירוע ואומר אשרי האיש וגו' וכן אם ה' במדינה שמנהגותיהם רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונחגים בדרך טובים ואם היו כל המדינות שהוא יודעם ושומם שמעתם נוהגים בדרך לא טובה כמו זמנינו או שאינו יכול ללכת למדינה שמנהגותיה טובים מפני הגייסות או מפני החולי ישב לבדו יחידי כענין שנאמר ישב בדד וידום ואם היו רעים וחטאים שאין מניחין אותו לישב במדינה א"כ נתערב עמם ונוהג כמנהגם הרע יצא למערות חוחים ולמדוכרות ואל ינהיג עצמו בדרך חטאים כענין שנא' מי יתנני במדבר מלון אורחים עכ"ל אב"א.

וזה לשון הרמב"ם זיע"א (ט"ה ה' יסודי תורה) אבל אם יכול למלט נששו ולברוח מחמת ידי הרשע ואינו עושה הנה הוא ככלב שב על קיאו והוא נקרא עובד ע"ז במזיד והוא נטרד מן העולם וזבא ויורד למדרגה תחתונה של גהינם עכ"ל זיע"א, וכשתבוננו בדברים אלו איך תרביץ את עולליך במקומות האלו ובמדינות וכיוצא אשר לא לבדנוהגין בדרך לא טובה כ"א אשר הם מוכרחין לכל ורעם מישראל ז"ל כאשר הנסיון יוכיח אם תשא עיניך ותראה את מעמד הבאים אחרך, זאל תאמר שלום עלי נמשי ורק שלום ואמת יהי בימי, דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וזחשבון או אז תדע אחרי שיהי מוגרר על הארץ ג' ימים עד שקבד יובל וגם שם לא ינוח כפתחי את קבורתם לדון אותם עלי דורי וזרות אשר צימו ללחמם מישראל ר"ל על שלא עשו כתורה צוה לנו משה כג"ל, כי

פה יצשה הבן שלא יחטא ואין יחי' לו תקומה הי' אם מראשית נגזר עליך
 לחבק חיק נכריה בלמוד חצונות, ומינות משכי ולא לכד למינות כ"א אחסי
 שפתון פתח חטאת גם בספר? זנות יקחו לכם לחתות אש היצחק בחיקם היי
 ונצמד לזה י"א יכול לישא אשה עד שיעלה גורלו להיות נקי לביתו, ובזה
 עובר עשרים שנה ויותר עד שיבנה ביתו וגזרות רבות אי' לפרושם ור"ל וגם
 מצרות הזמו ושעבודים ברא המתנגד לתורה ואופני פרנסתם במדינות הללו הי'
 ע"כ חטאת נעורים כבדה מאד ר"ל ונעשה רשת פרושה לענות ולכלות הי'
 תאמינו שבא לפני אחד מן הנערים ההם בן חיי שנים מן הכשרים שבעיהם
 בכה והתורה לפני על עונותיו שלא הניח עבירה שבתורה שלא עבר מעריצת
 חמורות ר"ל ובכל זה העיד על עצמו שהוא הטוב והכשר מכל חבריו אשר הניח
 והוא היה מוחזק בכשרות, וגם הוא נפל שדוד כי לא היה יכול לעמוד במדינות
 פרוצנות הללו אשר שם באים הנשים על האנשים ולדמם יארובו בכל בית אכטנאי
 ותערובת רב סביב ומתוך אי' לפרט את הכל, ועל ג' הקב"ה מכריז בכל יום
 וכו' (פסחים דף ק"ג) ומי הביאם לכל אלה אבותם חטאי כי הרביצו ילדיהם
 על מאונת צפונת ואינם, והמה עונותיהם סבלו ונושאים בארץ גזרה הי' ובח"א
 רמותי ויבחר לו לוט את כל הכר כלומר רק הגבול סביב סדום לא היה נכנס
 מיד לדרכי סדום ועמורה כ"א רק סביב על הגבול מקציהו אך בזה יזיאת
 האהלים אשו העמיד עד סדום ע"כ נעשה אהלים אשר כבר באו עד סדום
 ממש ומה היה מורעו כנאמר על חתניו לוקחי בנותיו ויהי כמצחק בעיני חתני
 וגו', וכל זה אתם רואים מעשה בכל יום, ע"כ תניחו חביבותא דאי' אם גם
 לדבריהם ציון מדבר היתה ירושלים שממה הי' אחרי שתראו המעמד הזה כולי
 או מחצת, ותראו דברי הרב"ם ז"ל אלן אי"כ מחויב כל בני אשה יראת אלקים
 רק נוגע בלבבו מחויב גם לחזור על הפתחים ר"ל למען הציל זרעו לפני ה'
 א' עולם ית"ש, ואל תאמר מאחר שגם פה נמצאים ממבקשי חדשות ממעשי רשעים
 מדרכי אפיקורסית ובעלי דילטור ר"ל וכו' אי"כ מה לי הכי מה לי התם, כי מ"ם
 חילק רב"ש חדא דרוב מנין ורוב בנין הולכים בדרך ה' בעיה ועכ"פ יש מקום
 להתקבר לצדיקים ולילך בדרך טובים, וקשר רשעים אינו מן המנין, ואם ירצה
 יוכל לקיים עכ"פ המהלך רק ד' אמות בא"י שהוא בזמן הזה כ"ס יותר טוב
 שלא להתערב ככל, והבחירה בידו פה עכ"פ לעשות כטוב בעיניו ולמען יצוה
 את בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה' וגו' אין עליו לא גזירות ולא מניצות
 תלי, ויש לנו בסחון מאת ה' אשר אמר בנבואת עובדיהו אם תגביה כנשר נאן
 בין כוכבים וגו' משם אורידך נאום ה' ובהר ציון תהיה מליטה והי' קודש וגו'
 (עובדיה א') וכן עדין באלו המדינות אשר נגזר עליהם בזרוע לשנות מלבוש
 יהדות ולבטל סיאיות וכו' ר"ל, ועי' מצד הדין יהרג ואל יעבור ר"ל כמבואר
 בש"ע ופוסקים יורד (סי' קנ"ז וכו') דאפיקו על ערקתא דמסאני מחוייב כן מכ"ש
 שהחייב עליו לצאת ממדינה כזאת דאפיקו על איסור דרבנן מבוארשם בפוסקים
 צריך להוציא כל ממנו אם גם שנשאר ריקם ואין בידו לפרוט פרוטה א' על
 מזון סעודה את כל הון ביתו צריך להוציא ולא יעבור חלילה קו"ח מה מחוייב
 לעשות על כאילו, וכבר מילתאי אמורה שכל המחזיק בזה"ז נוסעי אי' בפרס
 ממדינות כאנו שכרו כמול ומכופל אין קץ כי מלבד שהוא מעשה את חברו לדבר
 מצוה רבה גם מקיים סדיון שבויים לדורי דורות וזכות כל זרעותיו יעמדו לו,
 והן הנג הנסינות אשר שלח ה' לצרף את ישראל לקיבץ גליות למען מי דה'

כולל העברים

באמת אחרי ה' ילכו כאריה ישאג ויחרדו בנים מים וכיונים על ארובותיהם. כי כל אשר תורת אלקיו בלבו בהכרח יצלה לציון להחיש מפלט לו ולזרעו לחסות מזרם וממטר בצל ש' ית'ש. ואשר לבכו סונה והערב רב שם ישארו ויברלו מישראל גדול העצה ורב העלילה את כל אלו עשתה יו למען ישובו בנים לגבולם. וכשיתרבו הבאים הנה לשם ה' באמת (ולא רק הבאים ע"פ סיבה כל איש אשר לו נושה וכל מר נפש וכו') אז וישראל יעשו חיל להרם קרן ה' ותורתו עלי ציון ברמה וזרוע רשע ישבר יתפרדו כל פועלי און יבדלו ויבטלו וינערו רשעים מן הארץ. ואוהביו כצאת השמש בגבורתו ולא ידעו ולא ישחיתו בכל הר קדשו. והגדולי ישראל עליהם דבר מעטפס ויש להם להתיירא מפני מי שעתידין ליתן דין וחשבון כי אם הם עלו ישאו הקטנים קו"ח בנפשם ולא תשאיר הארץ שמפה והם לא יתבטלו בין העמים אך על ידי שהמה יושבים בגולה והקטנים ג"כ נושאים קו"ח ומכלים זרעם מישראל ר"ל כאשר עין בעין רואים במדינות פרוצות הללו ה"י. ואל יפתוכם לבבכם כי זכות רבים תלוי בכם עמדו וראו במקומות הדלו אשר ישבו בם גדולי עולם מה הניחו אחריהם ומי בא אחריהם. אם לא היה יגיעם לריק ר"ל ככתב הרמב"ן ז"ל זיע"א ברמו על קרא וכל הבארות אשר חסר אברהם סתמם פלישתים וימלאם עפר וגו' רמו ע"פ מדרש אשר כל הנפש אשר עשו בחרן כולם שבו ועברו ונתבטלו בין העמים ההם. ובח"א רמזתי בסוף פ' נח כתב וילכו ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם וגו' וסמך ליה ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' הענין כי גם קודם הדיבור הנך א"א לא"י כפפורש שם סוף נח והוא מאחר שקיים א"א זיע"א כל התורה כולו אפילו ע"ת א"כ היה מוכרח לעלות לקיים מצות וישבת בה וגו' והשיג מקודם מצות ישוב א"י כמו שהשיג כל המצות. אמנם היה סבר זכות רבים מכריע ושקול נגד מצות ישוב א"י ע"כ כאשר בא לחרן שם מצא לו מקום לזכות רבים כפפורש במדרש ומקרא מלא ואת הנפש אשר עשו רק 'בחרן ע"כ ישבו שם ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' לא כמו שאתה סבר זכות הרבים עדיף לא כן כ"א ישוב א"י עדיף. ושם אי אתה זוכה וכאן אתה זוכה אם גם לעיניכם לא נמצא שעשה נפש בכנען כאשר נמצא שעשה בחרן. מכ"מ רק כאן אתה זוכה בכ"ש במעט של א"י זוכה הרבה יותר מן הרבבות שבחול. כי כאן הוא דבר המתקיים ושם היה דבר שאיני מתקיים וסימנך כ"ד אלף תלמידים שהיו לר' עקיבא זיע"א לא היה להם קיום ושזה ת. מידים של א"י החזירו תורה לכל ישראל. ופעשי אבות סימן לבנים ברברי רמב"ן ז"ל הנ"ל. ואיני צריך להאריך בזה רק בענין תראה על אלו המקומות אשר ישבו מזמן קרוב גדולי צדיקי עולם והרביצו שם תורה ויראה לשם ולתסארת וראה מעמדם עתה אשר בעקבותיהם לא נודעו עוד לא יזכר ולא יפקד ה"י לך נא וראה ואיזהו חכם הרואה את הנולד כאשר פרושו פתחנו בו. ע"כ ברח דודי ודמה לך לצבי ברח לך על נששך ועל נפש עולליך וזכות רכים יהיה תלוי בך כדרז"ל מפני מה זכת אלקנה שיצא ממנו שמואל שהיה שקול כמשה ואהרן מפני שעדה לשילה ומשך אחרים ג"כ עמו ע"כ. ומה גם עתה גדול המעשה לעלות אל הר בית ה' אל בית אלקי יעקב למען ויב יעקב שלם.

ובה גם מי אשר נתן לו ה' עושי' אם יש לו עשרת אלפים שהוא לערך ששה אלף קערבל (רובעל) או יכול לפרנס ביתו סה ברווחה בהשקט מן הרווחים בלא עסק כלל ולא תחסר כל בה בעזה"י. והזהרו ברוחכם שלא תלכדו בחטא

דור המדבר לקבל להיר ולקבל דיבת הארץ כי ה' העיד טובה 'הארץ ימאד ימאד, וכן הוא לכל הבאים לפני ה' באמת, ואיי הוא בבחינת 'מן יש אשר כל הטעמים שבעולם טועם בו, ויש אשר נפשם קצה בלחם הקלוקל ר"ל, ובפרט לא תקבל מן אלו אשר באים בדרך העברה רק לגור בארץ אם גם צדיקים הם וכגובה ארזים גבהם מוכרה הוא שימאסו בארץ חמדה ויוציאו דיבת הארץ, וטעם הדבר אודיע בשרשו ע"פ כתבי מר"ן הרב האר"י זיע"א במקומו, ופה אכתוב רק ברמזים ע"ד פשט למען יהיה לך למסלול והוא, איי יש לו כח המושך כמ"ש החרדים כבן אל חק אמו ע"ש ויש לו כח הרוחה כנאמר ותקיא הארץ וגו' אחרי התגברות כח המושך ובה לכאן לראות את פני ה' סביב מתגבר כח הרוחה בסוד הנסירה והמ"י, וכמו שמי שאכל בחשק רב לרעבוננו דבר שמן הרבה גורם לו שמקיא ונפשו קץ אח"כ במאכל ההיא אשר כ"כ ה' תאב לו מקודם, עדין ותקיא הארץ וקץ בה ר"ל, ודע ע"פ שורש מי שבא מחו"ל לאיי נפשו נעקר משרש העליון כי האדם עץ השדה כמו העץ יניקתו וחיותו מארץ תחתונה כן האדם יניקתו וחיותו מארץ העליונה וכשמשנה מקום לעלות מחו"ל לאיי מוכרה הוא שיתעקר משרשו העליון כי גם מלאכי חו"ל אין יכולין לעלות לאיי ודומה לנטיעה העקורה ממקום גדולתה כדי לנטעה במקום יותד מעולה וכל זמן שהנטיעה עוד עקורה היא מתנונה ומתכמס ומתיבש ועכ"פ אין לה חיות להוציא פרי עד שנוטעין אותה למקומה השני ואז צריך לעבוד עליו ימי קליטה וימי הניטח עד שיחזור ויפחה ויעשה פרי ואח"כ חזור עוד עליה מחדש ימי ערלה ונטע רבעי ע' מס' ערלה פ"א, עד כל פרי קודש הידולים לה' וגו', ובוה תבין דבר מתוך דבר על הבאים לאיי כ"פ לפי ראות עיניהם נופלים ממדרגתם בתורה ובתפילה וכל זה יירדה לצורך עליה היא כהנ"ל וע"כ כאשר שדח משה מרגלים אם גם שכולם אנשים ראשי בניי היו פרשיי זיע"א אנשים צדיקים, עכ"ז נכשלו ויהושע בן נון ניצל רק ע"י שברכו משה והוסיף ליה אות על שמו ולכלב בן יפונה עמד לו אשר השתטח על קברי אבות זיע"א זולת כן א"א שלא יכשלו כי כח הרוחה כח ההקאה מתגבר ובה מיד בפרט לאלו אשר באים רק דרך העברה כדרך שבא לראות כך בא לראות שאין להם הקליטה ותבין לשון רבותינו ז"ל כתובות דף קי"א, אינו דומה 'להקולטתו מחיים וכו' זולת אפשר לעולי רגל שנא' שם ידאה וגו' ושומר מצוה וגו', ע"כ א"א שבעולם שלא ימאסו ויוציאו דיבת הארץ כי מאן ספין מאן רקיע יותר מראשי שבטי ישראל, כי הוא כתלוי' בין שמים יארץ מן שרשו ראשון נעקר ואל השורש השני לא בא ובפרט להעזוב ארץ היוצא מאי לחו"ל שנעשה כעין שנה ופירש וכו' וכן הבא בדרך העברה מאחר שכל הדרכים כאלו בפרט בחזקת סכנה כי סביב רשעים יתהלכון מצא מין את מינו וניער לומר ארץ אוכלת יושביה היא ר"ל ואפס כי עץ העם וגו' וכל עם אשר דאה אנשי מידות רעות ושם דאה את הנפילים וגו' ר"ל ויהושע וכלב צעקו טובה הארץ מאד מאד אך בה' אל תמרודו וגו' הוא נאמן בדבר ההר הטוב הזה הלבנון וגו' ואיני אומר שאין יסורים לאיי הרי גמ' מפורשת ג' דברים נקנים ביסורים תורה ואיי ועוה"ב (ברכות ד"ה) ורוב הבאים לה' לאיי את שדש אלה יעשה להם, וא"א בלא יסורים כ"ש כמו שא"א לזרוע בלא חרישה ולהוציא זהב טהור בלא רחיצה אם תבקשנה ככסף וגו' בפרט בימים ראשונים אשר צדיקים תחילתן יסורים וסופן שלוה ובפרט בימי הנסריה ואין כל אדם זוכה לקליטה מיד ע"כ מקדים משה ובניי בתפילתם תביאמו ותטעמו וגו' כנטיעה

כולל העברים

זו לשדשם נאמר לע"ל ונטעתי על אדמתם ולא ינטשו וגו' וסימן הקליטה הוא כשיתגבר בו אהבת ודביקות א"י אשר הפה אין יכול להגיד כ"א טעמו וראו וגו' וישנו אשר לא קולטתו א"י כל ימי חייו ר"ל (ע' פדר"א) אם גם שהולך בתוכו ובח"א רמזו ואתחנן אל ה' אברה נא ואראה וגו' לא די בהעברה מה נ"ם בזה כ"א ואראה עין בעין א"י. כי יוכל אדם להיות בא"י ע' שנים ולא ראה א"י מימיו ה"י וזה הכלל אני לדודי ודודי לי וכעין תורת ה' תמימה זכה סם חיים וכו' וקיי"ל דמעות קונות תפילה ותחינה להקדים והבא לטהר מסעין עו' וא"א להארץ. ביותר ע"כ אם גם יש להם קצת יסורים ה"י והכל לפי זכותו ולפי מעשיו של אדם אך על יראי ה' יושבי חו"ל יש לומר בזה"ל במשותימניכו דלא תרתי תרתי גהנים ר"ל ולמה לא תבחרו לכם את נחלתכם למען תרשו את ארץ החיים. ולא כתבתי זה עד פה כ"א בדרך בחירה על אלו המדינות אשר יושבים עוד לבטח על התורה ועבודה באין מחירי אם השנים כסדרן וכבר יצאו ג"כ בזה ספרים רבים מלקטים דרו"ל ספר הגדול שער החצר וארצות החיים. וטוב הארץ. חיבת ירושלים קדושת הארץ. וכו' וזל קרי בהם. אך בימים האלו על כזה נאמר אין לך אלא שופט שבימיך וגו' פנים חדשות בא לכאן זרוע ה' נגלתה לצרוף וללבן עד אשר יאמרו נלכה ונשובה אל מקומינו ראשון כי טוב לנו אז מצתה ואת עמק עכור לפתח תקוה לבחור לנו את "נחלתינו ולקבץ נדחי ישראל אשר כתורה יעשו כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך ושבת עד ה' אלקיך ומצאת וגו' וכה אכר ה' ע"י מלאכי הוא צורא ושבתם וראיתם בין צדיק ורשע וגו' כי הנה היום בא בוער כתנור וגו' הגזירות ואפיקורסות מתחדשת ובא לצרוף וללבון בוער כתנור ה"י ובוה תדעו להבחין בין צדיק לרשע ובין עובד אלקים ללא עבדו כי העובד אלקים כאשר יראח כל אלו שוב ישוב אל לבו כאשר בגזירת שפני"א נגזר על אבותינו להמיר או לדונם בשרפה ר"ל אז קמו אנשים נשים וטף לברוח על נפשם למען לא ימירו כבודם ולא סמכו על נסים פן לא יפלו בידי אויביהם כי אין הולכים בפקוח נפש גם אחרי רוב קו"ח שאין רוב וכן גם עתה הוא גזירת שמ"ד ממש כאשר בימים ההם. ויותר מסוכנת כי קיי"ל אפיקרסת גרוע מעכו"ם ושאני מינות דמשכי כאשר כל הרואה יראה איך נעשה כלה בזרע ישראל ר"ל בכמה מדינות קדושות מומן לא קרוב ע"כ הירא את דבר ה' יאמר להם אם בארזים נפלה שלהבת זרע גדולי. עולם נתפסו בעוה"ר מה יעשו אזובי קיר ואת כל אשר לו יתן בעד גמשו ונמש עולליו להצילים מן השמ"ד ר"ל וזאת הנסיון אשר בא לקבץ את נדחי ישראל כי מי לה באמת יקח משארותם צרורים על תפיהם ומקלם בידם ויקח ביתו וילדיו ויברחו על נפשם שלא תדביקו הרעה ר"ל ולהיכן יברחו. בהר ציון תהיה פליטה כאשר דיבר ה' אמר יאמרו נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו וגו' קומה ונעלה אל הר בית ה' אשר הלכנו אחריו גם במדבר בארץ לא זרועה ולא עזב ולא יעזוב. וע"כ על לע"ל ע"י עבדיך הנביאים כתב לאמר הלך וקראת באזני ירושלים דייקי. כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כללולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה וגו' אשר באים לחסות תחת צל כנפיו גם בעת אשר ציון "מדבר היתה וגו' ומשליכים את עצמן ואת עולליהן על ה' מסתירים תחת צל כנפיו ממש מכלכלם בבחינת מן ובאר. וזה אשר צריכין לעזוק לעזרה לאחייהם שבגולה הוא רק ע"י שרצה הקב"ה לזכות את ישראל למען יהיה לכל ישראל חלק וזכרון בירושלים וכיששכר וזבולון וגו' וע"ז בא סוף הנבואה על קץ הגאולה אך ורק זכרו תורת משה נבדי יגו' כי זה הוא קיבץ גלויות רק זכרו

תורת משה וגו' לעשות כחורה לקיים מצות ה' בתורתו וישבת בה וגו' המכריע כל התורה כולו ואשר משה חירף נפשו למות עליה בתקטז תפילות וכאשר עשו בימי עזרא, מה גם לקיים בפרצה מתגברת לעשות כתורה ככתב משה עבדו בדברי רמב"ם הנ"ל, ולעשות כתורה אשר אמרו לעולם ידור אדם בא"י אפי' בעיר שרובה זכרים ואל ידור בחו"ל אפילו בעיר שרובה ישראל. ולעשות לתורה ושבט עד ה' אלקיך וגו' כל הדר בא"י יש לו אלקי וכו' (כתובות דף ק"י וכו') לידע ולהודיע לנו שבעת כזאת אשר יקיים כי הנה היום בא בוער כתנור וגו' רק בזה תנצלו ויעלו לציון מושיעים ע"י זכרו וגו' כהנ"ל ואח"כ הנה אנכי שולח לכם את אליהו וגו' לקיים עוד אקבץ עליו לנקבציו וגו' אחר שתעשו כל התקונים האלו וכו' אח"כ ויראה כבוד ה' אל כל העם בב"א.

ואי אפשר להכחיש מה שענינים רואות כי תלמי נתקיים פה רק בא"י דברי שמואל אשר הרמב"ם פסק כוותיה (פי"א ה' מלכים) שאין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות תלמי, פה אין שום שיעבוד לישראל מן הממשלה יריה לא מסים ולא ארנוניות לא שום דבר שבעולם וקא שום מניעה בעבודת ה' תלמי איש הישר בעיניו יעשה לקיים ושמרו דרך ה' וגו' עצה"ט ב"ה, ובלתי ספק הוא אתחלתא דגאולה בעיה והרי כי כן כתב ג"כ מבואר בירושלמי מובא בתוס' יו"ט (פי"ה מ"ב דמעשר שני) דגאולה עתידה יהיה כמו שהיה בזמן בית שני ע"ש, ובירושלמי פ"ק דברכות כתב וז"ל אמר ר' חייא לר' שמעון ברבי כך הוא גאולתן של ישראל בתחילה קמעה קמעה כל מה שהיא היא רבה והולכת כאילת השחר ע"ש וכן הוא בזה"ק פרשת וישלח דף ק"ע רבי יהודא פתח מי זאת הנשקפה כמו שחר וגו' אלין אינון ישראל בזמנא דקביה יוקים דן ויפיק דן מן גלגלתא כדן יפתח לון פתחא דנהורא דקיק זעיר ולבתר פתחא אחרינא דאיהו רב מניה עד דקביה יפתח לון תרעין עלאין פתחין לארבע רוחי דעלמא עכ"ל וע"ש, וע' רמב"ן ז"ע"א פ' בראשית.

ובד"ן כתב רבינו בחיי ז"ע"א נדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו ר"ל כי כשמתחיל גאולתן של ישראל בבחינת אילת השחר כשרואין שמתחיל השחר להאיר, וע"כ בא בדרך כן למען יהי נכון מוצאו כפי כח המקבל ואז הזמן עת לעשות ונרדפה, כענין משכני אחריו נרוצה כפירשי' שם, ועי"כ נכון מוצאו חולך ואור עד נכון היום בעוה"י, וכבר כלו כל הקיצין כל היום דזה זו אלף שנין וכו', וכו' כל הסימנים נתקיימו וכל הזמנים נשלמו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה דא לבד בכח כ"א בפועל לקיים אלכה ואשובה וכו'.

ואני ישבתי משומם ובוכה ומתאוונן כאשר התבוננתי את מעמדינו כי באו מים עד נפש וכאשר ראיתי את המראה כי לא יוכל להתמהמה ואמרתי עד מתי ה', עלוב ואינו עלוב מי נדחה מפני מי למה עודך כביכול עומד על דבריך לאמר שובה אלי ואז אשובה אליכם ולא תשמע לתפילתינו לקיים בנו השיבנו ה' איך ונשובה וגו', וכי נער הייתי ערום ועריה ממצרים קראתני ביי בכורי ישראל ונשאתני על כנפי נשרים ושלחת את משה ואת אהרן ואת מרים והלכת לפנינו בעמוד ענן ובעמוד אש לילה וקרעת לנו את הים וכו', ועתה אחרי שקבלנו תורתך ואחרי בלותי באורך הגות הזה וזקנה קפצה עלינו בגלות העמים ככה אתה אומר לעלות כאשר עלו בימי עזרא בימי בית שני שובו אלי מעצמיכם ואח"כ ואשובה אליכם, וצעקתי מנהמת לבי ואמרתי הנה לשלום מר לי מר ובכיתי רב בכי והנה יד ה' אלי שוחה מבית מדרשו של

כולל העברים

רשבי זיע"א הלא הם כתובים (בזוה"ק פ' כי תשא דף קפ"ט) מאמר רבי יוסי ד"ה פתח ואמר (ישע"י סי' כ"ו) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וכו', עד מה דכתיב (דברים ד') בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, תא חזי כמה רחמנותא רחים קודשא בריך הוא לישראל במילא דא למכא דהוי ליה בריה יחידאה ורחים ליה רחמא דנפשי ומיגו רחימו דליה יהיב ליה לאמי' מטרנותיא דמרבי ליה ואוליף ליה אורחין דמתתקנן, זימנא חדא חב לביה אבוה אתי אבוהי ואלקי ליה ולבתר אתבי על חיסיה, תב כמלקדמין וחב לאבוה ואפקי' אבוה מביתי' וארגיו עלי', נפק האי ברא מביתי, ובתר דיהך באורח קשוט ויהא זכאה כדקא יאות בגין דישמע מלכא אבוה ויהי תיאובותא עליה מה עביד אמר הואיל ונפקנא מהיכלא דאבא אעביד מכאן ולהבא כל מה דאנא בעי, מה עבר אזל ואתחבר בזונות ואתלכלך בלכלוכא דטנפוהי' בהדיהו ולא הוי משתכח אלא בהדיהו בחבורא דלהון, מטרנותי' אמיה פקדת בכל יומא על ההוא בריה וידעת דברא בהדי זונות אתחבר וכל חבורתי' דידיה בהדיהי' הוא שריאת למכבי ולאממרמרא על ברא, יומ' חד אעל מלכא חמא לה דהיא אבכה, שאיל לה על מה את בכית אמרה ולא אבכה דהא ברנא לבר מהיכלא דמלכא ולא די דהוא לא יתיב בהיכלא דמלכא אלא דהוא יתיב בהדי זונות, מא' יימרון כל בני עלמא ברי' דמלכא איהי דיתיב בני זונות, שרי' למכבי ולאממרמרא למלכא אמר מלכא בגינך אהדר ליה ואנת ערבא דידיה אמרה היא ודאי, אמן מלכא הואיל וכך הוא ל' אצטרך להדר ליה ביממא ב'אתגדייא ד'כסופא ד'דילן איהו ד'מהך ב'גנייה ד'בי זונות, ואי לאו הוי כגוונא דא דטניף גרמיה הכי וחלל יקרי הוינא אנא וכל חיילין דילי אזלין, בגיניה בכמה יקר בכמה קוקינס קמיה בכמה מאני קרבא מימיניה ומשמאלי' עד דכל בני עלמא יזדעזון וינדעזון כלא דברא דמלכא איהו השתא דאיהו טניף גרמיה וחלל יקרי איהו ד'בטמירו דלא ינדעזון ביה וכו' עד כיון דחב לביה אבוהי אוכח ליה ואלקי ליה דכתיב (ויחר אף ה' בישראל ויתנם ביד שוטים) וכו', סרח כמלקדמין ומרד באבוהי אפקיה מביתיה, מה עידו ישראל חמו דהא אתבררו לבבל אתערבו בעממא וגסירו נשים נכריות ואולידו בנין מנהון, עכ"ד אימא קדישא הות אפטרופסא עליהו ועד דעביד הכי אמר הקב"ה הואיל וכסופא איהו יליתי ברי' איהו ד'מגרמי' יהואיה ו'חלל יקרי לא אתחזי דאנא איזיל תמן לאפקי ליה ולמיעבד ליה ניסין וגבוראן, תבו אינן בלי סויע דאתחזי לון בלי פליאן וניסן וכו' ע"ש, ובתלמודינו בקוצר אומר עד יעבור עמך ה' עד יעבור וכו', ראויין היו ישראל שיהיו להם נסים בימי עזרא כבימי יהושע בן נון אלא שגרם החטא היי (ברכות ד' ד'), וכן על לע"ל אמרו בגמ' זכו עם ענב שמיא לא זכו עני ורו"ב על חמור (סנהדרין דף צ"ח) פירשו אם בא מלובש בדרכי הטבע נקרא רוכב על החמור שהוא בחי' חומריי לבוש הטבע (עיין בזה מדרש תלפיות ענף אברהם בשם צרור המור, ובילקוט זכרי' ט' ע"ש)

ומעשה תדע אם כי ממצרים קראתי לבני אשר לא קבלו תורתי ובכ"ז שמרו משמתי לא התערבו בעמים לא שנו את שם לשונם ומלבושם ולא לטרו מעשיהם והיו גדורים בעריות ואת בריתי לא הפרו אחת היתה ובאונס ופרסמה הכתוב, ועתה הגיע עת דודים ואראך מתבוססת בדמך לא ככמצרים אצ"ר רק אחת היתה, ולא כבימי עזרא אשר קרע את בגדיו ומעילו ומרט שער ראשו וקננו וישב משומם בתענית וזעקה וזעקה עם העם הרבה בכה על מעל

כולל העברים

כ

הגולה כי הושיבו מנשים נכריות (עזרא סי' ע"ה). וכן ע"י נחמי' כתוב לאמד על אשר הושיבו נשים אשדודיות ועל בניהם אשר חצי מדבר אשדודית ואינם מכירין לדבר יהודית וכלשון עם ועם ויד הסגנים במעל ואריב עם ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם ואשביעם באלקים וכו' (נחמי' סי' י"ג) עד אשר כרתו ברית להשיב חרון אף ה' ולהברל מעמי הארץ ומן הנשים נכריוח וכתורה עשו וכו' כמפורש בקרא (עזרא סי' י') ועל מה היה כל הרעש הזה כמה נכשלו הלא פרשם הכתוב סוף עזר' מכל בני הגולה נמצאו קמ"ג במעל הזה במספר הזה נמנו כל הפושעים מכל ישראל לא לבד מבני הגולה אשר עלו. ולא עלה עזרא מבבל עד שעשאם כסות נקיה (קדושין דף ס"ט) וא"י היה עיסה לבבך ולא רצו לשדך עצמם עם העולים ע"כ כמבואר (שם דף ע"א וכו') ולא נמצא כ"א שנכשלו בנשג'ז בארמיות ולא בגופן של עריות החמורות שבתורה כאשר אמרו על ב' פתילות בנר אחד שגרם חורבן בהמ"ק רח"ל והאדון אשר אתם מבקשים פנתם זה אליהו בקנא את קנאתו על מעשה זמרי בן סדוא ועתה מה לי פה זכרו הראשונות כמאמר איזה חכם הרואה את הנולד מן הנולד את היולד. רחצתי את רגלי איככה אטנפם וזכרתי את בריתי. ואם לא נשבעתי לאברהם יצחק יעקב אשר נשבעתי בקדשי הייתי מהפך כל העולם לתוהו ובהו כי מי נח זאת די דרשו ידעו ממעשי דור המבול ודור ההפלגה ה"י ואחכול על שם קדשי למעני למעני אעשה למען שמי ועתה מה תצעק אלי באו חשבון ואקד ואשתחוה להפסיק הריבור כי "ידעתי גם "ידעתי.

על כן ע"י בא בחדריך וסגור דלתיך בערך ושפוך כמים לבך התפלשי בעפר בכי והתחנני בו ושבת עד ה' אלקיך ומצאת וכו' ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו פנה אל תפלת הערער וגו' ואחד מזכה עיר וכו' וחסדי ה' כי לא תמנו וגו'. ואני על משמרת אעמוד כי כל הבא בשביל הצבור בא בזרוע (מדדורש) לא נחתי ולא שקטתי כי אמרתי אם שחורה אני במעשי נאה אני במעשה אבותי. גם אם ח"ו תמה זכות אבות הראשונים זי"ע"א כמה תנאים כמה אמוראים כמה קדושים כמה צדיקים כמה תמימים כמה גמ"ח כמה מצות כמה מעש"ט מבטן ומרחם כנ"י יצאו ואל תשלכני דעת זקנה מלפניך ככלות כחי אל תעובני בעת כזאת כי עת צרה היא ליעקב אשר לא לבד כדלים וכרשים כ"א כפשעים כחוטאים דפקנו דלתיך אל תטשינו ואף תכלימנו קול דמי אבותינו צועקים אליך לעזרה אשר שפכו דמם כמים עדיך ועל שמייך וקיים אומנתך לשיני עפר ובגלל אבות תושיע בנים. ושלח נא ביד תשלח אמר משה רעיא מה מנא זי"ע"א דרוז"ל על נשמת עקיבא בן יוסף זי"ע"א אמר כן שהוא נשמת משיח בן יוסף אשר נהרג ואשר נסרק על קידוש יחוד שמייך ואת מאמרו מוזכר (נדרים כ') כאשר עלה מבבל עם רב חילו כל אלו זוגי דרבנן אמר האי רשיעא לדביתהו אשר שבקה ארמלא חייא קרוע ובלוה עניה ודלה כולהון שנין. א"ל ואת להיכן אמרה ליה "יודע "צדיק "נפש "בחמתו אתת לאתחוויי ליה קא מרחן לה רבנן אמר להון הניחו לה שלי ושלכם שלה הוא וכו'. ולפיכך יודע תעלומות גלויים פנימיו דברי' אלו זכור תזכיר כנ"י רעיתך תמתך אשר שבקות כל אלו שנין ארמלתא חייא עניה סוערה גולה וסורה ואל תניח לדחיני לא מהאי "רשיעא ולא מהני "רבנן כי יודע "צדיקו שד "עולם נפש בהמתו. על כן זכור תזכרני עוד רחם תרחמנו ולמה יאמרו חגיים איה נפלאותיך אשר ספרו לנו אבותינו על גאולתינו ועל פדות נפשינו וכימי צאתינו ממצרים להראינו נפלאות רב חסד מטה כלפי חסד גב

כולל העברים

בבית מדרשו של רשב"י זי"עא אמר ר' חייא זי"עא שם דאורך הגלות יסע"י למעביד לון נסין ופלאין באחרית הימים ומה כחי כי איחל וכו' ולא נחו ולא שקטה דעתי עד שהאיר ה' את עיני להבין אמרי בינה בדרך כח.

פתח ואמר עיניך לנוכח יביטו וגו' והחכם עינו בראשו וגו' וכמאמר הזה איזה חכם הרואה את הנולד מן הנולד את היוולד כזה ראה כי זה משה האיש פסק להלכה (רכב"ם פ"א וסי"ב ה' מלכים) כשמואל דאין בין ימות המשיח לעוה"ז אלא שיעבוד מלכיות ורק בקיבוץ גליות תליא מילתא וכן התורה מכריע דברי תורה עניות במקום א' ועשירות במקום אחד וטעם הדבר הוא ע"פ מה שפסק ואמר (פ"ח הלכות יסודי תורה) שהמאמין ע"פ אותות יש בלבו דוסי ואמונתו כוזבת ומסוכנת וע"כ אמרה תורה על הנביא אשר בא לבטל דבר מדת ועשה אות ומופת הנביא הוא יומת כי האות בא לבעבור נסות אתכם וגו' ונביא שקר הוא וכו' והנסיים והאותות אשר עשה משה היו רק בעת הצורך בחסרון הטבע השלים הנס וכו' ע"ש. ועתה תחזה גאולה ראשונה שהיה ע"י אותות ומופתים ע"כ לא היתה גאולה שלימה כי כל הרעות יצאו מן הדרך הזה כי אם לא היו אותות אז לא עלו ממצרים כ"א ישראל עם בחירו אשר האמינו בה' וגו' ואמרו נעשה ונשמע והיו מקבלים התורה באמונתם אמת והלוחות היו חרות חירות מן המה"מ וכו' והי' עולם התיקון בשלימותו כמפורש בדברי חכמים אך ע"י שנעשו אותות ומופתים להרעיש בני תבל ע"כ מזה בא כי וגם ערב רב עלו עמם וגו' מאחר שראו מופתים הלכו אחרי אמונת דוסי ואמר ליה קודשא ב"ה למשה לא תקבל לון אמר משה מאדיח דעלמא כיון דחמא גבורתא דידך בעיין לאתגייר וכו' כדאיתא במדרשו של רשב"י זי"עא (כי תשא דף קצ"א) ולא שמע אז לעצת ה' אשר קשים גרים לישראל וכו' וגם ראה עצמו מוכרח לקבלם שלא יהיה ח"ה כי מה יאמרו הגויים אם ידחה אותם בבי ידים ולבסוף יצא מזה מה שיצא מעשה העגל נעשה על ידם ושכירת הלוחות ומיתת משה וכל הגלות וכל הצרות ר"ל כמפורש (שם זוה"ק פ' כי תשא) וע"כ נגרם חורבן בית ראשון כי היו מלומדים בנאים ולא בכל יומא מתרחשנסא ע"כ נפלו לאחור לדרכי האמורי בכשופיהם ולהטיהם והלכו בזה אחרי ע"ז כי גם חרטומי מצרים ידעו לעשות מופתים לעם והכשילו את ישראל ר"ל עד שנחרב בית ראשון ע"י ע"ז ג"ע וש"ד ר"ל, וגדול היה כבוד בית האחרון כדאיתא (פ"ק זב"ב) על בית שני שלא נבנת במופתים והיה לו קיום יותר ולא נחרב בשביל עבירות כאלו שאינם שייכים כלל לזרע ישראל כ"א נחרב ע"י עון קנאה ושנאת חנם. ה' יחזירנו בתשובה שלמה לפניו ב"ב למען שמו, וכדאיתא כ"ז (יומא ד"ט) ואני בעניי כבר הארכתי בעד המון עם ה' בספרי הקטן אל העודרים השני בענין זה, כי הבן אשר יכבד אב רק ע"י מופתים להכיר את אביו וע"י אותות יאהב את אביו מן סורר הוא ר"ל לא כן דרכינו עם ה' בניים למקום אהבתנו כמו טבעי כא בת בניים אל אבות בני ישראל העמוסים מני בטן וגו' ואתם הדבקים בה' וגו' כאשר מתפלל או לומד כי יראה את התורה הזאת אשר נתנה מפי הגבורה אז אתה הראת לדעת וגו' וע"ש בספר הזה באורך ואל תסתכל בקנקן יכו' כי יש בו דברים שהם צרי ומזור לנפש בעוה"י

והרי לך אות התולדות אשר יוצאים מן האותות כאשר עמד המשיח השקר הידוע ועשה מופתים והלכו אחריו רבים אחרי מופתיו וע"כ באו לבאר שחת כאשר סוּטן מוכיח על תחילתן כי ע"י אמונות דוסי נטר מאחרי ה' וכו' ר"ל

ולא באלו חלק יעקב, הגאולה העתידה אשר אנו מטוים היא גאולה שלימה וא"א שתהי' גאולה שלימה כ"א ע"י ואצרוף ככור סיג'ך וגו' שיתבטל כל הערב רב כל אנשי שקר כד בני דופי ויתפרדו כל פועלי און וגו' ולא ישארו כ"א ישראל באמונתם אמת על מטתו שלימה של יעקב אבינו זיע"א ודבר זה א"א להיות בדרך נס כ"א ע"י דור מחרף ומגדף אשר חרפו אויבך ה' אשר חרפו עקבות משיחך ה"י ע"כ כל אשר לו טינא בלבו יצא והלך לו ובכן לברר וללבן עד עת קץ וגו' וע"כ בא משה לתקן מעשה משה שלא ליתן עוד אחיזה לערב רב וקיים וקבל עלינו הלכה כשמואל בדינו כי אין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שיעובד מלכיות מלבד ולמה יבחרו עוד בישראל כ"א למצן 'נעשה 'ונשמע לכבודו ית"ש.

ואין אדם מכחיש כי גדולים מעשי צדיקים וכו', אך העיקר כאשר שמעתי מאא"ו מורי הרב מהרצ"ד זיע"א ויאמינו בה' עיקר, ואורייתא וקוב"ה חד הוא, ואח"כ ובמשה עבדו ולא לעשות הטפילה עיקר ח"ו ולעשות חבורתא כלפי שמיא ח"ו, וכזה היה רצון העליון גם ביציאת מצרים וע"כ מקרא מפורש בפי (שמות ג') ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אני שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה ע"כ ונלאו כל מפרשים מה שיך בזה אות על לע"ל אשר עדיין עיניהם לא ראו ועוד הרבה קושיות בפרשה ואכמ"ל, אך בזה תבין כי זה עיקר ולא יהי' דך אות אחר כ"א זה האות לישראל עם ה' כ"א אך ורק בהוציאך את העם (המיומן) שבעם בלא ע"ר כבמדרש) ממצרים או תעבדון אלקים, ובמצרים א"א להם לעבוד אלקים מכח הגלות וכו', ובהוציאך ממצרים תעבדון אלקים ותקבלו תורתו בעוה"ז ודי באות הנה, ואלמלא קיבל משה זה האות לבד והלך בדרך כן למצרים אז נתקיים, רק כי אהי' עמך היה גאולה שאין גלות אחרי' והיה אז גאולה שלימ', אמנם ויאמר משה וגו' עד שאמר 'והן לא יאמינו וגו' וע"כ מבואר במדרש שאז נגזר עליו מיד שימות במדבר לאמר ג"כ 'הן קרבו ימך למות וגו', וע"כ מכח מניעה זאת ג"כ מיד אמר ה' אהי' אשר אהי' כבר רמו לו גלות אחר, כי אהי' עמם גם בגלות אחר, והא בתא תלי' אלמלא הדך אחר רצון העליון הראשון מיד אז נתקיים ושבנו לקולך ובאת אתה וקני ישראל לבר וגו' ולא צרמו עצמי הערב רב וקא מעשה עגל וכו' ר"ל והיה גאולה שלימ' משא"כ אחרי המניעה כי ויסתר משה פניו כי יראה מהביט אל האלקים אשר נגלה אליו מתוך הסנ" דייקא (ע"י לקמן) ע"כ נענש כאן אתה רואה ואין אתה רואה במלחמת ל"א מלכים והא בהא תלי' ועיין במדרשים ותבין, ולא לררשה קא אתינא מה כ"א למעשה, ע"כ כשיתגלה חמור כל הערב רב וכל אנשי שקר יברחו ממנו כי הוא יבא בדרכי תורה ואמת והם לא יאמינו כי יאמרו תנו לנו אות ואין עמו אות אחר כ"א זאת האות 'תעבדון 'את 'האלקים 'בהר 'הזה רק זה, ולא יהפך המטה לנחש ולא יעשה ידו מצורעת ר"ל (והבין זאת) והם לא יאמינו וכל בעלי אשרה בעלי גאה וגאון ימאסו בו כי מאחר שהוא עני ורוכב על חמור 'עושר אין כאן, ולא רכב ולא מרשים וחמישים איש רצים לפניו, רק האות הנה תעבדון אלקים בהר הזה מי ילך אחריו כ"א עם החוסים בה' אנשי אמת אנשי ח"ל יראי אלקים, כי זה סימן תאמת לא כחל ולא שרק ויעלת חן קושטא קאי מעצמו בלי אחיות עינים, וע"כ נאמר השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תתעוררו את האהבה עד שתחפץ טאלי

כולל העברים

ואמר (ישעי' סי' נ"ב) ומי האמין לשמועתינו וזרוע ה' על מי נגליתה ויעל כיונק לפניו וכשורש מארץ ציה לא תואר לו ולא הדר וגו' מכל אלו אנו רואים שגאולתנו תצמח על דרך שפל כזה למען שלא יתחברו כ"א זרע ישראל אמת וכנאמר והיה ראשיהך מצער ואחריהך ישגה מאד וגו' וכתוב בס' ארצות החיים שער ט' אות י"ט העתק על מקרא ביחזקאל סי' י"א וקבצתי אתכם ואספתי אתכם וגו' דב' קבוצים הללו הם בתחילה יתנו ישראל בלבם לחזור לא"י רוב מישראל ואח"כ יהיה קיבוץ גליות בשלימות ע"י משיח ע"ש ומקרא מלא הוא עוד אקבץ עליו לנקבציו וגו' וכן אמר קרא (ישעי' מ"ז) ראשון לציון הנם הנם מעצמם ואח"כ לירושלים מבשר אתן. וע"כ אמר סורו סורו צאו משם סמא אל תגעו הברו נושאי כלי ה' (ישעי' נ"ב) וכו' הרי שמוהירם שיצאו מן הארצות למען לא יטמאו שם והוי קל כנשר רץ כצבי וכו' וע"כ נאמר (ישעי' סימן ב') מוסר גדול לישראל כנאמר והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' וכו' והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וכו' ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה וגו' לא נמצא מי שיקרא אותם כ"א מעצמם יאמרו לכו ונעלה וגו' א"כ קו"ח מה יש לישראל לעשות אחרי ידעם הנה עומד אחר כתלנו וכו' ע"כ אמר בית יעקב לכו ונלכה בגור בית ה' קחו מוסר למו. וצריכין להשים על הלב מאחר דשמואל ס"ל דאין בין ימות המשיח לעוה"ז כ"א שעבוד מלכיות בכבד והרמב"ם ז"ל פסק כוותי' ומוזה הטעם סידר הרמב"ם ג"כ כל ההלכות של לע"ל ולא מצינן בהדי' ע"ז חולק. וא"כ כל הנסים ואלוהו לא יהיה כ"א בקץ הימים ממש קודם עת התחיה באחרית הימים משא"כ בימות המשיח עולם כמנהגו נוהג א"כ איך תקבוצ הגליות מאחר שלא יהיה נסים ולא נבואה וא"כ מיכרח הוא כן שיתקבצו הגליות מעצמן כי יעיר ה' רוחם לקיים אחרי ישובו בני ישראל מעצמן ובקשו את ה' אליהם ופחדו אל ה' ושובו וגו' (הושע סי' ב') וכי יש ספק בזה שאם לאבותינו במצרים היה רשות לעלות לא"י כאשר בנה"ז שהיו עולים בבהילו בשמחה רבה. ובני אפרים עלו מעצמם ונענשו רק ע"י שעלו במרידה בדי רשות המלכות בשביל שיעבוד הגוף ולא היה עדיין זמן קץ אשר אמר ה' גר יהיה זרעך וגו' (סנהדרין צ"ב) משא"פ אם מלכות נותן רשות וחרות לעלות כי הטה ה' חסד כימי כורש מי בכס ירא ה' יהיה ה' עמו ויעל. ולקיים מצות ה' בתורתו. ובגמרא מפורש הוא דרך כאשר יהי' נגמר כבר בנין ירושלים אז יבא דוד (מגילה ד"ז) וכאשר הוכיח תוס' י"ט בפ"ה דמעשר שני ממתני' דגם בנין בית יהי' קודם מלכות בית דוד וכמו שהי' בימי בית שני וכאשר מפורש שם בירושלמי. והרי יש לזה ג"כ רא"י מוכרחת מנבואת יחזקאל שהרי הקב"ה מסר לו צורת הבית דלע"ל וכתב (שם סי' מ"ג) הודע אותם וכתוב לעיניהם וישמרו כל צורותיו ואת כל חקותיו ועשו אותם וגו' פירשי' זיע"א לעת קץ. וכתב שם דגם בימי עזרא היו ראויין לנסים רק גרם החטא וע"י שנכשלו מהם בבנות הארץ ע"כ יצאו רק ברשות כורש ובנו לעצמן ע"ש. א"כ מוכח שגם בנין בית יהי' קודם ביאת אל"י דאל"כ למה היה צריך למסור צורת הבית על עת קץ וא"ת מפני הלימד מסרו כדו"ל להעוסק בתורתו כאלו עוסק בבניינו. מכ"מ מאחר שצוה ה' " ימסרו צורתו " ועשו אותם מוכרח שהוא מצוה לדורות על המעשה. ועוד הרי כך רא"י כרורה שחלוקת הארץ וקיבוץ גליות הכל יהי' קודם קץ הימין וישראל מעצמן יעשו כן מאחר שיהי' להם רשות והורמנא מן המלכיות וכנאמר ונקבצו בני יהוד' ובני ישראל יחדיו ושמו להם

ראש אחד ועלו כן הארץ וכו' שהוא ועלו מעצמם וזאת הנבואה קאי על קיבוץ גליות כמפורש שם ברש"י ז"ל אשר יבחרו בו ושמו ל' אש זה יהי משיח ע"ד שיתגלה אחר כל התיקונים משיח האמת ממלכות בית דוד בב"א, שהרי הכתוב מצוה שם מפורש (יחזקאל ט"ו מ"ה עד ס"ו מ"ח) איך יחלקו הארץ לעתיד ב"ב לא כמו שהי' מקורם כ"א לייג רצועות שוות וחלק הא' יהי' של נשיא בין חלק יהודי לבין בנימין, ומביאו הרמב"ם להלכה, בפ"ד מהל' מלכים ועי' הל' שמיטה פ"ב וי"ג, הרי שכבר הכל הי' נמסר איך יתנהגו גם בחלוקת הארץ מוכרח שכל זה יהי' טרם ביאת קץ הימין אשר יבא אליו זיע"א ועוד מדקרא שמו של משיח נשיא וזא מלך דהא מצד הרין מחוייבין למנות להם מלך ככתוב הרמב"ם (פ"א מהל' מלכים) מוכח מזה ככתב בתו"ט מן הירושלמי דיהי' אז עוד תחת מלך רק נשיא יהי' להם כאשר היה בימי בית שני, ועוד גם בנין ירושלים יהי' קודם קץ הימין כמוכח ג"כ שם ס"ו מ"ח מצוה ה' באיזהו אופן שיבנו ירושלים לע"ל כמה יהי' הקיפו ושיהי' לו י"ב שערים על שמות שבטי ישראל ושישכנו סביב למשכן כהנים וסביב להם משכן לויים וכו' הכך נמסר בכתב מיד ה' על בנין העתיד הרי שכבר הכל מוכן ומוזמן ואין דבר תלוי אלא בתשובה בפועל לשוב לארץ אחרי שהעיר ה' לבב מלך ושרים לבטל שיצבוד מלכיות ואלמלא יהי' דבר זה רק אחרי שיתגלה אליהו לא היה הקב"ה מוסר זה על לדורות הלכתא למשיחא ע"י יחזקאל מזה ראי' ברורה כירושלמי וכשמואל וכפסקו של רמב"ם וכו' וכהג"ל וכן רואין בכל הנבוא' ישע"י אמר אתם תלקטו אחד לאחד בני ישראל וכו' (שם ס"ו כ"ז) ואלמלא בא משיח באותות ובמופתים לא הי' הקיבץ לאחדים כ"א בכת א' וכן נאמר ושב יעקב וגו' מעצמו ואם כי כ"פ נאמר וקבצתי וכו' המכוון לדעת רמב"ם ז"ל שהקב"ה יעשה סיכות שיתקבצו כהדא דאמר ושבתי שבות בני עמון וגו' ואשיב את שבות עילם וגו' (ירמ"י מ"ט) וכן על זמן בית שני כתב ע"ז, וכן נאמר ויש תקוה לאחריתך וישבו בנים לגבולם ונאמר הנה אלה מרחוק יבאו והנה אלא מצפון ומים ואדה מארץ סינים וגו' (ישע"י מ"ט), וכן כתב (ירמ"י ל"א) הציבי לך ציונים שתי לבך למסיל' דרך הלכת (כבימי בית שני) שובי בתולת ישראל שובה אל עירך אלה עד מתי תתחמקין הבת השובבת (למה דך לסבול כל הצרות הללו ודחתחמק בגלות) כי ברא ה' חדשה בארץ נקבה תסובב גבר וכו' וכתב שם מפורש בילקוט דקאי על העתיד שברא ה' חדשות מאחר שכניי מכוני בשם נקבה ובעת צאת ממצרים ירד הקב"ה והוציאם ולעתיד יהי' חדשה שהנקה כנ"י תלך אחרי זכר לבקש הקב"ה ישראל מחזרין אחרי הקב"ה לילך אחריו אל מקומו שואב זורח ע"ש וכמ"ש (שם ס"ו נ') בימים ההמה ובעת ההיא נאם ה' יבואו בני ישראל המה ובני יהודא יחריו הלוך ובכו ילכו ואת ה' אלהיהם יבקשו ציון ישאלו דרך הנה פניהם באו ונלוו אל ה' ברית עולם לא תשכח וגו', וכאשר עלו בימי בית שני כן מוכח שיהיה דע"ל, ועיי"כ יש דדאוג מאד מגזירות קשות ורעות רח"ל על בני חו"ל היי מאחר שכן אמר ה' ע"י (יחזקאל ס"ו כ') והעולה על רוחכם היו לא תהי' אשר אתם אומרים נהי' כגוים כמשפחות הארצות אשר וכו' היי כי זה דבר ידוע קץ בא הקץ כי לא יכלו להתמהמה בכל המדינות הללו אשר התחיל בהם הפורץ, הנה בספר חסידים כתב על קרא חטאתי כי לא ידעתי וגו' פי' זה הי' החטא כי הי' לו לשום על הלב לא לחנם עשה הקב"ה מניעות כאלו מאחר שהוא עושה כל המעשים והיי' לו לפשפש במעשיו פן ירס הדרך לנגדו ע"ש ואם לאוה"ע נאמר כך קי"ח לישראל למה לא

כולל העברים

ישימו על לב מה זה עשה ה' לנו אשר מוזמן קרוב קרוץ מצמון בא לכדו זרע ישראל ר"ל מצרות הבנים אין למער רחל. עוברא הוי בעירנו אב אחד נכבד ועשיר דקח לבנו מורה ללמוד גם מן החיצוניות כדרכן. לימים נסע עם בנו שנתגדל כן ליריד א' קרוב ויהי בבוקר באו באכסנאי עמד האב ותניח תפילין והתפלל ואחרי תפילתו קרא לבנו למען יניח תפילין ויתפלל ג"כ הראה לו בנו בצחוק על הסוס אשר הלביש על ראשו תפילין שיר שלו ר"ל ושחק בו ואמר הסוס מוציא אותו בתפילין ר"ל, ואמר מה לו לבן אדם עם תפילין וכי חס לא להזכיר איך בן קם באביו לצחוק בו באשר שהולך בחושן ומניח תפילין ר"ל. זה המעשה היה לסנינו ואם נספר כיוצא במ תקצר היריעה הלא תראה איך נתגדלו הבנים נאוף ופרוץ וכו', וכאשר תראו חלול ש"ק מפנים ואחור וכדו' פרוץ פרוכה הי' וכן מצרות הבנות כיוצא גם ואשר מוכרחין לישב עד שילבין ראשם כי בני עשו לא ישאו אשה עד כלות לכל הפחות ארבעים כפרשי ז"ל שם אחרי שנחלש כוחם מכל תועבותיהם ר"ל ואח"כ מבקש הון רב נושא אשה רק מחמת ממון וחודש נכנס וחודש יצא וממנום אבד וחזר' לבית אביו כימי נעוריו, וכמה וכמה מאבדין עצמן לדעת ר"ל מרוב הצרות בעיני ראיתי החשבון של שנה א' בעיר גדולה א' עלה ע"פ חשבון ערכאות שלהם דערך ק"ע נפשות ר"ל, כי מאחר שהאמונה נכרתת והתאוה בזה או בזה אין לו גבול סוף הולך לבאר שחת ואין כאן המקום לפרטן ועוד חזון למועד, אך כל הרואה בעיניו יראה כי זרעם מתבטלו בגוים, וצדוקים ואפיקורסים גרועים הם מעכו"ם הי', ומאחר שהאבות עדים יושבים שם אם גם שבניהם על פניהם יברכם לועג ליקחת אם, בת קמה באמה וכו' ועל מח הם יושבים מה תקותם וסופם כ"א שיהיו כגוים כמשפחות עמים או גם יחשבו להיות בעמים שרים ופרתמים וכו' ע"כ אמר הנביא העולה על רוחכם היו לא תהי' כ"א חי אני נאם ה' אלקים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחיסה שפוכה אמלוך עליכם והוצאתי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצתם במ ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה וגו' ע"כ אמר הנביא שיבאו גזרות רבות ורעות כאלו הי' שיהי' רצועה מרדו' להוציא אותם מן העמים עד שבע"כ יהיו מוכרחים לשוב אל ארץ אבותיהם, ומעתה יש להשיב על הלב אחרי אשר כבר רואין צרות כאלו לידע ולהודיע על מה עשה ה' ככה כי אנחנו רואים מה העון גורם כי עברו כל הקצין, ע"פ זוה"ק נגזר רק כל היום דוה שהוא אלף שנים ועלינו עבר כבר קרוב לאלפים וכיוצא כל הקצין שנמצאו כבר כלו ועברו כאשר עין בעין תראה אם תתן דעתך על מ"ש במדרש הנעלם פ' תולדות וכיוצא בו הרבה וא"א לפרוט הכל (ודע מ"ש שם שבנין ביהמ"ק יהי' קודם קיבוץ גלויות נחלק עליו בדרז"ל ולפי מ"ש לעיל שיהי' ב' קיבוצים יש לישב ואכמ"ל ובמקומו בס' תמצאהו בעזיה ועיין מ"ש בענין חקן וע' סנהדרין דף צ"ט ותדע כי כלו הקיצין (וע' שם דצ"ז) ואין הרבר תלוי אלא בתשובה ומעשים נקטו בכפלים כי לא די בתשובה לבד כי כבר עשו אבותינו יותר תשובה כ"א תשובה צריכין בפועל במעשה לכו ונשובה אל ה' מאשר שרשות נתונה תליי וכה אמר ה' בשם רצון עיניתך וגו', ואם כ"כ העון גרם עד כי עבר קציר כלה קיץ וגו' הי', ובמה ימלא לבבינו דומר שאנחנו צדיקים מימי בית שני מאחר שענינו רואים שכל הקיצין עברו ועד מתי תתחמקין וגו' מה גם אחרי שמפורש ראינו הלכה כשמואל שאין בין עה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות ומאחר שהרשות נתונה תליי ויושבים מה בלי שום גלות ביה ע"כ עשו אחרונה ראשונה כל זמן שעוד בידך לתציל

ורעך לפני ה' והמקיים נפש א' כאלו קיים עולם מלא קו"ח לחוס על זרעו וזרעו
 ורעו וה' דיבר טוב על עמו ונחלתו כאשר אנו רואים עין בעין כי תלוי מזמן קרוב
 שנחטטל מה כל עוד גלות ב"ה אשר מקודם היה פה מאוד עד שלא היה רשות
 לבני אמי ליתן אבן על אבן אטילו לכסות כיפה על ביהכ"נ וכדומה לא יאומן
 כי יסופר הגלות אשר היה מקדם בא"י ועתה איך נתן ה' בלב מלך ושרים להטות
 עלינו הסד שאין כיוצא בו בשום מדינה אשר מטורים בני מכל מיני שיעבוד
 ומכל גזירות ועושים הישר בעיניהם בעבודת ה' וכן בבנין בתים קנין שדות וכרמים
 וכו' ומתריבים מידי יום ויום בניינים ותניות תלוי לעינינו אנו רואים שנתקיים
 דברי שמואל לפלא שאין כיוצא בו בשום מדינה שבעולם ולמה לא נשים על
 הלב על מה עשה ה' ככה בארץ הזאת. ועל מה עשה ה' ככה בארצות העמים
 מי לא יראה כי יד ה' היא לקבץ נדחי ישראל וקיים בנו דברי נביאיו ואתם
 הרי ישראל ענטכים תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבא. כי הנני
 אליכם ופנתי אליכם ונעבדתם ונזרעתם, והרביתי עליכם אדם כל בית ישראל
 כלה ונשבו העדים והחרבות תבננה והרביתי עליכם אדם ובהמה ורבו וסרו
 והושבתי אתכם כקדמותיכם והטיבותי מראשיתכם וידעתם כי אני ה' והולכתי
 עליכם אדם את עמי ישראל והייתי להם לנחלה ולא תוסיף עוד לשכלם וכו',
 ושם סי' ליד וכרתי להם ברית שלום והשבתי חיה רעה מן הארץ וישבו במדבר
 לבטח וישנו ביערים וכו' ונתן עץ השדה את פרו והארץ תתן יבולה והיו על
 אדמתם לבטח וידעו כי אני ה' בשברי את מטות עולכם וגו' ע"ש. וכל
 הרואה יראה כי הכל תלוי בנו אם ישבו הארץ יבנו בתים יקנו שדות לקיים
 מצות התלויות בארץ אז תמרה הארץ ישע בעוה"ה ע"כ דעו את אשר עליכם עד
 עתה רוב הבאים אשר באו היו עניים מרודים היי, והעשירים אשר באו באים
 ע"ש רוב לישב במנוחה בלי שום עסק, ולהגיע לתכלית מטרת ישוב הארץ צריכין
 אנשים עוסקים לזה בכל כחם ואשר יהי להם במה להתעסק, ובכל אלו בחסדי
 ה' לא עזב את עמו כי מתרבה ב"ה הישוב יום יום, הבעלי מלאכה רובם יש להם
 מרנסה כמו בחיל וידעתי מאשר באים לכאן בכסף מעט ועוסקין במסחר וקנין
 ומפרנסים עצמם ומהם נתעשרו והכל תלוי במזל אין עניות ואין עשירות מן
 האומנות וכו' ורק לאלו אשר באים בידיים דקנים קצירי ומריעי אשר צריכים
 לבנות עצמם במלכתים לבקש מתנת בוד כרום זולת לבניא להם תיסורים יותר
 קשים היי וכאלו נדון באש ומים היי ובכל זה שמחים בחלקם טוב להם יום
 בחצרותיו וגו', נוח יותר להתבייש בעולם הזה ולסבול כל כאלו היי ואל יתביישו
 בעוה"ב מבנים משחיתים זרע מריעים או לראות בני בני יוצאים לתרבות רעות
 ר"ל כאשר הוא שכיה בזהו בחו"ל היי ואם כי י"א עשה שבחך חו"ל ואל
 תצרך לבריות אינו כן דעת התורה והאמת והלכה כדברי רב המכריע היינו החולק
 בזה בספר שער החצר סי' שצ"ב ע"ש, ואם יתן איש כל הון ביתו באהבת כל
 הדר בא"י וזמה כאלו יש לו אלקי וכו' אשרי לו ואשרי חלקו, ובוה"ז אשר
 רואין כל אלו במדינות מרוצות היי כ"ע מודין שאין לך דבר העומד בפני מקוה
 נפש, ומכ"כ ת"ח רב או דיין אשר בלא"ה הוא נצרך לבריות דאסור להנות
 מדי'ת, ותל"י רוב הבעלי המלאכה מתפרנסין גם פה מיגיע כפם וכן רבים אשר
 באים במעט כסף ע"י קנין ומסחר מהם אשר נחאשרו והכל תלוי במזל ומאיי
 לא דעות תצא רק שלא יבא בדרך כן לבקש שלא תחסור כל בו, ולא יתלה
 חסרותיו בא"י, וזה הזמן הוא האבן בוחן לצרוף את ישראל לקיים דברי הנביא

כולל העברים

(יחזקאל סי' ל"ד) כבקרת רועה עדרו כן אבקר צאני והצלתי אתכם מכל המקומות אשר נפוצו שם ביום ענן וערפל והוצאתים מן העמים וקבצתיכם מן הארצות והביאותים אל אדמתם ודעיתים אל הרי ישראל באפיקים וגו' ושפטתי בין שה בריה ובין שה רזה ושפטתי בין שה לשה וגו' ע"ש וזה הנסיון והביקר בין שה לשה לעינינו כבר בא, מי לה' אחרי ה' ילך ויחרד ולא יחיש ללעג השאננים ולכל המניעות המבהילים אותו כי מעשה אבות סימן לבנים כאשר רצו אבותינו לארץ בא עמלק ר"ל ע"י רפידים שרפו ידיהם כפרש"י שם, ובאו מרגלים ע"י דרישת וחקירות כמדורו ל מובא בדש"י זיע"א שם וז"ל אמר הקב"ה אני אמרתי שהיא טובה שנאמר אעלה אתכם מעני מצרים וגו' חייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי מרגלים למען לא יירשוה משל וכו', ה"י, וז"ל בעל החרדים זיע"א דף ג"ו צריך כל איש ישראל לחבב א"י וקבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חק אמו כי עונינו שנקבעה בכיה לדורות יען מאסנו בה שנא' ומאכנו בארץ חמדה ובסדיון נפשינו מהרה יהי כתיב כי רצו עבדיך את אבניה ואת אפרה יחוננו אתה תקום תרחם ציון וגו' עכ"ל, והנני מוסר לכם מפתח קטן אשר בו תדעו להקיש על כל עניני א"י, רז"ל כללו במחאת חדא תורה וא"י (ברכות דף ה' וכו') מעתה תדע להקיש מזה על זה כי תורה וא"י הם דומים זה לזה ממש וכשם שאצל תורה כך דרכו של תורה וכו' פרושו כי הכניסה הדרך צריך להיות כן ואדם כי ימות באהל וגו' ובכל זאת לבסוף כי היא חיך וארך ימין וגו' וכן אם אתה עשה כן אשריך בעוה"ז וכו' כן בא"י וכשם שאצל בני תורה יש חילוק כי זכה נעשה לו סם חיים ואם לאו ח"ו להיפך כן בני א"י כל שירתו קודמת היא מתקימת וזוכה לדברים הדבה וכו' ואינו מתאוה לכרתן של מלכים וכו' מכש"כ המקיים ד' אמות של הלכה בד' אמות של א"י אשרינו מה טוב חלקינו טוב לי יום בחצריך מאלף בחרת וגו' אשרי עין ראתה כן מה גם לעת שלותה ב"ב, ועד"ז תלוקטו ארד לאחד בני ישראל אשר קרבות ה' יחפצנו באמת וארשתין די באמונה וגו' וכעין שקבלו התורה ע"ד נעשה ונשמע ולדעתי ג"כ מה שאמרו תחילת דינו של אדם על ד"ת ואח"כ צפית לישועה והבנת דבר מתוך דבר מישך שייך אהדדי שהצפוי לישועה לא סגי כ"א צריך לרשום על הלב מה שצריך לעשות לישועה בשביל א"י ולהבין דבר מתוך דבר ולילך בדרכי אבותינו כאשר עשו בימי עזרא וכהנ"ל, וכבר ג"כ כפה עליהם ההר כגיגית אם יקבלו א"י מוטב ואם לאו וכו' ה"י והנה כי כן הבטיח לנו בוראינו כי בהה ציון תהי פליטה וגו' וספק מיהו הוי מכת דרז"ל הנ"ל שמא עיכב הגאולה היא עד דינו כירושלמי ופסקו של רמב"ם ז"ל וכו' וכאשר גם הסברא מרע"ת דא"א שיהי הצירוף קודם גאולה שלימה ככתבו הנביאים כ"א דרך כן זהה בהא תלי ואלמלא זכו ה' יכולין להיות מופתים וארו עם ענני שמיא, משא"כ מאחר שלא זכו ורבו בני התרעובות וגאולה שלימה שאין גלות אחריה א"א להיות כ"א בהסיר סיגין וגו' א"כ מוכרח שיהי ראשיתך מצער וגו' למען לא יתדבקון כ"א אנשי אמת ואין מצער מה' להושיע ברב או במעט וגו' וקא מרובכם חשק ה' כם וגו' ואמת מארץ תצמח כתב במג"ע מארץ הוא מא"י כי כן הבטיח ה' לנער רשעים מן הארץ ותקיא הארץ וגו' כל אלו אשר אין ראויים לה תזרם ורוח תשאם ותמו, חטאים מחכאים ותקבץ בניה לתוכה בשמחה כנאמר (יואל ג') והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט כי בהר ציון ובי ושלים תהיה פליטה כאשר אמר ה' ובשרידים אשר ה' קורא וגו' בב"א.

ומעתה נבא אל מבוקשינו לידע ולהודיע מכל דברים אלו עד כמה עלינו חובה
 להתאמץ במצות ישוב הארץ. א) לכבוד עצמם להכין מפלט להם או
 לזרעיהם אם גם שאינם מן הזריונים מקרימים ובמנוסה לא ילכו ע"פ לקיים להם
 ועתה בשדה לך וגו'. ב) מצד המצוה הרי כל העולם לא ניון אלא בשביל חנינא
 בני ובגמ' (כתובות דף ק"ב) רבי חנינה מתקן מתקניה פרשיי משה ומתקן
 ממשולי העיר מחמת חיבת הארץ שהיתה חביבה עליו ומחזר שלא יצא שם רע על
 הדרכים ע"ל. וקחו מוסר. ג) אין לך צדקה כיוצא בו דהא מלבד מצות ישוב איי
 בעצמו גורם עייז פרנסה לעניים בדרך כבוד ואמרו רז"ל מטיל מלאי יותר מכולם
 ובכל צדקה גינו אלא ליומא משא"כ בזה אשר על ידם קונים נחלה היז קרן
 קיימת אשר ממנו אוכלים פירותיהם לדורי דורות קו"ח ששכרם כפול. ד) לגרום
 לקיים מצות תלויות בארץ ומאחר שכתב באבות דר"ג פ"ב דביטול מצות אלו
 גרמו הגלות ומידה טובה מרובה ממידת פורעניות א"כ בקיום מצות אלו יחיש
 פדות לנפשינו. ה) מצות ישוב הארץ דוחה אסילו שבות שבת בזה"ז (גיטין דף
 ח' וכו') אשר לא נמצא כיוצא במצות א"כ מניה כמה גדול המעשה למצוה כונת
 המכרעת כל התורה כולי. ומצות ישיב הארץ שהיא ג"כ בזה"ז כקיימ"ל או"ח
 סי' ש"ו ואה"ע סי' ע"ה וכו' אסילו לדעת ר"ח הכהן ז"ל כה"ג מודה מאחר שעל
 זה באים כדי לקיים מצות התלויות בארץ וכבר מבואר הלכה פסוקה ברמב"ם
 סי' ג' ה' אשות ופ"ו ה' מלכים וכו' ואכמ"ל. ו) לחוש עכ"פ לדברי שמואל ולפסקו
 של רמב"ם וירושלמי וכו' כה"ג לעשות התעוררות דלתתא לגרום התעוררות
 דלעילא וספק תורה להחמיר מכש"כ אם גם ספק מני אלף כזה לגרום חיווק ומעמר
 להצלת ישראל להחיש מפלט להם ואשר בזכות זה קרובה ישועתו / בא וצדקתו
 להגלות ואז יאמר נא ישראל תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי בזה אשר
 קמתי אני לפתוח לדורי, ועתה נבא על הסדרים בעזרה"י. כאשר יבאו לידינו
 ואין מוקדם ואין מאוחר.

א) זה הכלל הוא אם גם כי הנהגת הכולל הוא עיי השרים מכ"מ צריך להיות
 ראשים ממונים מיוחדים על כל דבר לפי ענינו נבונים בענין ההיא כגון על הנוגע
 בלישור וד"ת חכמי תורה. וכגון בונה הענין על ישוב הארץ צריכין להיות ראשי
 ממונים נאמנים המבינים טיב הארץ מה היא ובקיאים בעבודת ארמה ולהעמיד
 כשבים ברברים וכיוצא ככל הנצרך בענין זה.

ב) להתאמץ עיי גבאים קופות ומשולחים למען איש איש מבניי ישים עינו
 ולבו על מצוה זאת לקיים עכ"פ ושביה בצדקה וגו' לפרוש רוב צדקותיו לזה
 בפרט מי שמקיים מצות מעשר כספים אשר אם יפרוש לזה ע"פ שרשו (ע' תשו'
 אבקת רוכל למרן הכ"י זיע"א בזה סי' ג') שכר מצוה מצוה בזה לגרום למען
 גאולה תהי' לארץ עיש ויתקיים בהם מקרא שכתב ונתתי להם בביתי ובחומותי
 יד ושם וגו'.

ג) אמנם בדרך צדקה אם גם כי הצלה פורטא מיהי הוי מכ"מ צריך זמן רב
 להביא אל מטרתינו ע"כ צריכין לסעי' לזה ע"פ דרכים הקרובים יותר בע"ה ומוה
 ומוה אל תניחו ידכם וחמץ ה' בידכם יצלה. והן הנה.

ד) הלא נודע רוב ישוב העולם בזה"ז נעשה עיי "חברת בני אדם" (געזעלשאפטען
 בלע"ז) ויד ליד אשר איש את ריעהו יעזורו נותן להם כח להוציא מחשבותם אם
 גם גדולים ורחוקים כי כבר אמרו רז"ל אין ציבור עני וכו' ובדרך הזה בונים
 דרך הברזל וסטינות בים וכל מיני מחשבת לשם ותפארת וכל פעל ה' למעניהו

כולל העברים

ומעתה נשים לדרך זה פעמינו והנה חברת בנ"א לישוב העולם הוא ע"פ ג' דרכים
(א) שטרי שותפות אקטיבין (בלע"ז ב) שטרי קנין אבליגאטיבא (בלע"ז ג) שטרי
גורלות לאזע"ן בלע"ז.

(ה) הלא לפנינו ישנו שני דברים "אחד לבנות בתים גדולים לשם ולתפארת
לבנין ירושלים שנית לישב כל א"י ע"י אגודות אגודות אשר יקחו או יתנו להם
בית ונחלה למען ימצאו להם די פרנסתם ע"י עבודת אדמה שדות כרמים גנות
כשבים וכר וזוה אין צריכין כעת כ"א בתים קטנים אשר יש בהם חדר גדול
וחדר קטן ודיר וחצר ומרתף כאשר הוא מן הנצרך ליושבי כפרים כנודע.

(ו) ולהגיע לזה נבא מן אלו ג' דברים אשר עליהם הישוב העולם כעת עומד ונבא
המאוחר להמוקדם, לעשות שטרי גורלות הוא עדי"ז אם הראשים נגידי עם נאמנים
ובטוחים יעשו שטרי גורלות למשל כל א' על חשבון חמישים זהובים עסטרייך
שהוא לערך ל"ה רובע"ל או חמש מאות גרא"ש פיאסטער טוקי, ועי"כ לאחדים
יקובץ הון הנצרך ויתחילו ליקח נחלה ולבנות בית וכאשר יוגמר בנין בית ונחלה
כאשר הוא מן הנצרך לפרנסת אדם ברווחה לא פחות מב' חדרים ובית התבשיל
חצר ודיר ובור וחלק השדה ולעשות גן ירק או גן פירות וכרם דבר ולא חצי
דבר או יוטל בגורל ועדי"ז ובגורל יחולק הארץ על שני אופנים הן לעניים אשר
יקבלו חלקם ע"פ הגורל מן הנעשה בדרך צדקה כהנ"ל, הן לעשירים או בינונים
אשר יקחו להם גורל בכספם ויעלו על גורלם בעז"י ואח"כ יהי הברירה בידו
אם ירצה לישב בו בעצמו או יתנהו לאחד מבניו או ישכירהו או יתנהו לעניים
לזרע לו לצדקה כאשר ירצה כן יעשה.

(ז) הגורל הזה כל יומא זמנו הוא כאשר יוגמר בית ונחלה א' אז יודיעו הדבר
לרבים שביום פ' יהי גורל בפהרטיא במקום מפורסם וכן יעשו, ומעתה מובן
מאליו שעל בתים כפרים אשר אין צריך כ"כ הוצאות אז יתרבה הגורל בשנה
משאי"כ לבתים גדולים שבירושלים שצריך הוצאות רב וזמן הרבה עד שיוגמרו
ע"כ לא יתרבה כ"כ הגורל בתדירות כ"א מעט הכמות ורב האיכות כי כאשר
יפול בגורלו בית גדול כזה ערכו יוכל לעלות גם מאות אלף ויותר כיד ה' הטובה,
(ח) יכולין לעשות גם הגרלות באופן שיתחלק לשנים בנין ירושלים יהי ע"פ
גורלות הגדולים אלו לא פחות מנ' זהובים כנ"ל מיוחד והישוב הארץ לבית
ונחלה יהי מיוחד ע"פ גורלות יותר קטנים של עשרה זהובים למען השג תשג
גם ידי עניים ליקח להם גורלות כאלו.

(ט) גם גורלות הגדולים של בנין ירושלים יכול להיות באופן אשר יד כל אדם
יכול להשיגם כגון מי שלקח גורל שלם אז גורלו הוא תמידיות כל זמן שיוגמר
בית יעלה גורלו אמנם מי שכוקח חצי גורל הוא הגורל היא שלו ג"כ לחצאים
פ"א יהי בגורל ופ"ב לא יהי וכן עדי"ז עד חלק חמישית שבגורל אז תמיד
בכל גמר אחד מה' בתים יפול גורלו ועדי"ז תמיד, אך אם ירצו לעשות כן יהי
בהכרח שיכנו הבתים שווים שוה בשוה שיהי חלק כחלק בערכו כמובן.

(י) כל הגורלות וכל השטרות כמובא לקמן צריכין להיות בדפוס בטוב ורק
בלה"ק אם גם כי יעלו בעז"י על הוף העולם בתי שולחני הגדולים בערוזע"ן
בדע"ז, ויקויים בנו מקרא שכתוב ובנו בני נכר חומותיך וגו' הכל בכתב מיד ה'
יהי רק בלה"ק ולא אות בני נכר, כי לא יבושו עמי לעולם לא פחות אנחנו
מעם רומיניע"ן או אונגאר"ן וכר' תל"י, וכאשר הם מקפידים על לשונם וארצם.
מה גם אנו, ויהופך השליה על פניה של אלו הסוררים אשר בושת להם ג"כ

לדבר בלשון יהודית, ואם שוואבען אשר לא ידברו ג"כ בלשון אשכנז שכותם בלשון צח כ"א מעוקל ומקולקל לא יעזבו שפת אמם, והמה יבשו, בושו אמם חפרלו יולדתם כי הולידו בן סודר בן נעות המרדות עין תלעג לאב ותבות ליקהת אם וגו' ואנחנו לא נירא ואנחנו לא נבוש המה יבושו ואתה תעמוד חזקו ואמצו לבבכם כל המיחלים לה'.

(יא) אם ירצו יכולין לעשות זמנים קבועים בשנה אשר כל הבתים ונחלות אשר נגמרו עד יים ההוא יהיה בפ"א הגורל על כולם יחד במרהסיה.

(יב) שטרי קנין אבליגאטציען בלע"ז נעשו עד"ז כגון עשרה ב"א רצונם להעמיד להם עשרה בתים וכל בית ונחלה כדרך בני כפרים צריך עליו לערך ב' אלפים זהובים למשל וס"ה כ' אלף זהובים יתן כל אחד מהם לערך כ' זהובים לחודש וכן מחייב עצמו לשלם משך עשרה שנים ס"ה עולה מן המקובץ כ"ד אלפים ועד סוף עשרה שנים יש לכל אחד בית ונחלה שלו בטח. אמנם יען שבכל שנה רק הכנסה לפ"ז רק כ"א כ"ד מאות זהובים א"כ לא נשדם בכל שנה רק בית אחד ע"כ צריך להיות החילוק ביניהם או ע"פ גורל להקדים או השטרי קנין יהי ע"פ סדר א"כ וכל הבא בראשונה על נחלתו הוא צריך לשלם תמיד יותר מן המאות והתשלומין הם בטוח כי הבית והנחלה הם זרבוני על התשלומין כסדרן כי עד שנגמר עשרה שנים בתשלומים הוא יושב כמו בשכירות ואחר תשלום עשרה שנים נעשה לו בשטר קנינו.

(יג) ועד"ז יכולין לעשות כמה מיני שטרי קנין כגון מי שרוצה ליקח שטר קנין כזה לשלם רק עשרים זהובים לחודש או יגיע לחלקו בית ונחלה ע"פ ערך כ"ד מאות זהובים אמנם אם ירצה לשלם זמן יותר מעשרה שנים או לשלם כגון ארבעים לחודש לחמשה שנים או לעשרה ע"פ תשלומיו באיכות ובכמות כן יהי ערך ביתו ונחלתו.

(יד) ועד"ז יכולין לעשות עוד באופן והוא מאחר שיש בין האוה"ע חברה כמזומה שנקראה בריסלע"ר באנ"ק שהם מלוים לכל אדם בטוח לשלם ו' למאה משך ד' שנה רצופים, וכוזה נסתלק הקרן והרבית שלהם, ומאחר כי יש עמנו ב"ה נגידיים אשר הם בטוחים בבתים ונחלות ובל"ה לא יבצר שיהי לכולל מקום לבטוח ומאחר שישתמשו בהלוואה זאת מיד לצרכי בנין והתשלומים הם בטוחים כי הוא כמו שכור אתו עד שתשלומיו יגמרו, א"כ יכולין ליקח מעות מן המקום הנ"ל או כיוצא בו ואם למשל רוצה אחד ליקח שטר קנין על חשבון לשלם בשנה ק"ג זהובים אשר הוא קרוב לשכירות המורגל פה לשלם בעד דירה כזאת ע"כ יהיה בכח לראשי כולל ליקח בעדו סכום לערך ב' אלפים ויותר והוא ישלם כן ל' שנה רצופים ואח"כ יהיה לו עולמית.

(טו) שטרי שותפות אקטי"ען בלע"ז, הוא בדרך משא ומתן ככל שטרות אקטי"ען שנעשה בכל מקום אצל דרך ברול ואצל סאבריקען וכו' אשר תכליתם הוא שותפות לרווחים אשר יעלו יתחלקו ביניהם, אמנם אינו דומה שמיעה לראיה הכקיאים פה יבינו כי אלו השטרות יהי טובים לא פחות מכל שטרות כאלה ואולי יותר טוב ב"ה כי מתרבה פה הישוב בע"ה גם בשנה זו באו לערך אלף משפחות לכר מכניי היוו ושכירות בתים הוא ביוקר מאד, ומה גם אם יעשו בתים ונחלות יכולים להשכירם כמו בכל המקומות חו"ל או באריות או בחכירות או בשכירות וא"כ חוץ מאשר יקיימו מצות ישוב הארץ יקבלו גם סידותיהן בעוה"ז כאשר מכל שטרות כיוצא כי כד השכירות והרווחים אשר יבואו מאלו חלק כחלק יחולק

חברה מחזירי עטרה ליושנה

אמנם צרכו אי"א ליתן על זה והזמן יגיד בע"ה כי יצליחו וירוויחו למעלה ראש אי"ה ואביא לכם לדוגמא הנה הישוב הארץ התחיל להיות להועיל בעיר יפו ע"י חברת קאלאניצן אשר באו מאיראפא ומתחלה באו ממדינת אמעריקא שם עשו חברה בין אוה"ע כדי לישוב אי"ה ירחם ור"ל. אך לא הצליחו כי יד ה' היה בס להמיתם ר"ל ולא נשארו כ"א מעוטים אשר ברחו על נפשם אח"כ נעשה חברה בין אוה"ע לישוב אי"ה במדינות ווירטענבערג שבאשכנז. והמה באו על מקומ' של אמעריקא אנער הנ"ל ומצליחים גם עשו פרי לרוב והתחיל שם הישוב אחת לאחת אשר עשו גנים ופרדסים, ונאמר לי מאיש בקי מהימן דשם כי גן א' יש שם אשר מן הפירות שלו יש שם הכנסה ששה מאות לירא טורקי לשנה שהוא לערך יותר משבעה אלפים זהובים רק מגן א' ואמרו לי כי אפילו חלק א' מחמש מאות של הפירות לא נשאר בא"י, ובעיני ראיתי כן כי יומם ודילה לא ישובתו אשר שולחים על ספינות תיבות אין מספר עם פירות פארטאג'אלען פארמראנ'צען וכן פירות לימוני'ס ואבטיחים וכו' ואם כי רוב מן הנשלח נתקלקל על הדרך מחמת כי הספינה גדולה וואפ"א אינו הולך כ"א שני פעמים לחודש ונצרכים לשלח גם על ספינות מלחים הנקרא זעגעלשיף וע"י שמתעפש בדרך הים ומתקלקלין אפ"ה המיעוט הנשאר משלים כ"כ רווחים כאלו כי ביפו הם בזול ובביתי קנו שם שמונה פארטאג'אלן הנ"ל בעד ה' פרוטות שהיא על א' טובים ומתוקים אשר לא ראיתי כיוצא בהם בחו"ל. ומעתה יכולין לשער מה שבאמצע הזמן יכולין להרוויח מהם בפרט אם השביל הברזל יוגמר עד לפה כמה יעלה ההכנסה (ואם כי קיימ"ל בש"ע חו"מ סי' שלא' דאין מוציאין מפירות ארץ לחו"ל כבר מבואר ברמב"ם פ"ד דה' מכירה דזה דוקא ביינות שמנים וסלתות וכן מוכח מגמ' ב"ב דף פ"ט ואכמ"ל). ואם כזה מקום אחד מה גם בכיכר הירדן וכיוצא שומנה של הארץ אשר הכל שמם ארץ פרי למלחה וגו' ה"י וכן שם בכיכר הירדן אין צריכין כי השנה כולי ליתן מספה לצאן כ"א יש להם די שבועם כל השנה וכנודע מבני גד ובני ראובן וכו' והכשבים פה הם יותר מכפלים בגרלם ובשמנם מאשר בחו"ל ומה היו יכולין לעשות מן עשתרות האלו ומצמרם יגו' וכיוצא בו בשכם צומח צמר גפן לרוב ובהרבה מקומות אשר התולעת המשי מתגדל אך אין מנחל מבניי ואין מחזיק בידם ה"י. (טז) אם יש גשמי ברכה או הארץ תתן יכולה לרוב אך אם ח"ו עצרו הגשמים או באלו המקומות אשר ישנו מעינות כמו ביפו שם מושכים מן המעינות להשקות את הגנים וכן בגבולי ירדן וכנרת יכולין לעשות כן ובכל מקו' שר המעינות וע"כ גם בעת היוקר שערים ר"ל כאן הכל יותר בזול מאשר ראיתי בחו"ל רק העניינים הם במצור מדלית איסר ה"י. ובפרט כעת שמביאים בספינות מכל המקומות סביב למי שיש לו כדי פרנסתו ההכרח אינו במצוק היוקר כ"כ כמו בשאר מקומות חו"ל אשר ראיתי כי תל"י פה פירות וירקות חדשים לבקרים אשר לא נמצא כיוצא בהם בכל המדינות אשר ראיתי, ורק בירושלים אשר אין בה מעינות, המים גורם הוצאה רבה ה"י אך גם זה היה אפשר לתקן בקל ע"י צנורות הנקרא וואסערלייט'נג כאשר הם בסרי אייראפא ועי"כ יהי ישועה גדולה לירושלים לא דבר בענין להנצל מהוצאה רבה כ"א גם הבריאות הגוף יתמיד כי אם גם כי המי הגשמים פה בחסדי ה' הם טובים צלולים ומתוקים למטר השמים נשתה מים מכ"מ מאחר שהם בכורות משנה לשנה ע"כ בפרט האנשים הבאים מחדש רובם טובלים בפרט בשנה ראשונה עד שיורגלו מחולי הקדחת ר"ל ואם כי אינו מסוכן וחולך עד רגליו בזה וקא כמו קדחת של חו"ל ר"ל, מכ"מ יסורים רבים הם

והוצאות רפואות מה ע"כ לרוב ה"י, ע"כ כמה היה המצוה והישועה אם היה מושכן מים לעיר, וכן כתב בס' תבואת הארץ שבזק ומנוסה שכל השותים מה רק מן מעין מי השלוח שהוא סמוך לעיר הם בריאים ונצלים מן הקדחת ר"ל וישנו קרוב במקום "ברק מעין גדול ומים טובים לרוב והשר ס' משה מונטיפ"ר נ"י כאשר היה מה השתדל שנעשה צינור ונכנסו המים לעיר בצינורות אך כעשר נסע משה ואין ממונים ע"ז להשגחה תמידיות נתקלקלו ונתבטלו ע"כ צריכין ראשי ממונים של ישוב הארץ להשים לבם ע"ז ויכולין לעשות ג"כ באופן שלא יהי נזק לכולל בהוצאות אם יעשו כמו שעושין בערי איירא"טא ע"י צינורות וואס"ער לייטונג של ברזל עד שמושכין המים לכל בית ובית וכל בעל בית ישלם בעד זה סכום קצוב לשנה וגם מה אם יעשו כן קרוב לודאי שירוויחו ולא יפסידו ויעשו תיקון גדול לעה"ק בזה בע"ה:

(ן) כמו שבחול' יש מכת המדינה לפרקים ע"י ברז ר"ל אמנם הברז מה אינו מוזק כ"א מתקן דע"י ברז או שלג אם ירד מתרגה מאוד באיכות ובכמות השמן וית שהיא ברכת הארץ בע"ה אך נגד זה לפרקים הארבה מכת המדינה ר"ל ע"כ הנראה לעשות כמו שעושין באייירא"טא "חברה "בטחון אסע"קוראנץ בלע"ז עד היוק הברז כן יכולין לעשות כן על הארבה ר"ל או שהכולל בעצמו יעשה כן אסעקוראנץ ע"י חברה של שטרי אקטיע"ן על זה או יבקשו להם על זה מחברת בטחון אסעקוראנץ של שארי מדינות להגן על ישוב הארץ במה דאפשר בע"ה. (ך) ועתה נס"ד על איוה אופן יוכל להיות הישוב כי אם גם כי הרשות נתונה ויכולין לישוב בכל מקום וישנו ג"כ הגנה של הממשלה יר"ה. מכ"מ הלא תראו גם במדינות איירא"טא אם גם שישנו הגנה מן הממשלה יר"ה דשם, מכ"מ כל מדינה עושין גם לעצמם שמירה יחירה בכל עיר ועיר ע"י אנשיהם אשר הם שופריהם ונקראים בלע"ז זיכ"רהייטסמ"אנסאפט. וגם אנחנו צריכין מה לשופרים כאלו אשר יעמדו תחת הורמנא של הממשלה יר"ה, ועל שמירת השרה כבר יצא הורמנא של ממשלה יר"ה, כ"כ שאם ימצא גנב אשר יגנב בשדה או כרם יכול גם לירות עליו חץ פתאום בלי שום טענה ומענה למען יהי הצמחים יטוחים מגול, ע"כ להכלית ישוב הארץ צריכין להעמיד שופרים מבית ובחוץ אשר יהיו שומרי הפסוק הישוב בכלילה בעיר וגם מבחוץ לשמור על השרות וכרמים.

(ט) עוד צריכין להחיים על לב מאחר שמטרתנו לעשות ישוב הארץ הוא ע"ם שקוד חדת כרצון ה' ית' ע"כ הנ"ל ייכיה שלשימור להדת הוא, שיהי מקוב הישוב של ישראל מובדל ומופרד מן האוה"ע לא שח"ו אנו ממאסין האומות כ"א הלא תראו הכהנים היו צריכין להיות מופרשין מן ישראלים (חגיגה ס"ג) מפני שלהם מצות אחרות שאין הישראל מצווה עליהם שלא ילמדו ממעשיהם גם או ילדיהם, כן גם זה מאחר שאנו מצווים תרי"ג מצות והאוה"ע מצווים רק ד מצות אם שהם בני עוה"ב בזה, מכ"מ מאחר שהם אין מצווים לעשות המצות שלנו צריכין אנו להתרחק שיהי ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם וגר' ח"ו ע"כ מה טוב שיעשו להם ישראל שכונה בסני עצמו לא רחוקה כ"כ במקום ישוב שלהם בשביל המסחר אך לא לישיבה.

(כ) וע"כ להגיע אל תכלית הישוב הטוב בא"י נראה שיהי עדין הראשים ישיגוהו לעשות עדרים עדרים באופן שכל זמן שיתקבצו אצלם מנין מאה משפחות שהם ידגל אשר רצונם ליקח להם מקום לשבת כאשר הגיע להם ע"י גורל או שטר או מן הכולל בצדקה אז ימנו ביניהם כנהוג שרי עשרות שרי חמשים ושרי מאה

חברה מחזירי עטרה ליושנה

ראש דגל ואחרי שיהי נגמר אלו מאה בתים עם הנחלות כראוי ילכו לשם כולם מזוינים וברוך זה על מקומם יבאו בשלום ושכנו באין מחריד בעיה אם גם בלאו הכי יש שמירה מן הממשלה יריה. כבר כתבנו כי בכל מדינות כגון מלכות קיריה מכים צריכין שמירת המדינה עצמי כהגל ומכש"פ פה לישב במקומות חדשות שצריכין לכנוס באופן היותר משומר ועיי"כ אשר חמושים יעלו ב"י ויסעו. יהי חתת אלקים על כל הסביבות שלא יעלה שום פורץ בעיה, והם יהיו מצורעים תחת שומרי הממשלה יריה כאשר הם סובבים והולכים.

(כא) וע"כ עטרה אחוז מן מאה צריכין להיות תמיד על המשמר חמשה בתוך העיר בפרט בלילה וחמשה רוכבי סוסים אשר יסבבו בשדה למען לא יבא מחבל על השדות וכרמים ובעת הנצרך יוסיפו או ימצטו כפי ראות עיניהם ואלו עטרה יהיו חודש חליפות חודש וכל זמן שהם על המשמר שאין יכולים לעסוק בפרנסתם יש להם חיזוק מן הכולל, אלו השומרים ברגלם מוכנים בשם שומרי אל ואלו הרוכבים בסוסים השוכנים שם בפרט בלילה בדרכים ושדות מוכנים בשם לוחמי אל וע"פ חקי הממשלה יריה יהי כוחם קבוע בש"ק צריכין להשכיר ולהעמיד שומרים מן משרתיהם בני נח וכלי זינם ויהי תמיד מוכן גם בש"ק באופן שאם ישמעו קול תרועה בחצוצרת לסימן שיאספו כולם על המשמר וכה"ג ישגיחו לפרקים אם הכל על המשמר וכזה גם בש"ק מותר כמבואר בש"ע וכתורה יעשו.

(כב) הראשים ישגיחו לישוב מקומות זה אחר זה ע"פ סדר השבטים כאשר מפורש ביחזקאל שיהי לע"ל או ע"פ גורל או ע"פ סדר התולדה כגון יקנו נחלה תחילה בחלקו של יהודה כי תחילה צריכין לישוב איי ואח"כ חלקם של שבטים שבגבר הירדן שאינו כי"כ כמו איי ויקחו נחלה למשל בחלקו של שבט יהודה ושכחו הבונים לבנות באופן המועיל והמשומר לפי הנראה חמישים בתים בצד ובאחוריהם החצר והדייר ומקום מגודר לגן וכו' וכן בצד שני זה אצל זה כולו מסוגר והבית הכנסת והמקוה ובית הרב והשוחט והמלמד ובית השופט פרנס ראש דגל יהי באמצע מב' צודין כמובן, ומשני צדדי המקום שער לסגור בלילה, וביו"ט ובש"ק לא יפתח כלל, וישלחו לפניהם מרגלים כמרגלי יהושע בן נון ויחקרו ויודשו בכל מה דאפשר כי זה הוא קנין ובנין עולם ובאמונה יהי עושים ואחרי שיקנו יודיעו לרבים שקנו נחלה בחלק שבט פלוני והם יקבלו נגד זה ג"כ אשר יבקשו להם ביתם ונחלתם שם ואם ברצונם ילכו לשם מספר כנגד מנין הבתים מה טוב, אמנם אם יתרבה יותר המבקשים מן הבתים אז ע"פ גורל לפני ה' יחלק איש על שבטו ואם יבא אלי זיע"א ויאמר שאין זה חלק שבטו אז יחליטו מקומתם, וישתדלו שבכל שבטים ובפרט בכל מקומות מיוחדים יהי מבני גימט א' כגון אשכנזים יהיו בשבט מיוחד, וספרדיים יהיו בחלק שבט מיוחד ומערביים יהיו בחלק שבט מיוחד, וכיוצא שישנו כמה מיני כתות כנודע כל כת וכת מאחר שהם מקבלי תורה שבכתב ותושבע"פ וכתב בש"ע הטהור, יהי לכולם מקום מיוחד להתנהג ע"פ דרכם ונמוסם ושלום על ישראל.

(כג) הבתים יהי מצוירים ע"פ סדר א"ב ומיד כאשר יתחילו הבנין יהי קבועים ומצוירים ע"פ גורל לכל אחד ביתו ונחלתו ועיי"כ אם ירצה להקדים עצמו לילך לשם ולהשגיח על אופן הבנין או ירצה להוסיף לו מכספו לבנות עליה או חדדים להוסיף ולישב שם מיד כרצונו יעשה.

(כד) הראש שר מאה ישגיח שיהי במקומו הנצרך לחיות האדם וכן רפואות הרגילים ומילדת ורופא באפשר וכן טנדלר וחייט וחורש ברזל וחגוני והמצביא

ומביא לבי דואר והכל ככל הנצרך או במקומם או סמוך להם ויהי קבוע להם יום שוק ביום ה' או בע"ש אשר יודיעו כן לסביבותיהם ואחת לאחת יאספו ויתרכו כיד ה' הטובה ית"ש.

כה) אם ירצו רבים יותר בנחלת שבט אחד מאשר של שאר שבטים אין רשות להתרבות לזה או לזה כ"א ע"פ סדר ואח"כ ירבו ויוסיפו בכמות המקומות ובאיכות התושבים בכל מקום אמנם אם ירצה א' בעצמו לבנות לו בית או נחלה מכיסו לשלם אז כטוב בעיניו יבחור נחלתו ובתנאי שאם ירצה לבא בתוך גבול בני הכולל צריך לקבל עליו חקי הכולל והמיעוט צריך להיות נגרר אחרי רוב בנמוסם ומנהגם.

כו) טוב להקדים לישוב אלו מקומות אשר שוכנים שם אבותינו זיע"א כגון סמוך על קברו של רחל אמנו זיע"א וכן על קברו של נתן הנביא וכן על קברם של אליעזר ואתמר ועל קברו של יהושע בן נון וכו' וכיוצא בו להתחיל באלו מקומות אשר הם מצוינים בוכרון קודש מאבותינו זיע"א ועי"כ יתרכו הבאים שם לנהיר"א ותפלה וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחיהם זיע"א להגן ולהרבות הישוב. וגם יראו תמיד לשכון על מעיינות לשכון על פני המים בע"ה.

כז) ואם כי כתבתי כי רק במספר מאה ילכו על נחלתם זה רק בדרך עצה טובה אמנם אם עשרה ב"א ירצו ליקח להם מקום לשבת סמוך למקום א' וכיוצא מאחר שתל"י אין פחד בזה"ו רשות בידם רק שלא יבטלו התפלה והלימוד בהשגחת שר עשרה וכחוקי בני הכולל:

כח) הראשים הממונים על ישוב הארץ לא לבד על הישוב בפנים צריך להיות להם השגחה כ"א גם על הישוב מבחוץ וכשאחד מבני הגולה ירצה לעלות לא"י אזי יכתוב אל הראשים ויודיעו להם מעמדם באר היטב, מה מלאכתו ומה ביכלתו ומהות בני ביתו וכו' והם ישיבו לכך אחד ע"פ סופריהם עצתם הטובה אם יוכל ליקח נחלתו לעני בדרך צדקה ולהבינוני בדרך שכירות. ולעשיר באופן היותר המועיל ולהכין לו ולסעדו באמת וצדק:

כט) וכן יען שרוב היסורים הוא על הדרך אם אין לאדם מודע שהוא כהפקר כנודע ע"כ צריך להיות קבוע להכנסת אורחים מן בני הכולל אשר יתאמצו בזה בכל מקומות הנצרך כגון בנמל נא אמון (אליכסנדריא יפ"ו בירוש' חפ"ה תובב"א ויהיה מושכרים מוכנות ספינות לכולל והקבוע לזה יעלה בזמן ביאת הספינה לקראתם ועל הספינה יהיה דגל הכולל שהוא דגל של ד' גוונים כגון לבן ירוק ארגמן, ותכלת. ועי"כ מיד יכיר מקומו למסור עצמו עם ב"ב אל הספינה והיא אשר יוציאם ואשר יביאם אל מקומם בשלום. וישתדל ג"כ להשכיר לו ככל הנצרך לו עד יבא אל מקומו:

ל) צריכין להיות קבועים לקיים מצות עלית רגל ויכול להיות עדי"ז כי ישתדלו אצל הממונים על הספינות שיקלו לבני הכולל המחיר תשלומין ועי"כ יתרכו הבאים ודבר זה אפשר להשיג בקל ע"י השתדלות. הן אצל ראשי הספינות הן אצל ראשי מרכבת הברזל כנודע ועי"כ יכול להיות שכל דגל שהם מאה א"ם יתנו לכל אחד רק עשרה פיאסטער שהוא לערך זהב אחד עסטדיך בכל ה' ל שיכולים לשלוח עכ"פ א' ע"פ גודל לצליית הרגל, בחליפות, וצ"פ צר כ"ן להשתדל כן שיהי' לבני חברה והכולל המחיר יותר פחות ו.אשר יביא כל אחד פתקא התעודה שהוא מבני החברה או כולל שיהי' מחירו קצוב ע"פ ערך כאשר ישיגו ואם בתוך הזמן יתרבו העולים לרגל יכולין להשיג ספינה מיוחדת בתבשילי

כולל העברים

כשרים אשר תצא תמיד לר"ח ניסן למען יגיעו על הפסח לירושלים וכן ב"ח אייר למען יגיעו להילולא דרשב"י ודר"מ בעל הנס זיע"א ואלו צריכין לנסוע דרך חיפה ומשם יעלו אח"כ לירושלים תובב"א על חג השבועות. וכן סטינח אחת תצא ב"ח אלול.

לא) כבר כתבנו הדרכים איך אפשר להשיג ישוב הארץ חוץ מדרך צדקה. אמנם גם מזה ומזה אל תנח ידכם כנאמר ושבי' בצדקה. ע"כ נודיע ג"כ באיזה אופן השג השיג ידניו בע"ה לעזור גם לעניים אל ארצם ואל נחלתם וזה הכלל צריך להיות אצלינו ע"פ שאחז"ל לישיב פתירות הקרא (דברים י"ט) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ וגו' ונאמר אפס כי לא יהי' בך אביון וגו' כאן בעושי' רצונו כאן שאין עושי' רצונו ח"ו. ע"כ למה לנו לעשות באופן שאין עושי' רצונו ח"ו כגון ליחן לעני דירה או גם נחלה לפי שעה שישב בה ב' או ג' נים ואח"כ לזרוק לחוץ דממ"נ רעה היא לו אם ישב בדוחק ובצער א"כ לא נעשה מצוה מבראשונה ואם ישב ברווחה ואח"כ צריך לצאת. בגמ' יבא ובגמ' יצא ומורגל בטוב ככמדרש טוב אם לא היה נותנים לו טובה שהיא רעה ועדיין נשאר עני כ"א יזכינו השי"ת לעשות מצוה רצויה לפניו באופן כי לא יהי' בך אביון וגו' מה שיתנו לו שיהי' לו ולזרעו עד עולם ובדרך כבוד לא יטילו בגורל ת"ח וע"ה וכו' שהוא בזיון התורה גם לא יתנו להם רק חדר אחד, כי אין זה דרך צניעות שישב איש ואשתו ובי"ב בחדר אחד כמובן. וקו"ח שאינו דירת ת"ח. וגם ע"י גורל סתם יביאו יחד כל מינים שהוא ואפילו ע"ה חסיד ארו"ל אסור לדור בשכונתו קו"ח ע"ה סתם לישיב עם ת"ח במור אחד על שם מקבלו צדקה בקערה א' כדי בזיון התורה ח"ו וכן לא יעשה כ"ג אשרי משכיל אל דל וגו' עשות חסד והצנע לכת וגו', וחוא הראשים יראי ה' אנשי אמת אשר אינם נוגעים כלל וכדת הכתוב בתורה הואת (י"ד סי' רנ"ו וכו') ישקלו למי ראוי לו במוכדם ביתו ונחלתו ולפי כבודו. ואח"כ ישלחו לו על פי דאר או בדרך חכמה הרצויה שטר קנין (אבליגאטי"א) לביתו ואין צריך לשום אדם לידע אם פלוני שילם בעד שטר זה או לא שילם וישב בתוכו בכבוד בשלו. זה ביתו וזה נחלתו לעולם ולא יהי' בך אביון כי יברכך ה' אלקיך וגו' :

לב) הלא תראו כי זה לערך ס"ו שנים רצופים כבר מקבצים ממון ומרעישין פני תבל במ"עובשלוחים על בנין בתי מחסה המכונה פילגערהוי"ס אצלם ועד מה תגיעו אחרי כל הרעש הזה ס"ה לערך כ"ח דורות ישנו שם עניים והם נותנים רק לעני חדר א' זולת ששה דורות שיש להם בית ואכסדרה כעין שני חדרים (חוץ מזה ג' חדרים אשר יושב בו עושר א' בשביל ק"ק וחוץ מזה בית של השר ראמשילד נ"י אשר יש בו ג"כ ששה דורות) וע"פ גורל מהליפיים הדורות בכל ג' שנים כנודע וכשתבונן באלו תראו שעדיין לא הגיעו אחרי כל המעשים אלו במשך ס"ו שנים רצופים אפילו לערך בנין בית אחד של בתי כרכים שבחור"ג כי בתי כרכים שבחור"ל לא יפחתו להם מג' חדרים והמה לא הגיעו עוד ס"ה למספר זה אם כי קורין לכל חדר בית להלתיב המתנדבים. אך אינו אלא חדר ומזה תדעו כי בדרך זה א"א להגיע לבנין ירושלים קו"ח לא לישוב הארץ. אם לא שיקר צריך להיות ע"פ סדר ישוב העולם בשטרות כהנ"ל. וגם בצדקה תכוננו שנתאמץ בעז"י יותר ויותר לעשות קופות וחברות וכו' כהנ"ל הא הדא שנית שכל הנשאר בקופת הכולל שבה יותר על ההוצאה וכל ק"ק צריך להיות מיועד לישוב הארץ שהוא תכלית מאווינו, שלישיית יש עוד דרך אשר בזה כולין להושיע אביון בעז"ה והוא הלא קבועים סה כוללים אשר מהם יש החזקה

כולל העברים

כח

לבני א"י, ונודע בזמן אשר לא השיגה ידי ראשי הכולל ליתן לעניים אח המגיע להם אז מוכרים להם שטרות על הכולל והם חריפי לזבינא אפילו אצל אה"ע פה כי הם בטוחים וכל כולל יכול להשיג ערבנות ע"י בנין קבועים וכדומה ע"כ אם אמור יאמר אל לבו אזו המקבלים למה לנו שיהי חיותם תלוי למרחוק בידי בור' ובגמ' (סנהדרין דף פ"א) ואל אשת נדה וכו' זה הנהגה מקופה של צדקה ע"ש וגדול הנהגה מיגיעת כפו יותר מ"ש וכו' ע"כ אם יבקשו לעשות להם דרך להנצל ממתנת בור' ולהציל עכ"פ בניהם שלא יהי' מונחים על הקצבה יכולים להשיג כזה ע"פ בחירותם "לא יבהכרת ח"י, באופן זה הנה נחלה כזאת להחיות נפשו וביתו צריכין לזה למשל ב' אלפים כסף נוסף על זה צריך בעד זריעה וכן קנות פרה לחליבה וצאן ובקר וכל הנצרך עד שיאכלו מן החדש ג"כ ס"ה נאמר לערך ג' אלפים, ומעתה אם לוקחים זה מן השולחני כמו (מכריסל"ער באנק) צריכין לשלם בכל שנה ר"י זהובים משך ל' שנים לשלם הקרן והרווחים כנודע, ומעתה אם היה מקבל כן מן הכולל החזקה לשנה פה לא הספיק לו ללחם לפי הטף כי צריך שכר דירה ומים וכו' משא"כ בדרך זה בעז"ה זוכה בשלו ויכול לפרנס עצמו ומי שמקבל פחות מסכום זה מן הכולל עכ"פ יכול להשיג ע"י ערבות הכולל לשכור בית ונחלה מן בעלי הטרות אקטיבין ואם יש לו יותר מן הכולל יכול להוסיף נחלתו או שיהי' לו לעזר עד שיצליח בעסק בעז"ה, אמנם צריך לידע מאחר שהכוללים לוקחים על עצמם לשלם ל' שנים רצופים והם יוכלו לעשות כן כי הבית והנחלה הם ערבים להם אך אם אחד שבק חיים ב"מ בתוך משך ל' שנים ובן אין לו ב"מ אז צריך לאשתו לשלם אח"כ התשלומין אלו כשכירות שכל זמן שאינם כלים התשלומים, הבית והנחלה הם משעובדים להכולל שלו ואם אין לו יורשים או ישוב נחלתו אל הכולל ואם יש לו היו שורא דדינא ובדרכים אלו אפשר להושיע אביוני ארץ וחוט המשולש לא במהרה ינתק למען דא יהי' בך אביון כי יברכך ה' אלקיך כיר"א :

לג) כבר כתבתי שכל הדברים צריכין להציע לפני מועצה הכוללת ואידיען באיזה אופן שיהיה המועצה כוללת צריך להיות תמיד נגמר ע"י אסיפה בירושלים ועד"ז כל א' יתן ז"ב א' לצורך נסיעת הנבחרים ויבחרו כל אלף ג' אנשים אשר ישלחו לירושלים וישבו שם למועצה הנ"ל ולמען שהיחיד יהיה בכחו לעמוד בעד דעת רבים ע"כ הנצרך באופן המועיל הוא כן, מאחר שיצא הספר הזה כבר ידעו עכ"פ ראשי פרקים על מה שיש להם לדון וכאשר יסכימו ליסד הכולל אז מיד לפי שעה יתחילו בדבר להעמיד קופות ולבחור להם כל עשרה מנהיג וכו' כחקי הכולל הכתובים בזה כעת, ואחרי שנודע פה שכבר מוכנים ליסד הכולל כפ הנצרך במספר וכו', אז נודיע לרבים חצי שנה קודם כגון בחודש תשרי נודיע שבר"ה ניסן הבע"ל יהי' התחלה למועצה כוללת ובמשך הזמן זאת ישבו יחד כל עשרה עם מנהיג שלהם וידונו על כל פרט ופרט וע"פ שיקול הדעת דהוכיף או לגרוע וכן יכתבו בספר סוף דעתם על כל דבר, ואחרי גמר עצתם בענין יחתמו שמם כולם על הסכמת דעתם, ויבחרו שר האלף, אח"כ ישבו גם יחד כל שרי עשרות ויעשו עד"ז מועצה ויכתבו דעתם והסכמתם ויבחרו ויחתמו, אח"כ ישבו יחד שרי מאות עד"ז ויעשו ג"כ כהנ"ל, ומי אשר יהי' לו זיב דעות שהוא שר האלף הוא יעלה להאסיף כוללת ועמו עוד שנים אשר יבחרו ברבים באסיפת כל האלף וע"כ צו, יכין לבחור ג' יחד כדי שישלחו מכל הצדדים כגון צריכין לשלוח עכ"פ גדול בתורה למען יהי' בקי לשקוד כל דבר ע"פ שקל תורת ה'

חברה מחזירי עטרה ליושנה

שהיא אור לנו וגם צריכין אשר בקיאים בהויות העולם וכגון הנצרך לשוב הארץ אשר בקיאים בענינים המבוקשים לפנינו כמובן.

לד) הנסיון הראה לנו שכמה פעמים החניף וגנב לבב הציבור מי שרצה להיות הנבחר ואחרי שנבחר עשה מה שלבו חפץ. ע"כ בדעתינו להעמיד ערה הנמראת בשם "משגיחים אצל מועצה כוללת ולעשות עדין. כל מי שנבחר צריך להביא כתב תעודה חתום משר מאה ושר חמשים ושר עשרה בשם כולם. מלבד זה צריכין לשלח כל אלו הספרים אשר יצאו מדעת הצבור הן במועצה ראשונה של כל עשרה הן של מועצה השנית של שרי עשרות ושל שרי מאות כולם ישלחו לכאן חתום מכל עדה בחתימותיהם. וכאן יבוקרו עדידי המשגיחים לדעת תמצית דעת הרוב על כל פרט ופרט. והמשגיחים אין להם פתחון פה אצל מועצה כוללת זולת אם ישמעו שאחד מן המשולחים מבקש להסכים על דבר היפך דעת שולחיו או יזכירו להודיע כי אין להם רשות לעשות דבר היפך דעת שולחיו זולת שהוסיף לזכות זכין לאדם שלא בפניו ולא לחובה לעשות היפך הסכמתם ואם יראו שהוא מן הנצרך לשנות צריך לשאול אותם תחילה ע"י מכתב או ע"י טליגראף לה) אם המצא ימצא שנבחר ע"י שוחד ממון או שוחד דברים שעשה שום השתדלות על בחירתו או בחירתו בטלה. וכן לא יבחרו אחד אשר יאמר ליסע על הוצאותיו כי אין ציבור עני ואין עניות במקום עשירות:

אמנם אם ירצו יכולים לבחור להם מן היושבים לפנינו בא"י וישלחו לידו כתב בחירתם וגם ישלחו ספרי הסכמת דעתם כמבואר, ואם כמה שבטים יבחרו באחד או יש לו בשעת הסכמה כח שדעתו מכרעת כמספר בוחריו כגון אם בחרו אותו ג' שבטים דעתו כג במספר. כמו שיהי' הבחירה כוללת על שר האלף נשיא שהם כן יבחרו ג"כ כזה ראש נשיא על כל הכולל אשר ע"ס רוב דעות יעמוד וישב בירושלים עה"ק הובב"א כנ"ל.

לז) פה כבר יהיה מוכנים ע"י ממונים על זה בתים לשבת בעד הנבחרים ואשר יהי' להם במ כל צרכם. והתחלת המועצה כוללת יהי' תמיד ביום ג' וקודם זה בשני יתענו וגם אחיהם בני הגולה יתענו עליהם שידריכם ה' בדרך ישרה ויצליחו דרכיהם וביום ג' אח"כ בחצות לילה ילכו אל כותל המערבי כולם ויאמרו שם תקון חצות ואח"כ כל ספר תהלים ואחר כל ספר תפלה מתוקנת אשר יהי' מוכנת מפה ובשעת אמירת י"ג מדות יתקעו בשופרות כאשר המנהג פה להריע על אחיהם הנמונים בצרה בגולה ה"י ואח"כ ביום ג' יתחילו המועצה בשעה קבועה בעזרת ה' אלקי ישראל ית"ש.

לח) ראשית ידונו על הכללים ואח"כ על הפרטים כגון אם יעשו בתי חינוך זה הוא כלל ובאיזהו אופן יעשו. זה הוא פרט. ועד"ו כל הכללים אשר יבינו שנצרכים עליהם רשיון הממשלה יר"ה ע"ז יעריכו תחילה וישלחו מיד אל איש הממונה המיועד בכל עיר המלוכה של בני הכולל בכל מקום שהם או ע"י ציר מיוחד הוא יעריכם לפני הממשלה יר"ה דשם ואם יהי' מן הנצרך לשנות דבר או יודיעו ע"י טעליגראף וישנו כפי הנצרך במדינה הלז ולא יסעו מפה עד שידעו מכל המקומות שנצרכים להשיג עליו הרשיון הנצרך מן הממשלה של כל בני הכולל יר"ה. ובתוך משך זה העיכוב ידונו על הפרטים, ואחרי הסכמות מועצה כוללת ידפיסו את כל המורם תקנות וסדורי הכולל בכל משפטיו וחוקיו וכן יעשה: לח) בענין הבחירה צריכין להשים על הלב לפני מי בוחרים ואחז"ל המעמיד דיין שאינו הגון כאלו העמיד אשרה ח"ו ועתיד הקב"ה לפרוע ממעמידו ועדת

כט חברה מחזירי עטרה ליושנה

והנה גלמוד ח"ו כ"א אנשי אמת אשר היו מוכין ולוקין ונתני נפשם על גדרי ישראל כרשי ומדרזיל שם, ואם כי כתבתי לעיל לבחור מעשירי עם בשביל בטחונת הממון וכפרשי ז"ל שם שאינו נצרך לשום אדם, זה רק אם נשלמו שאר תנאים ולא לעשות הטפל עיקר כי כסף יש לו תשלומין כגון ע"י והכהן הגדול מאחיו גדלוהו משל אחיו או שיתנו המכון ביד מהימן וביותר בתוך (עפינטליכע קאס"א) אך יראת שמים אין לו תשלומים ע"כ דעו אח אשר לפניכם ומי עתיד לפרוע כי לא לפניו חנף יבא, והבחירה תהי' בהצנע לכת באופן שיורק כל אחד פתקא בתוך תיבה המיוחד שלא ידעו מי הבוחר וכן ילכו ע"פ רוב דעות:

לט) אחרי שיוקבע השבטים יהי' לכל שבט דגל שלו הקבוע לשבטו ע"פ מדרש והנה על קרא (במדבר ב') איש על דגלו באותות לבית אבותם וגו' פירשי זיע"א כל דגל יהי' לו מפה צבועה תלויה בו צבעו של זה לא יהי' כצבעו של זה ומתוך כך כל אחד יכיר את דגלו וכו' ע"ש, וברבה שם מקומו כתב, אמר הקב"ה מפני מה נתאיתם לעשות דגלים חייכם שאני ממלא משאלותיכם שנה' ובשם ה'נדגוד ימלא ה' כל משאלותיך וכו' ע"ש, ושם שבט ראובן מפה שלו אודם ועליו דודאים שמעון מפה שלו ירוק ועליו מצוייר שכם לוי מפה שלו של ג' גוונים כבן שחור אדום ומצוייר עליו אורים ותומים, יהודא מפה שלו תכלת כשמים ועליו מצוייר אריה, יששכר מפה שלו שחור ככחול ועליו מצוייר שמש וירח, זבולון מפה שלו לבנה ועליו מצוייר ספינה, דן מפה שלו דומה לספיר ועליו מצוייר נחש, אמנם במדרש תלפיות חולק ע"ז בשם כ"י וכתב שמצוייר עליו נשר ע"ש הטעם, גד מפה שלו מעורב שחור ולבן ומצוייר עליו מחנה, נפתלי מפה שלו דומה לאדמומיות היין ועליו מצוייר אילה וכו' ע"ש ברבה וכן יעשו, ובתנחומא כתב שם וז"ל הנה על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום חגי יהודה חגיך שלמי נדריך וגו' (נחום ב') אמר הקב"ה בעוה"ז נתאיתם לדגלים ומלאתי משאלותיכם ולע"ל בזכות הדגלים אני גואל אתכם ומדלג על הקץ ובזכות אבות שנקראו הרים שנאמר קול דודי הנה זה בא ומדלג על ההרים מקפץ על הגבעות וגו' ע"ש (ובסודן של דבר דגל עולה ל"ז מלוי ס"ג וע"ה ואותיות א"ם לתקן בונה ענין שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך וגו' והמ"י):

מ) אשר כתבתי שיבחרו ג"כ בעת אסיפה כוללת ראש נשיא על כל הכולל לפי הנראה שהוא יהי' מיוחס לשבט יהודה תמיד ליתן מקום וכבוד למלכות ביד זיע"א שיתגלה בב"א ואם הנשיא הנבחר אשר צריך לישוב תמיד בי ושלים תוכב"א אין ידו משגת לעדות ולישב שם צריך הכולל לתומכו בדרך כבוד לפי כבוד הצבור כענין והכהן הגדול מאחיו וגו' גדדהו משל אחיו, והמועצה הכוללת יכריע על כל אלו, וכן אם יבחרו אותו על עולמית כענין מעלין בקודש ולא מורידין או רק לפי שעה על זמן קצוב ועל הכל דעת רבים יכריע:

מא) השר האלף כאשר יעלה למועצה צריך להעמיד אחד על מקומו או מן הגזברים או מן שרי מאה וכיוצא אשר ישא עליו את משמרתו עד שיחזור, ועל דבר שנתחדש לטובה בירושלים יודיע מיץ לבני הגולה ע"י הנט טעלגראף ואחרי אשר יהי' נבחרים הנשיאים ונשיא כולל וישיגו רשיון הממשלה יר"ה, ויהי' נשלם הכולל על מכונו בעזה"י יעשו שמחת מצוה על גמרו של מצוה ברבים לחוג וזו לפני ה' לתורות והלל ובזכרון ירושלים ת"ו:

מב) דעו בענין הגורלות אשר כתבנו ובלתי טפק יקחו אותם גם כפי מה שכתבתי חרין אסור לישראל למכור או להשכיר בית בא"י לב"ב כמבואר (יר"ה סי' קצ"א

כולל העברים

וכו) ואין זה מצד פירוד לבבות ח"ו כ"א גבולות שם ה' בעולמו כל העולם כלו שיהי' מיושב מכל האומות וזה הארץ צבי המעט שישבו בו ישראל וכן נתן גבול לישראל שדא יהי' להם רשות בעזרת כהנים וכו' ומאחר שהדת מחייב כן אין להרהר. וגם הדעת מכרעת שאם יעשו כן לכל גוי א"כ הלא הם מרובים ועולים לרוב לא"י. א"כ אימתי תתישב א"י ישראל גולים וסורים זה רבות הימים בלי שום ארץ ונחלה על שמש לזכרון עולם. ע"כ צדיכים להקדים שאם יצא הגורל על ב"נ או הבחירה בידו או שימכור בית ונחלה אשר עלה לו בכסף מלא לישראל כרצונו או הכולל יקבלוהו בעד המחיר אשר עלה עליו בהוצאות בנינו בנכיון ה' למאה ועד"ו הוא בשטרי קנין אבליגאטיע"ן הנ"ל. וכן בניי אם ירצו למכור לישראל חבירו או להניחו הכולל בעד כסף בניינו בנכיון ה' למאה הרשות בידו:

(מג) כבר כתבנו שצ"ל כל דבר צריך להיות ממונים מיוחדים הן ע"י הבקיאים בדבר לעשות בהשכל ודעת. הן ע"י המשגיחים לעשות באמת וצדק. והלא תדאו לב מלכים אין חקר כמה הם מוליכים ממשלתם לאפסי עולם ע"י ממונים ושרים בסדר יפה ונאה וע"ז אמרו חללו של רשות וכו' והקב"ה נותן בינה והשכל לעשות דבר דבר על אופניו ואל ימנע טוב מבניו ואל תהי מפליג לכל דבר ורק שלום ואמת יהיו:

(מז) כעת כתבתי רק ראשי פרקים גליתי טפה וכו' פתחתי רק פתח כמחט סדקית עד שארע איך יפול דבר אם אוכה בתפלתו של יעב"ץ זיע"א (תיורה דט"ז) ועשית לי מרעה שיודמנו לי רעים כמותי לבתי עצבי וכו'. ויאמרו נא אחינו מנדיכם ה"י אשר נתן להם ה' עושר וכבוד וחכמה ורוב בניי העולם נעשה על ידם ע"י חכמתם תבונתם ועשרם כי רב ה"י. עד מתי תכלו כחכם בבית הנכרי ולא תבושו ולא תכלמו כי ארצכם שממה וראיתם ושש לבכם בראותכם כל עיר על תלה בנויה ועיר אלקים מושפלת עד שאול תחת' ה"י ואין סונה ואין עוזר ואין סומך כל העוברים ספקו כף חרקו שן. שרי העמים זה אל זה שואלים ואלינו אומרים הלא לכם גדולה ועושר וכבוד שרים בגוים וכו'. מה נשיב להם בני עזבוני ואינם טוב להם למות במצרים מלחיות בירושלים ה"י. ומארו צדוקים אין אנו במקשים טובתם ולא להם לבנות וגו' אין להם חלק ונחלה בציון (נחמי ב'): אמנם יראי ה' וחשבי שמו אשר עוד להם חלק וצדקה וזכרון בירושלים באמת אלו ישימו על הלב דברי נחמי הנ"ל וקומו לעזרת ציון בכל מאמצי כח בכל מיני מחשבת ואין מעצר לה' להושיע ברב או במעט קומי אורי כי "בא "אורך וגו' בכ"א:

(מה) דבר זה שקול אצלי אחרי שאנו רואים עו' כמה עמדו עזרא ונחמי' על נפשם שלא לקבל טובה מן הכותים אם גם שאמרו נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלקיכם (עזרא ד') המה ראו וידעו כי טובתם של רשעים רעה היא ארס מעורב בדבש ר"ל וטוב מעט ביראת ה' וגו'. ואם כי נשאר מעט מהרבה ה"י ההולכים בדרכיו אחרי תורת ה' באמת בלי שום שינוי וגדעון כ"ש מתורה שבכתב ומתורה שבע"פ כמסורה לנו מאבות אבותינו זיע"א. ונתקיים דברי גמ' (סנהדרין דצ"ז) אין בן דוד בא עד שנהפך כל המלכות (רוב ככל מאן מלכי רבנן) לדעת צדוקים ואין תוכחה ע"ש כי לא יועיל תוכחה ה"י בדור מחרף ומגדף אשר האמת נעדרת ככל סימני עיקבא דמשיחא וזה כלל גדול בתורה אם עובר אדם באקראי גם על גופי תורה ר"ל. מאחר שמורה שעבר עבירה ויצרו אנסו או אע"פ שחטא ישראל

כולל העברים

ל

הוא, אך אם נעשה לו היתר או גם קובע עצמו לבטל אפילו דקדוק אי מדיס היפך מדרש חכמים ז"ל בזה יצא מן הכלל ונעשה צדוקי. אם גם שמקיים כל שאר דברי תורה מא' עד ת' בכל מיני זהירות ובמקומו בספר יבואר זה ביסוד מוסד בדו"ל בעו"ה (וע' סנהדרין דצ"ט) ולא כדב העושה כן כ"א המשבחילכוה בזה הדיבור מסכים לדבר כזה. נעשה צדוקי כאלו היה כופר כדיבורו בתורה ר"ל כי ע"פ שרשי דת לענין פקירה אנכי ה' אלקיך וגו' ודבר אחד מדיס הוא בשיקול אחד ככתוב ברמב"ם ז"ל, וזה הוא כלל יתד שלא תמוט, וסמך לדבר שמעתי כי יחטא איש לאיש באשר הוא בו"ד או ופללו אלקים יש לו תקנה ואם לה' יחטא שאומר שדאוי לעשות כן ונעשה כהיתר או גם כמצוה לעשות בזה היפך מדרש חכמים ז"ל מי יפלל לו, ועתה שאי סביב עיניך ותתבונן היטב וע"פ דרו"ל אין העולם נירון כ"א ע"פ רובו ובכ"מ רוב נקראים כל (עירובין דכ"ז) ותראה שנתקיים כן אם שמהם עושים לש"ש זה לא מעלה כי גם הצדוקים עשו לש"ש כמוכח (יומא דף י"ט וכו') והנגלות לנו לעשות ככל דברי תורה זאת בלי שינוי וזו כ"ש ח"ו, ולפי' כבר באנו לכולי חייב ה"י רוב ככל כהנ"ל וכולו הפך לבן טהור הוא, ומעתה צריכין אנו להשים על הלב מי ומי ההולכים לחבר אותם, לפי דרך מדת האמת אין לחבר כ"א אך ורק מעט הנשאר וכאשר יאמר ה' לגדעון גם בעשרה אלף לא כאלו כ"א בג' מאות אושיע אתכם וגו' וכתב שם בילקוט וכן יהי' לעיל ע"ש, וע"ז תמכתי יסודותי בספרי לב העברי כאשר תמצא ביאר דברים בסוף חלק ד' שם בס"ד, ועד"ז בלתי ספק ישועתו קרובה לבא טוב מעט ביראת ה' וגו' ואין מעצר לה' להושיע וגו' ועד"ז ישועתו יותר נכון ובטוח בעו"ה וא"א גלות דברים סגורים חזקו ואמצו לבבכם וגו', ולהצטרף פומבי יש לחוש לתערובות שלא לבא לעדת חנף גלמוד ר"ל ואין לדחות רגלי השכינה ח"ו, וכן שמענו ממר"ן רבינו בעל חת"ס ז"ל שאמר לא כמי שאתה סובר רק אשר בשם ישראל יכונה כי היהודים מעוטים הם והמוצרים מרובים ולא במי חטאת תלי' מילתא כי תראה כ"פ ישנו אשר רודף מצות ומעשי'ט והוא ת"ח וכאשר מגיע לממון נתבטל והרי שהוא מומר לממון, וכן כזה כאשר מגיע לכ"ש פגם כבוד שלו עבר ובטל כאילו אין לו אלקי ח"ו והרי הוא מומר לכבוד, ועד"ז עד שמגיע לבניו והרי הוא מומר לבנים וכן האריך בזה כדיבור להסביר איך אתם המעט וגו' ע"כ ביותר צריך שמירה יתירה בל יתערב זר ה"י וכהכלל הזה אשר התחלנו בו איזהו חכם הרואה מן שנולד את היולד וד"ל וכן עשה משה בעת פרוון ויאספו אליו רק בני לוי אשר אביו לא הכיר ואת בניו לא ידע וגו' וכן עלו ממצרים והמושים עלו בניו וגו' ודרשו חז"ל א' מהמשים ובגמ' רק ב' מששים רבוא (סנהדרין דף ק"א) וכן כתב שם בברייתא תניא ולקחתי אתכם לי לעם וגו' מקיש יציאתן לביאתן רק שנים מס' רבוא אמר רבא וכן לימות המשיח שנא' וענתה שמה כימי נעוריי וגו' ושם א' מעיר ושנים ממשפחה אחד מזכה עיר שנים מזכים משפחה וכו' ע"ש ולא מרובכם חשק ה' כימות עולם בכל ענין טוב מעט בכונה וכו', אמנם מצד אחד בא גם מדת החסר בטענותיו ואומר בימי עזרא ונחמיי' לא רצו לקבל מן הכותים אשר לא מבניי המה ואם ע"כ הלכה צדוקים הם ככותים ועוד יותר גדרו מהם מאהר שנתגדלו בכשרות וסקרו (כמבואר בתשו' של רדב"ז ז"ל) מ"כ ה' יודע אם בעת כזאת אחרי אורך הגלות הזה הכהנים יאמרו ליהי' ולא לקרבו' בגמ' אמרו (עירובין דמ"א ג') דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו כותים ורות רעה ודקדוקי עניות ר"ל הרי שכלכם יחד שאלו דומים כולו רוח

כולל העברים

רעה הי' ויכול להיות מי שלבו לשמים מכ"מ דוחק הפרנסה ויתערבו בגוים גרם כל אלו היי, ומאן מפסי ויכול להיות שמה"ד יאמר הללו עע"ז והלכו בדרכי הגוים ללשונם ולמודם שהוא כעע"ז (כדאיתא בתר"א פכ"ד) והללו עע"ז אסיש כהם דלטורין ושנאת חנם שקשה מע"ז גע" ש"ד (יומא ד"ט) ואם אלו פקרו בשל"ם סימני בני יעקב של"ם גם מאלו אשר פקרו בג' סיבנים יש באומה זו "ביישנים רחמנים ע' (יבמות דע"ט) ומאן מפסי. ואין תקנה לפ"ז כ"א ככתוב (מד"ר פ' אמור) הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך יש ישראל שיש בהם מעשיט ואין בהם תורה. לולב יש בו טעם ואין בו ריח כך יש ישראל וכו' עד אמר הקב"ה לאבדן א"א אלא יתקשרו כולם אגודה אחת והם מתכפרים אלו על אלו (והם מתקנים אלו את אלו) שנא' ואגודתו על ארץ יסדה וכו' ע"ש. וע"כ הרעת נוטה להכריע בספק זה כי "העבר" אין. ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד ע"כ כל אלו אשר יקבלו עליהם שלא יעברו עוד בשאט נפש. על דרכי תורה כמ"ש בש"ע ומוסקים ולא יצאו ממנהגי אבותיהם בעניני יהדות וכחוקי בני כולל ולחוש שמא פיו ולבו אינם שוים א"כ אין לדבר סוף. וזה פשוט שכל זמן שעודם מחזיקים בדרכיהם כקהלם אל תחד כבוד ישראל בהתחברך לרשע פרץ ה' מעשיך וכו' כי במדרש לא כתיב כ"א לחבר עם הדס וערבה שאין בהם טעם וריח שהם רקים מתורה ומעשיט ולא ח"ו עם הקוף והדרדר (ע' סוכה ד' ל"ב) הולכי בדרכי גוים ואוחזי דרך מינות שהיא צרעת ממארת אשר האויר מוזק ח"ו. אמנם רבים אשר אם גם שהלכו עמהם לבס כל עמם ומחכים לפתח תקוה לשוב אל דרכי אבותיהם ואם כי אמרה תורח כל באיה לא ישובו וגו' מאחר שמצינן (עירובין דכ"ז) אין למדין מן הכללות וכו' ואין הולכים בפקוח נפש אחרי רוב מאחר שהוא מודה ועוזב דרכו אין אפשר לרחות בפרט אחרי אורך הגלות הזה ודבר זה ספק נפשות הוא אשר צריך הרבה שיקול הדעת ואולי הוא כעין פלוגתא דר"ג ור"א (ברכות דכ"ח) והמועצה כוללת יכריע בזה ותכריע לסדר כל הענינים האלו מי להכניסו וי"כ כולל ומי להכניסו רק בחברה לפי שעה עד מועד מועדים. ועכ"פ כל אייר לבו לשמים יהי' נכון לבו ובטוח להודיע לנו שהוא מוכן לכנוס עמנו בברית וישלם ה' פעלך אשר "באת וגו' כאשר תקע גרעון בשופר נאספו אליו ל"ב אלפים. כל ברכים אשר לא כרעו לבעל ואם כי ה' רצה אח"כ רק בג' מאות גם הם קבלו שכרם בשלום כדרשו רז"ל חישב לעשות מצוה וכו' ונצטרפו אח"כ לישועת ה'. משה צעק מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי וגו' וקבלו שכרם לדורי דורות. עם עזרא ונחמ"י עלו גם מאשר נכשלו בנכריות ובניהם חצי מדבר אשדודית וקבלו אח"כ לפרוש עצמם מהם ומדרכיהם וישבו בתוך בניי (עזרא י'). ובנו ירושלים ובנו המקדש. ולבי אומר לי ע"י נביאות (ישע"י ס"י נ"ד) רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצהלי לא חלה כי רבים "בני שוממה מבני בעודה אמר ה' הרחיבי מקום אהלך וגו'. המכוון שהשי"ת מנחם אותנו אשר אנו בוכים ומתאוננים על זרע ישראל אשר הם אבודים בארץ אשור והם שוממים בגוים הבטיח ה' אשר תאמר ציון מי ילד לי כל אלה וגו' ובני נכר הנלוים על ה' לשרתו וגו' שאי סביב עיניך וראי כולם נקצצו ובאו לך וגו' ואתנך דברית עם להקים ארץ להנחל נחלת שוממה וגו' (שם מ"ט) עד כי עוד ירבו לצוץ ציץ ולעשות פריי בניי שוממה אלו הבנים אשר היו נראים לנו כשוממים וסריסים מעל ה' מבני בעולה כי יש קונה עולמו בשעה א' עשו חיל יותר עוד מאלו אשר נראית לנו לבני בעולה שהם שלמים

חברה מחזירי עטרה ליושנה לא

בתורת ה' כן הבטיח ה' כי גדולה תשובה שמביא ישועה לעולם ומביא גאולה לעולם לקיים מה שנא' והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בב"א:

עוד פרטים שונים

א) אשר כתבנו לשל בענין בתי חינוך, אחר דרישה מצאתי כי בא"י צדיכין להיות רק בין מלמדים מפוזרים לכל מלמד מספר יתדים הקצובים לו ורק צ"ל ע"ס סדר הלימוד הקבוע לבני כולל ובהשגחה כהנ"ל, ושמעתי מוקנים שגם בחו"ד יותר טוב אם אין כולם יושבים יחד בבית א' מפני כמה טעמים והמועצה כוללת יכריע, ובמקום שיש גזרת המלכות כבר כתבנו שיהי' מסודר באופן המועיל לצאת ידי שניהם שלא לעבור על חקי הממשלה יריה כמו שקיי"ל דינא דמלכותא דינא:

ב) כל מי שיהי' מקובל בחברה או בתוך הכולל יקבל מכתב תעודה ברטום ע"ז קעין הנקרא בלע"ז (לעניטימא-טיאנ"ס קאר"ט) ואין לו להמתיק סוד בעניני חברה זולת ברומה לו, וכן יסוד חברתינו הוא ע"ד זה שכתב (כתניא דבי אלי" פכ"ג ופכ"ד) שהעיד שם אבא אלי' זיע"א במה זכו אבותינו במצרים לגאולה, וז"ל יוצאי מצרים מצוה אחת היתה בידם והיתה לפני הקב"ה יותר ממאה מצות ומהו המצוה אחת שהיתה בידם שעשו כולם "אגודה" אחת "וכרתו" ברית לגמול חסד זה עם זה ולשמור ברית מילה (שמירת, הברית קודש) ושלא להניח לשון בית יעקב ושלא ילמדו לשון מצרים מפני דרכי ע"ז עכ"ל ועש"ה, ומעשה אבות סימן לבנים גם אנחנו עושים אגודה אחת כזאת, ולא רק אגודה לפנים כ"א "כריתות" ברית בלב בקשר אמיץ לפני ה' אלקינו ואתם הדבקים בה' אלקיכם וגו', וע"כ צריכין ג"כ לגמול חסד זע"ז כאח נאמן במה דאפשר באהבה עזה ונפש חפצה, ואם יתרמי אחד מן החברים בדרך הן עני הן עשיר וישנו שם מבני חברה או כולל והי' הספר הנ"ל לו לעד לכנוס לבית א' מן בני החברה או בני הכולל ואיש את רעהו יעזורו להיות לו לאח ליד ולפה ככל הענין כאשר הוא מן היצרך לו בעז"ה, עוב יעזוב עמו כל א' מן החברים באפשר הן לבני הכולל הן בני החברה, וענין התחברות זה גלה לן יעקב אבינו זיע"א שבקש לגלות את הקץ ונסתם ממנו, אמנם ההכנה לקץ אמר "האספו וגו'" "זהקבצו וגו'" וכתב שם במדר" וז"ל נעשו בניי "אגודה" אחת הכינו עצמיכם לגאולה שנאמר וכתוב עליו לבני ישראל חבריו מה כתיב אחריו ועשיתי אותם לגוי אחד וגו' עכ"ל ובגמרא (סנהדרין ד' צ"ז) עתיד האמת לייך עדרים עדרים והולך לו וכו' ע"ש:

ג) הבחירה למועצה כוללת אשר כתינו צריך להיות במוקדם קודם הנסיעה לא פחות מב' חדשים ולהודיע הנה מיד מי שבחרו כדי שיהי' כדי לחקור ולשוב ע"י השרים אם לא נעשה הבחירה שלא כהוגן כגון ע"י שחדים וכיוצא ה"י:

ד) כל אשר מקבלים בפרט בא"י החזקת טובה אפילו בדרך רחוק הן מן מסית' עכ"ס כידוע הן מן אפיקורסי ישראל או מן צדוקים לא יהי' בכלל, והמעות אשר בא מעורב כבר ישפטו עליו הראשים כמה שיכולין לקבל ועל ראשי הכולל הדבר מוטל להשגיח לא יחסר המוג שיהיה להם נגד זה, כדי חיותם מן הכולל

ה) טוב להשתדל במועצה כוללת שיבחרו גדולי ישראל למען יהי' מושב ב"ד הגדול בירושלים וכך דבר הגדול מכל בני הכולל בעניני ד"ת יבא אליהם ויותר נראה שכל דבר שיהי' טרם יצא לחק יביאו לפניהם והם ישקלו ג"כ ע"פ שקל תורת

כולל העברים

ה' שלא יצא סניף דבר שאינו מתוקן ה"י וע"כ הסדר הנראה כך הוא כל חקי הכולל יבואו תחילה למועצה כוללת לקיים ואח"כ לביד הגדול ואח"כ לנשיא לקיים בחותמו והחוט המשודש יגו' וכן יהי' לע"ל:

ו) בעניני נשואים אשר כתבנו שיהי' השגחה וחיווק מן ממונים מיוחדים לזה מן הכולל טוב גם אם יהי' קצוב לפי ערך לשלם אשר ישלם כל אחד בכל חודש בעד ילדיו ובעד העניי שלם הכולל וכפי ערך התשלומין כן יקבלו נדוניא אם יהי' ביכולת של הכולל או שיכולים לעשות כן ע"י חברה אוה"ע הנקרא אסקקוראניץ אשר אם משלמים שם כ' שנים, לערך עשרים זהובים לשנה נותנים ט"ז מאות ויותר כנודע ואני רק כמזכיר, אמנם במועצה כוללת אשר שם יהי' חכמים ובקיאים בהיות העולם המה יחקרו ויתאמצו עד"ז להגיע למען כי לא יהי' בך אביון וגו' כי א"י צריך זה כעת יותר ויותר למצן לא יפלו תחת רשת רשעי הדור שר"י, וע"כ לא תשמעו גם לאלו אשר אומרים שע"י ישוב א"י יהי' ביטול תורה ח"ו, כי אדרבא אם אין קמה אין תורה, גם הדורות נתמעטו לא כימים הראשונים אשר בני נעורים נפשם חשקה בתורה כחשכה כאורה לא פסקו מן התורה מתוך הדחק משא"כ בדורות הללו רובם אם אין להם מלאכה הבטלה מביא לידי שעיימוס ח"ו, וע"י יגיעה שניהם משכחת עון בע"ה, ורק על זה צריכין להשגיח כאשר הנסיון יוכיח שלא ישבו פה בין העמים ולא ישבו פחות מעשרה במקום א' ושיהי' עליהם השגחה מן שרי עשרה וכחק' של בני הכולל, ולא יהי' נצרך לבריות דכיון שנצרך אדם לבריות פניו משתנה ח"ו נוטה מדרך אמת ואינו מרגיש בעצמו, וק"ו מי שצריך לצפות על מתנות של עבריינים ר"ל זה כמו ארס של עכנאי מזיק לנפשו מה גם לזרעו ה"י ורק ע"י עבודת אדמה יכולין ללמוד תורה יותר כי בעל מו"מ היא תמיד טרוד משא"כ אם יושבים כהבטחת ה' איש תחת גפנו ותאנתו ועתה בשדה לך וגו' אז רק כדאמר רבא לתלמידיו לא תראו קמי לא ביומא ניסן ולא ביומא תשרי כי היכי דלא לטרודו במזוני כולי שתא ורוב הזמן ובליילה ובש"ק יכולין ללמוד תורה בטהרה בע"ה, ומפורש כן ברבה כשישראל רצו לכנוס לא"י בא התורה בקובלנא ואמרה שע"י ישוב הארץ זה פנה לכרמו וזה לזיתו תורה מה תהי עלי' א"ל הקב"ה שבת בן זוגך וכו' ע"ש וגרנה של תורה בלילה בפרט בימות החורף וכו' והרי שהקב"ה בחר יותר בישוב הארץ ע"ש וראה מ"ש בתניא דבי אלי' פ"ה וכן בילקוט וישב וז"ל וכי על יוסף הי בוכה אלא אמר שמא נתחייבתי על שנשאתי שתי אחיות או שמא נהניתי ממונו של לבן ושל ע"כם ובטלה הברית שכרת לי הקב"ה וכו' ע"ש ומעתה בין תבין אשר לפניך, עד כמה יש להתרחק מהנאתם של רשעים ה"י ואמרו עתידין לעמוד על הקרקע (יבמות ס"ג) כהנ"ל, ע"כ צריכין להעמיד בציון, אשרי כל ירא ה' אשר יגיע כפיהם יאכלו וגו' עד שיקויים ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' ואו ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' בב"א :

ז) הלא נודע כי ירושלים לא נתחלקה לשבטים ע"כ יהי' פה מכל י"כ שבטים וי"ב נציבים להם וכל שבט יהי' מקושר לשבטו בא"י וכולל מיוחד להם ויעמדו כ"ד משמרות כי ירחיב ה' את גבולינו לכ"ו שבט, וכעת ב' משמרות לכל שבט אשר שני שבועות לשנה יהי' כל משמר קנועה בביהמ"ד בישיבה קרובה למקום מקדש או לכותל מערבי וכל ימי המשמד מן הקדש לא יצאו אכילתם ושינתם יהי' שם וילמדו בכל יום מעשה קרבנות ברבים וזאת תורת העולה היא העולה ויתפללו על אחינו שבגולה ומה טוב אם יוכלו להתענות ואשר יצרפו עמהם כל

שבת ושבת אשר המשמר שלו הגיע וכאשר נהגו אנשי מעמד בימים ראשונים וקעין המובא (בגמ' וברמב"ם פ"ו ה' כלי מקדש) ואם אפשר יתחלקו לבתי אבות כל בית אב עבודתו יום א' כמובא (פ"ג שם) ועכ"פ לא יפחתו מעשרה אשר מהם יהיו כהנים לויים וישראל ומה טוב אם הכהנים הם ילמדו ברבים מעשה קרבנות ואיש איש כעבודתו ועל כל מעמד ראש אחד ממונה הנקרא ראש המעמד כמבוא שם אשר ישגיח ויסדר סדרים וכאשר יברך ה' הכנסות הכולל כן יתרבו והיו משמרות קבועים ת"ח אשר ישבו שם על התורה ועבודה בנגלה ונסתר ות"ת ברבים והיי' להם סיפוקם בריוח מן הכולל :

(ד) בענין החשבון לא די אם ידפיסו במכ"ע הבא רק לפרקים ואינו ביד כל אחד וכדומה כי גם מזה יכולין לבא לרמאות ח"ו והתורה הקפידה והייתם נקיים מה' ומישראל וכו' שיהי' הכל בחשבון צדק ע"כ אך ורק ידפיסו בכל שנה ספר קטן אשר בו יהי' מסודר על סדר א"ב כל שמות המתנדבים כל פרוטה ופרוטה, אמנם בהוצאות ישנו אופנים אשר א"א לכתוב בגדוי כגון בעניני חסד של עניים צנועים וכו' ע"כ הוצאות ידפיסו ג"כ מה דאפשר לפרט ומה שא"א לפרוט יכתבו דרך כלל אמנם צריך להיות כתב מפורש בספר חשבון מיוחד של הכולל כל דבר מפורש וזה הספר צריך להיות מוכן לראות כתוכו לכל השרים אשר ישימו עיניהם בו בכך זמן שירצו והספר חשבון הנ"ל צריכין לשלוח בכל שנה לכל אחד מבני הכולל ולכל המתנדבים בעם ה' וכבר כתבנו כי המעות לא יניחו בטל כ"א ישתמשו בו לקנין קרקעות ובתים בא"י וכה"ג יכולין ג"כ מהם ליקח קצת גורדות (לאזען) אשר מהם יהיו רווחים וגם אשר יכולין באלו להשיג הון רב כאשר יעלה ויצליח בעזרה"י :

(ט) אם ירצה א' מבני הכולל ליתן בנו לשמש בישיבה אצל רב צריך להיות רק אצל רבני מנהיגים מבני הכולל אשר ילמוד עמו כקצוב מראשי חכמי הכולל ובהשגחה על מונו ועל אכסניא שבו שלא יהי' בין הנשים שלא יכשל ביחוד וכיוצא דברים המסוכנים בישיבות ה"י ולהשגיח ולהתאמץ באמת ביראת ה' למען וכך בנין למודי ה' ולא יכשלו בחיצוניות ולא בצחוק וקלות ראש וכו' בשום זמן שבעולם כ"א בספרי יראת ה' ותורתו יקדשו עתם ובמס' דרך ארץ של עם ה' במדות ומעש"ט להקים זרע ביעקב ישראל א ד בך אתפאר כיר"א :

יוד) ואבדיק אתכם מן העמים להיות לי דרו"ל אם אתם מוכדלים מן האומות אתם שלי (ע"י לעיל סי' י"ח) ע"כ צריכין להזהר בכל מיני מחשבת להיות עם לבד ישכון בנמוסי דת ותכסיסי יהדות שלא ישנו שמם אפילו כין העמים כאשר יקרא שמו בישראל כן יקרא גם ביניהם כגון אהרן ולא אדאל"ף וכו'. ובענין לשונם ומלבושם כבר כתב מפורש לעיל וכאשר יצא הפב"ד משבעים זקנים מוקני ישראל מאז בזה מובא בס' לב העברי ח"ב ובמקום שא"א להזהר במלבושים קבועים לישראל מפני גזרת המלכות ה"י, אך עכ"פ בעת התפלה צריכין להיות סצויינים כ"ק יהי' קבועה מן חורדי הכולל וכן במקום שאין שם עשרה מבני הכולל שיכולין לעשות להם מנין או אם הבה"כ ומנהגי בה"כ בעיר הוא בשלמות כדרכי ישראל כמנהג אבות אבותינו זיע"א ויתפללו שם במלבושים המצויינים לבני הכולל המלבושים אלו אשר הלכו בו אבות אבותינו זיע"א כגון באשכנ"ז הנקרא הייביל ברעטע"ל ומאנטי"ל ובפודין מלבוש שטריימ"ל וכו' ובפיאות הראש והזקן, וכן כיוצא בכלמקום כמעשה אבות אבותיהם נחי נפש זיע"א, ושאל זקינך ויאמרו לך, עד שיתבררו לנו מלבושי יהודה וישראל הראשונים זיע"א, ובדרכיהם נלך להחזיר עטרה ליושנה בעזרה הרועה אבן ישראל :

כולל העברים

יא) בענין בחירה למועצה כוללת אשר כתבנו לעיל מבני כולל שבאי יהי' ה' מן אלף נבחרים ומכל עיר שבאי' אע"פ שאין בהם לפי ערך חשבון זה מבני הכולל יבחרו עכ"פ א' לעיר ומבני הכולל שבירושלים יבחרו א' מן מאה (שהוא שר המאה) אשר יהי' אצל הנבחרים למועצה וגם קודם ואחרי מועצה כוללת אלו יהי' תמיד קבועים להתאסף פ"א או ב"פ בשבוע לישיב באסיפה יחד איזה שעות להתייעץ על עניינים הנוגעים לבני הכולל הן הנוגע לא"י הן לבני הכולל של כל בני הגולה עד שיתאספו כל העדרים על הבאר ומציון תצא תורה ודברה' מירושלים יב) בענין א"י אשר כתבתי לעיל דעו לא כתבתי כ"א כפי מה שהוא בירושלים עיה"ק ת"ו אשר אני יושב בה ושהוא המצוה המובחרת לישיב בה כמבואר בחש מר"ן בעד חת"ם סופר זיע"א. בפרט כל זמן אשר אין בה כמספר ב' אלפים וב' רבבות אז כל העולה כאלו פדה השכינה מגלות וכ"כ בספר טוב הארץ. וכל המוקדם להשלים מנין זה אשרי לו לפני ה' לדודי דורות, ודבר זה יש ללמוד מגמ' מפורשת (ב"ק דפ"ג) דאמרינן שם זה שנעדר עובר ע"י גורם לשכינה שיסתלק מישראל ר"ל מפני שע"כ ה' יכוד להשלים המנין הנ"ל לגרום עישרה שכינה בישראל שנא' שובה ה' רבבות אלפי ישראל וכו' ע"ש. א"כ ק"ח מידה טובה שהיא מרובה א' מה' מאות שיהי' עאכ"כ שכרם כפול עליהם ועל טפיהם ליתן שכר למביאיהם ואפי' עוברים שבמעי אם יאמרו שירה שהיו מהראשונים למנין כמכח גמ' הנ"ל, מכ"מ מי שאין היכולת בידו לתפוס מרובה עכ"פ יתפוס המועט ישיב בא"י עכ"פ, ושמעתי מאנשים נאמנים שבשאר א"י כגון חברון צפת טבריא וכו' תובב"א יכול לפרנס עצמו בקל יותר בערך החצי מאשר נצר בירושלים שהיא ישיבת כרכים. וכן הוא בגמ' (כתוב' דק"י) מנין ששייבח כדכים קשה שנא' ויברכו העם לכל האנשים המתנדבים לישיב בירושלים וגו' ע"ש, וכן מפורש ברבה פ' בראשית דנוח לאדם לפרנס לגיון א' מן היתים של גליל עליון מלפרנס יחד שבארץ יהודה ע"ש ובכל זה לא יאמר האדם צר לי המקום לישיב בירושלים :

יג) איתא בגמ' (יבמות דפ"ו) דקנסו הלויים כימי עזרא משום דלא היו בקיאים בשיר בכלים ע"ש בתוס' וכן הוא בילקוט עזרא סי' ז' חד מ"ד משום שלא עלו לא"י ד"א שם היו אלא שלא היו יכולין להקיש בכנורות עכ"ל אם גם דלשי"ש התכוונו משום איך נשיר את שיר ה' וגו' כדאיתא ברש"י זיע"א (קדושין דס"ט) מכ"מ קנסם מחמת שמצינו בכ"מ שגודו רז"ל משום מהרה יבנה ביהמ"ק א"כ צריכין להיות כהנים ולוויים תמיד מוכנים לעמוד על משמרתם ועוד מאחר שזאת תורת העולה היא העודה, ודרז"ל כל העוסק בסדר בנין הבית מעלה עליו הכתוב כאלו עסק בבניינו ע"כ כל העבודות הללו נעשה ע"י ונשלמה פרים שפתינו וגו' אמנם בזה"ז מי עוסק באלו עניינים וגם הכהנים והלויים לא דרשוהו והטעם כי קצירי לב אנן ה"י. כולי האי ואולי אחרי כל היגיעות לידע את האסור ואת המותר הלכה למעשה אמנם צריכין להשים על לב גם זאת תורת הבית ועבודת בית אלקינו שהוא כמעט רוב התורה ולעשות עכ"פ ביה"מ לישיבה אשר יהי' קבועים רק לכהנים ולקויים ללמוד סדר עבודתם ויקבלו סיפוקם מן בני הכולל בפרט מאלו העוסקים בעבודת הארץ חלק תרומות ומעשרות והביאו את כל מעשר אד בית ה' ובחזונו נא כזאת אם לא אפתח לכם ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די אמר ה', וגם טוב שבין כל מאה מבני הכולל יחלקו ש"ס מדרשים וזוהר וספרי מוסר לפי ערך לכל אחד ולעשות סיום כולל ביום מיוחד :

(יד) סור מרע ועשה טוב ראשית דבר "סור מרע ואח"כ תבא אל "עשה טוב
 ע"כ אם נרצה שיהי' להכולל קיום לדורות בי"נה צריכין אנחנו לעשות הסכמה
 גמורה וקשר אמיץ שלא לקבל הנאת רשעים בשום אופן כי דבר זה גורם ח"ו
 ערו ערו עד היסוד ר"ל, ומזקנים תתבונן פוק חוי מה שכתב בגליון רש"א (יו"ד
 סי' רמ"ו) בשם גדולי הפוסקים דאפי' מנהג טוב אם המתקנו הוא רשע אין לקבל
 ממנו ע"ש, ועיין מהר"י אבוה"ב ז"ל אני לא ראיתי רק שמעתי זה מפיו של
 כבוד הגאון הגדול וכו' ראשון לציון כקש"ת ממהר"ר אברהם אשכנזי הי"ו שנשאל
 על א' שהי' נחשד למינות והי' רוצה לתקן במקומו ב"כ בכל יום כאשר הוא
 בא"י והשיב הר"י אבוה"ב ז"ל זה ודאי מנהג כשר וישר הוא מ"ע בכל יום
 אמנם מאחר שפלוגי הנחשד למינות ויצה לתקן זאת עי"כ אין לקבל תקנתו ע"כ
 והבן, וע' תוס' (פסחים דף מט) וקו"ח אצל מזוננו כיון שנהנה ממנו נעשה ככלי
 חרס שנשבר וכיון שנשבר אין לו תקנה ר"ל, קו"ח רשעי הדור שבזמנינו היי',
 אפיקורסים גרועים מעכ"ם (חור"מ סי' ל"ד) וצדוקים גרועים מאפיקורסים, כי
 האפיקורס פיו ולבו שוה ואינו רמאי והצדוקי הוא אפיקורס (עיין סנהדרין דצ"ט)
 והוא רמאי שאומר שהוא יהודי ואינו יהודי כי היהודים לא נשתנו בלימודיהם
 דרכיכם ובנימוסיהם מאשר היו בימי אבות אבותינו זיע"א כן היו וכן יהיו לעולם
 בשמם לשונם ומלבושם חכמתם מנהגם וכל תהלכם מנהג אבותיהם כיריהם לא
 נשתנו ולא ישתנו, ואלו עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, לבן ביקש
 לעקור את הכל ח"ו (ואומר שכוונתו לטובה וכי מסית עכ"ם אין כוונתו לטובה
 להביאם לעוה"ב שלהם ר"ל) ולא לחנם מזורה הרשת הם עושים ורבות מחשב
 עד קצה פן אפילו אחרי עשרים שנה ויותר יעלה בידו לצודד נפשות ר"ל דעו
 כי הם כורע עמלק אשר כל תחבולות קרקר ביצתם של שארית שלומי אמוני
 ישראל היי' איך אפשר להכשילים ולהמשיכם מזאת תורת אלקיהם ולקיים שובי
 השולמית וכו' כמפורש כתב רכ"ם זה מפי אליהו זיע"א (תנא דב"א פכ"ד) עד
 קרא אל תתן ה' מאויי רשע וגו' איך מתחילה רואה להחזיק עצמו בעיני הכריות
 שיאמרו ראיתם פ' זה כמה הוא צדיק כמה הוא כשר וכו' עד לבסוף עמד ומחריב
 כל המדינה ר"ל ע"ש, ע"כ דעו את אשר לפניכם אפילו אם יעמדו עור ויאמרו
 דיתן לכם שדות וכרמים לקיים מצות ישוב הארץ אל תקבלו מהם אל תאמינו
 ברע, נאמנים דברי רז"ל שאמרו טובתם של רשעים רעה היא והמחניף לרשעים
 סוף נופל תחת ר"ל וכאשר יאמרו משל הקדמוני מרשעים יצא רשע כי רשעים
 יצה"ר שופטם ושר של אדם הוא יורד ומסית עולה ומסטיין נוטל רשות והורג ר"ל
 ודומה לנר המתעה (פעהרפיה"ר ליכט בלע"ז) אשר מוליך דרך גגות ופרדסים עד
 שמביא את אדם בתוך אשפה עמוקה שא"א עוד לצאת ממנה אח"כ נרו כבה,
 ואסביר דך למען תבין גי"כ ע"פ שכל אנושי הלא ירושלים היא לבן של ישראל
 וע"כ כל זרע ישראל שמו עיניהם ולבם אל המקום הזה להחזיקו באהבה שא"א
 לפרד ממנה ונודבים לקופת רמכע"נ זיע"א וכדומה לקופת א"י באמונה אל מקום
 קברות אבותינו זיע"א ועי"כ הי' להם עד היום לבני א"י מזה המעט שארית
 בארץ להשיב נפשם לעמוד על עבודת ה' ותורתו, ודבר פשוט הוא שלבני סוררים
 אשר אינו אוהבי ה' ותורתו קו"ח שאין לו אהבת ציון, וכל מה שנתן לפי שעה
 הוא, רק ע"ד שאמר השועל דגים עלו אלי ויטיב לכם וכו' (ברכות ס"א) את
 נפשם יבקשו וצ"ז יתנו לאלו החונפים אותם שנה ושנים ושלוש, דיגריין ודיגריין
 כזורקין חטים לפח, והנה זה דבר פשוט שיראי ה' באמת יפרשו מהם וגם יראי

חברה מחזירי עטרה ליושנה

ה' שבני הגולה לא יחזיקו כיוצא במ' כי הלא יאמרו אנשי שקאלע'ס יש להם יותר וכו', למה להם לחזק ולבקש כאלו בחרבות ציון ולהחזיקם בקופת רמב"ן ז"ל וכו', ואפיקורסים יחזיקו במ' באפשר, כי חמד רשע מצוד ועד כמה עד שמביאם לשוחה עמוקה פי זרה באשפה שאינו יכול לצאת ממנו ה"י אח"כ נהסך המסיה למסתין וכי הוא אוהב ציון (בתמ"י) רק את נפשם ביקשו עד לבסוף נעשה מלאך המות נוטל רשות והורג ר"ל ותבין מאד, וכל אלו הפכפכים הפוסחים על שתי הסעיפים המראים פנים לכאן ולכאן ומתדמה בלבבו כי יחכם להיות גו כבי' אתרי רכשי אך תדע סופם כי רכש א' ימשוך רגל א' מצד זה ורכש א' ימשוך רגל השני מצד זה ויקרעו אותו כדג מעל גבם או שיפול מעל שניהם וישבר מפרקתו ויהי' קרח מכאן וקרח מכאן וד"ל, וכן מסר לנו מר"ן האר"י זיע"א על הגמ' אין בן דוד בא אלא בדור שנולי חייב או כולי זכאי ר"ל או רשע לגמרי או צדיק לגמרי או יהודי בשלימות או ארמאי, ושיהי' הדבר כן כאשר כתבנו פה ימים ידברו לא יפול צרור ארצה בעה"י, אמנם אין אנו מכריחין הבחירה נתונה רק אני את נפשי הצלתי להנהירם ולהזריהם מראשית אחרית, ובתוך הכולל שלנול הזהיר להתרחק מקצה אחרון מטובת רשעים להיות "סוד" מרע "ועשה טוב" בטובתם של צדיקים בטובת אחיו בניי הנאמנים לה'.

טו) ועתה ישראל לעשות חברה בשם הוא דבר קל רק העיקר הוא לחבר הלבבות ולתקן עון שנאת חנם ודילטור אשר גרם בעוה"ר להחריב בית אלקינו ולפזר אותנו בד' כנפי הארץ ה"י (יומא ד' ט') ומרגלא בפומי על מדרשו של רשב"י זיע"א קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא רמו לדעת כשם שישרים ודכיה' ומ"מ פושעים יכשלו במ' כי יש להם תלונות על הקב"ה ח"ו, ואפילו לצדיקים ג"כ יש להם קושיות כענין הודיענו נא את דרכיך וגו' וצדיק אתה ה' כי אריב עליך רק משפטים לא אדע וגו' ומכ"מ ה' הצדיק אך החסרון ידיעה אצלנו וכן על התירה כמה קושיות הם מכ"מ לא יכפור בתורה ח"ו וכל צ"ע מצא לו תירץ, ותורת אמת נתן לנו כן אם על ישראל שגיאיות מי יבין תמצא קושי' גם צע"ג מכ"מ בצדק תשפט עמיתך כשם שעל תורה גם אם ה"י לך קושי' גדולה לא אמרת בשביל זה כאפיקורס שהמשנה שקר ח"ו כ"א אמרתי חסרון ידיעה היא כן על נפש מישראל אל תאמר בקל שקר הוא ח"ו, כ"א גם צע"ג עליו בעיניך כשתדרוש היטב תמצא תירוק, הוכח תוכיח עמיתך ולא תשא עליו חטא עון שנאת חנם (זולת הקובע עצמו נגד ד"ת אין טוענין למסית והלא משנאיך ה' אשנא וגו' ואינו דומה לישראל אם גם חוטא לתאבון באקראי ה"י) ואהבת ישראל תכסה על כל הפשעים ובת"נב"א פי"ד כתב בז"ל דרכן של בני"א אומרים התורה קדמה שנא' ה' קנני ראשית דרכו וגו' אני אומר ישראל קדמו שנא' קודש ישראל לה' ראשית וכו' ע"ש וכל הגדול יצרו גדול ר"ל ע"כ שמעתי שטוב שיתפלל כל א' מיד כשיאר השחר תפלה קצרה יה"ר מלפניך ה' אלקינו כשם שהשמש תאיר לארץ כן תאיר לבבי ולבב כל ישראל לאהבתך ולאהבה זה את זה וקיים בי ובהם מקרא שכתב אור זרוע לצדיק וגו' ואתם הדבקים וגו' כיר"א, גם שילמד בכל יום לכה"פ דף א' מס' תרבי"א ז"ל מסוגל לכ"ד ומה טוב אם ילמוד כן ברבים, טז) תכלית המעשה כל אשר בלבבו לחנך את ידו לצרף עצמו עם החברים הנמנין לדבר מצוה יודיע דבריו כעת אלי, ויכתב שמו ומקומו ובי דאר שלו שהוא אדרע"ס, וגם יכתב אם ברצונו לכנוס לכולל או לחברה, וגם יכתב מהותו ואם יכול להחזיק הכולל בדבר קצוב או בלקיחת שטרות הנ"ל ואם הוא יודע

ספר וידוע לכתב להיק את הכל יודיע, ואם הוא יודע גם שארי חכמות חיצוניות וללעזו בלעז ג"כ יודיע כי גם כאלו יהי מן הנצרך ז'העבר "אין, במדרש רבה פ' לך לך כתב כי היה א"א ע"ה מצטער ע"י מ"ב שנים שהיה עובר ע"ז א"ל הקב"ה לך טל ילדותיך וגו' ע"ש הענין כי הבר"ע מפרש טוב דשמוע גערת חכ"ה מאיש שומע שיר כסילים וגו' הענין מי שאין יודע כלל משיר כסילים אינו יודע ג"כ להבחין ולהוכיח משא"כ מי ששומע וידע הוא יודע יותר ע"כ להכות באגרף רשע מאחר שמכיר במעשיהם וכן אאע"ה ע"י שהי' בקי בע"ז הי' יודע להוכיח אוה"ע וזכה לנפש אשר עשה בחרן, וזה מאחר שבשגגה בא לידו ועשה תשובה הפך לו הקב"ה זדונות לזכויות כגמ' (יומא דפ"ו) בעושה תשובה מאהבה ועוזב דרכו ע"כ אמר לו ה' לך טע ילדותך אדרבה מכח זה תזל כטל אמרתך לעשות פרי קודש, וזה אם אנה לידו בשוגג או ע"י גזירת מלכות אונס רחמנא פטרו ועד"ז במקום שבועלי תשובה עומדים וכו', אמנם אם יאמרו ח"ו אחטא ואשוב לעבור ע"ז ע"י שא"א ע"ה עבר ע"ז וזכה מה שזכה, הוא רשע בעונו ימות, כי זוכה לאלהים יחרם בלתי לה' לברו ואל תפנו לאלילים וגו' (אורח סי' ש"ז) וע"ז נאמר כל באיה בשאט נפשם ח"ו לא ישובו אין להם תקנה כענין האומר אחטא ואשוב וכו': ועד"ז כל מהות ומהות ביתו יודיע בארסיות, ואם הוא במקום אשר הרבה הפצים לכנוס ככולל או גם העדה כולי אז מיד יבולין להתחיל לבחור שרים ולהעמיד קופות ולעשות רב שלהם לראש כגון ראש בית אב או שר מאה וכו' ויודיעו הדברים, ואל תאמרו למה לנו שרי עשרות, כי מאחר שהתורה אמרה כן מוכרח שהוא בהכרח ואביא לך לדוגמא הרי מצוה אחת תפילין שהיא שמונ' עשות שבתורה וקרקפת' דלא מנח תפילין הוא פ"י בגופו רח"ל וזה הוא דבר שבפרהסיא אפ"ה ראו עד כמה ובים נכשין ומניחין על המצח ולא על שערות חמוח ואיזהו תפילין, ודא יועיד כל התוכחות אם אין מתקנים בפועל את הקשר וכדומה וזה בדבר שבפרהסיא קו"ח דברים שבצנעה כל עשרה שבישראל צריכין מנהיג עשה לך רב פ"י רמב"ם ז"ל אפילו קטן ממך ודרבנן של ישראל להיות שפלים ועלובין ונוחין זה לזה, ואז תבהל לאחור אם תמצא בספר זה דברים שאינם כרצונך, כי אולי גם נמצאו בו דברים רבים שאינם "כרצוני, אמנם כי ידעתי כי בכמה מקומות הוא נצרך כך, ומאחר שבלא"ה אין לו קיום כ"א עד הפועצה כוללת, ולחוש ללעג השאננים מעולם לא חששתי והפ"מ בפתיחה כתב אם כל דבריו טעות הם ורק דין א' יצא מכל ספרו לאמיתו כדאי הוא לו כל הטרחות, ואנן מה נאמר אפילו על צד ספק מני אדף לקיים נפש א' מישראל ואמר עקיבא מוטב להיות שוטה כל ימיו ודא שא"א רשע לפני המקום, ח"ו ופן ואול נמצא לנו מקום לה' וגו', לא עיר בימים הראשונים כאשר חרפו וגדפו אותי ונשבועתי בחרפה די והותר, אמרתי תל"י שהמציא לי מקום לכפר עונותי כי עונותי ומעמד הדור הם כדי לישב בתעניות, עד שיושחרו שנים ה"י ומה אעשה כי אינני בקו הבריאה ל"ע והרופא הזהיר שלא להתענות, אמרתי בזאת יכופר עון, אך כעת ראיתי עולם הפוך י' כל אשר מנשאים ומשבחים במכ"ע וכדומה סימן הוא שיש לו יד עם פושעים, וכל אשר ישפילו ויחרפו זה סימן שהוא אדם גדול ביראת ה' אמת לאמתו ורחק מרשעים (וכגמ' גיטין דף ז' א"כ השבח שלהם הוא "גנאי וגנאי שלהם הוא "שבח ולפ"ז אחרי כל השבחים הללו אשר קבלתי מהם לא ארע עוד במה לכפר עוני מעתה אין לנו רק להשען אלא על אבינו שבשמים אשר אמר "בחסד "ואמת "יכופר "עון, גם דע כי הרבה דברים "חסרתי והרבה דברים

כולל העברים

הותרתי אשר עוד לא הגיע הזמן לעשות כ"א אחת אחת ואם תפסת מרובה לא תפסת תפסת מועט תתפוס, וברש"י ז"ל (משלי ס"י כ"ד) ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתוח פיהו וגו' הענין כי האויל אומר מתי תעלה בידי כל זה וע"כ אינו מתחיל כלל וחרדת אדם יתן מוקש וגו' משא"כ החכם שונה היום מעט ומחר מעט וכו' ע"ש, ע"כ עשה אשר בכוחך וה' עושה בכחו ואל תהי מפליג לכל דבר, נדע לא יעלה על דעתך כי שררה אני נוטל ח"ו לא מני ולא מקצחו כ"א העבדו' הנה כעת אשר עלי מוטל כמשא כבד יכבד עלי אך מה אעשה כי אני יש לי רשות געשות ובשאר מדינות מאחר שאין עוד הורמנא דמלכא ע"כ א"א שיתעסקו כ"כ וא"א לבקש הורמנא כעת על דברי רוח בלי הכנת דברים ומועצה כוללת, אמנם אני מחכה השעה שאוכל לשוב אל בית הספר שא לא אפילו שעה קלה, כי נפשי חשקה בתורה אשר שולחנה גדול מכל השולחנות וכתרה גדול מכל הכתרים, ותאמינו כי מעצמי אני מתחרט חרטה גמורה אם פלטה קולמסי בלי מתכוין דברים הנראים לרמות רוח ח"ו ואני מכיר ערכי הדל והשפל, ירחם ה' ואתכם הסליחה, אדרע"ס . . . .

נסיים בזכרון דברים ואל יפטור אדם מחבירו כ"א מתוך דבר הלכה מתוך כך זכרהו, ברמב"ם (פ"ו ה' ב' הבחירה ה' ט"ז) פסק ואמר למה קדושה ראשונה קיימל קדשו לשעתה ולא קדשה לע"ל מפני שהי' כבוש רבים וכיון שנלקח הארץ מידם בטל הכיבוש משא"כ קדושה שניה בימי עזרא לא קדשה בכיבוש כ"א בחוקה ע"ש והקשה הכ"מ ז"ל איני יודע מה כח גדול לחוקה מכח כיבוש ותו בראשונה שנתקדשה בכיבוש וכי לא הי' שם חוקה אטי מי עדיפי חוקה בלא כבוש מחוקה עם כבוש וצ"ע עכ"ל, והוא צע"ג על כל ההלכה רווחת (זבחים ק"ז) שרק קדושה שניה קדשה לע"ל, והנראה בזה לתרץ הלכה זאת הוא, כי הבטיח ה' ע"י נביאיו כי לע"ל כל זרוע רשע ישבר וגו' זאב עם כבש ונמר עם גדי ושעשע יונק בחור הפתן אשר לא יריעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי ואר"י כבקר יאכל תבן וגו' וכן על כל העולם נאמר וכתתו חרבותם דאיתים וחניתותיהם למזמרות וקא ישא גוי אל גוי חרב וגו' (ישעי' ב') הרי מכל הנביאים אנו רואים שבימי משיח צדקינו ב"ב יתבטלו כל מיני זרוע וכן אמרו במשנתנו אין אדני' בא אלא לרחק המקורבים "בזרוע ואין אדני' בא אלא לעשות שלום בעולם כי הקב"ה לא חפץ בזרוע, והרי את התורה אשר נתן לפנינו את החיים ואת הטוב ובכל זה נאמר "ובחרת בחיים וגו' בדרך בחירה ולא בהכרח, וא"כ מאי נ"מ אם ההכרח בא ע"י חרב או ע"י עשרה מכות בדרך נס מאחר שבהכרח עושה בזרוע מפני כל אשר לאיש יתן בעד נפשו אמנם בימים הראשונים אשר היו משוקעים במ"ט ובתועבות פראים הדבר דומה כמו מי שאחזו רוח רעה ר"ל ההכרח הוא לחבשו וליסרו עד שישוב אל דעתו, וכן אם לילד חסר דעה נתן הבחירה מה יהי בסופו וע"ז נאמר חושך שבטו שונא בנו וגו' ע"כ באותו זמן הי' הקב"ה מוכרח להוציא את ישראל ממצרים וליתן להם נחלתם ביד חוקה ובזרוע נטוי' באותות ובמופתים, אמנם לא חפץ ה' בדרך זה, ע"כ אמרו קדושה ראשונה קידשה "לשעתו רק באותו זמן ולא לע"ל כי לע"ל אשר כבר נתגדלו האומות ויש להם דעת להכחין, הקב"ה יעשה סיבות למען ומלאה הארץ לדעה את ה' ואם יתנו בנידיבות לבם כי יאמרו הלא כולנו שרים יש לנו כל עולם ומלואה יהי' גם לישראל נחלתם המעט, וכאשר אמר כורש ואמר בירושלמי כי כן יהי' לע"ל, ואז אם ברוח נדיבה או במקח גותנים זה הוא קודש לה' קודש גם לע"ל כ"א לה' הארץ ומלאה וגו'

לה חברה מחזירי עטרה ליושנה

ונתנו למי שירצה מכ"מ נראה כגזל ח"ו והקב"ה שונא זה (כגמ' סוכה דף ל') וע"כ גבי מקדש שהי' ע"י קנין גם בבית ראשון ע"כ בו פסק רמב"ם ז"ל שם שקדושתו ראשון גם לע"ל. וכן הוא ברבה פ' וישלח פ' ל"ט וז"ל א"ר יודן ברי' סימן זה אחד מג' מקומות שאין אוה"ע יכולין לחונות את ישראל גזל הוא בידכם ואלו הן מערת המכפלה וקבורת יוסף ובית המקדש שכולם ע"י קנין וכו' ע"ש. משא"כ בא"י קדושה ראשונה ע"י כיבוש לא קדשו לע"ל אם כי הי' ג"כ חזקה מצד הדין. חזקה כזאת ע"י כבוש מלחמה אין זה קודש לה' לע"ל. משא"כ קדושה של עולי בבל ברוח נדבה ורצון לבו של מלך פרס אמר להם להחזיק ע"כ כל מקום שהחזיקו עולי בבל הרי הוא קודש "לשעתו" ולעתיד לבא ומעתה תבין טעם דברי ירושלמי שגם גאולה עתידה תהי' בראשונה כאשר הי' בימי בית שני כי דבר זה הכרח הוא שאל"כ א"א שיחול קדושה לע"ל כ"א ברצון לב או בקנין ולא בזרוע בשום אופן כ"א בחירות רצוניות תמידיות לקיים מה שנאמר ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים בכ"א. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

ת ו ש ל כ ע

קטע מוזקדמת ספר תיספות בן יחיאל על תנדב"א

הנדפס בשנת תרס"ו

. . . אשר נכללת בקונטרס המע"ה (ר"ת מחזירי עטרה ליושנה הקדושה) אשר יצא לאור בשנת תרל"ג בעת רצון מילתא ובאותו זמן הי' מפורסם במכ"ע של המדינה כי הי' אז עומד א"י להמכר עם סוריא כמו חצי בחנם בשביל צרכי המערכה הנצרכת אז בשביל המלחמה אשר היתה אז כנודע וע"כ הייתי מכריז ומעורר בכך מיני כחות האפשרות אולי ימצא לנו מקום. ומה גם שהי' בנקל אז להשיג רשיון לנו על זמן על כל הארץ חפשי בלא מס הכבוד ורק אם היו דורשים לה אך בעיניהם הי' ללעג ודקלס וכמשוגע איש הרוח ג' ר"ל ובכל זאת דא הניח מו"ח הק' את דרכו לקודש ואתם ראיתם את הגל הזקן בדרכיו כנודע איך פיזר את קונטרס המעלי"ה בכל תהלוכותיו ואז לא הי' עוד בית ואחוזה ומושב כזה בא"י לב"י ומאותו זמן התחיל הישוב א"י להתכונן והוא הי' הראשון אשר נתיסד על ידו את "פתח" תקוה בראשונה כאשר נקנה על ידו בעד עשרים משפחות י"א להושיבם בה ולו שמעו אז לקדינו המתקדשים היכן כבר היינו עדעתה. אך לא די לא שמעו בעטו נעשו תחבולות כאילו עד אשר גם שללו מאתנו את נהלתנו כדי שלא להניח מדרס הרגל לנו על טהרות הקודש ויצאתי על זאת גם בקונטרס "שמרו" משפט למען עשות משפט כמשפט ולהציל עשוק מיד עשקו ולעשות משפט אלמנות ויתומות ואין פונה ואין עוזר מן המתקדשים על זאת ורקדעשות משפט בקשתי ואם להימין או להשמאל אם רק שלשה רבנים ידרשו משפט כמשפט הי' נעשה ויפן כח וכה וירא כי אין איש למבקש האמת לאמתו לשמור דעשות ומעתה אל מי מקדושים נפנה בדור יתום כזה ה"י ובכל זאת אין להתרשל יכול להיות כי גם בדורינו יעמדו עוד לתחי' מי יתן והי' אך אם גם דברינו עומד לדורות להבאים ישרש יעקב האמת יורה דרכו גם טרם ביאת משיח. וצער לי מאד כי ידעתי גם ידעתי כמה אשר נענשו על ככה ר"ל וכמה וכמה אשר הי' בידם כח למחות ולהוציא לאור משפט אמת הן על הפרט הן על הכלל הי' ולא לחנם הי' מצוה הרב האר"י הק' לתלמידו הרב מהרח"ו שיכוון מאד בתפלתו

כולל העברים

בפרט בתפילה של השיבה שופטינו כבראשונה וכו' ככ' בשער רה"ק (דף י"ב) מכלל כי דא ב"י כולי ב"י וככ' ציון במשפט חפרה גו' ולהקדים משפט לצדקה ככ' בתורה ולעשות ע"י ג' שאינם נוגעים ואם לעשות תקנות על תקנות עליות על עליות כל זמן אשר אין היסוד נאמן כתורה (ה' צדקה) לשוא שקד שומר כי אנו אין לנו כ"א לכו ונשובה לה' ויורינו מדרכיו ונלכה באורחותיו ג' ומצתה נחזר להתכונן מה ה' הפועל יוצא גם בזה מן הנקנה על ידינו כי נתוסף עכ"פ עיר אחת בא"י לב"י ואשר קניתי בעד ג' אלפים שוה צתה חמישים אלף ונתוספו מאהריו עוד כמה וכמה מושבות נפלאות אשר לרובם מן המתחדשים נעשו יותר מן הנתקדשים ומה נעשה מן הידיעה לא נוכל לבטל את הבחירת. עכ"ל השייך לעניינו

תורה גלויה

הנני מגיש בזה את מיטב ברכתי ורב תורות, לכבוד הנהלת המפעל

„ מ ע י ז ה ח כ מ ה ”

(מפקל עזר מרכזי להוצאת ספרים וסיוע למחברים)

וביחוד לנשיא המפעל הרב הגאון המפורסם חכם וחסיד, רב פעלים

ואיש המעשה אצ"ל הרעיון ועדין הנפש כש"ת

מהור"ר יהושע סג"ל דייטש שליט"א

רב בקסמון-ירושלם

על הסיוע החשוב להוצאת הספר.

יצליח ה' בידי המפעל לבצע את משימתו הנשגבה ותפקידו הדגולה אשר עיני קהל התורני נשואות לו על קיומו להגדיל תורה ולהאדירה.

המור"ל

ואלו יעמדו על הברכה שסייעו להור"ל הספר

ר' זאב דוב הי"ו בר מרדכי זיידל זצ"ל לודמיר

ר' מנחם מגדיל הי"ו בר אברהם הכהן זצ"ל פרידמן

ר' יעקב לייב הי"ו בר ישראל איסר זצ"ל לעוו

ר' שלמה זלמן הי"ו בר נחום בר"ד זצ"ל

ר' שלמה זלמן הי"ו בר נחום בר"ז זצ"ל

ר' טוביה פרשיל הי"ו
